This weekly newspaper was mailed on
Tuesday, October 17, 1995

TVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

Nr. 42 (2381) 1995 SPALIS-OCTOBER 17 • LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS — LITHUANIAN WEEKLY • 2185 STAVEBANK RD., MISSISSAUGA, ONT. L5C 1T3, CANADA • NUMERIO KAINA – $1

Aiškios paskirties keliu

Apie naujas šluotas, kurios gerai šluoja, dažnai mėgstama kalbėti laukiant kokių nors pasikeitimų arba jau jiems įvykus. O čia ne vienas tas naujas šluotas prisimena, kai vyksta organizacijų, o ypač visus jungiančios Bendruomenės, rinkimai.

KANADOS lietuvių bendruomenės šešioliktoji taryba, ta naujoji šluota, susirenka 1995 m. lapkričio 4 – 5 d.d. Anapilio sodyboje, Mississaugoje, Ont., prisistatyti ją išrinkusiai visuomenei ir turbūt, kiek laikas leis, mesti žvilgsnį ateitin, kuri paprastai labiausiai visiems rūpi. Ką šiandien reikėtų daryti, kad toji ateitis būtų aiškesnė, kad mažiau gąsdintų jaunesnius, nedaug dar patyrusius veikėjus, kuriems kartais gali pasirodyti, jog vyresnieji stumia juos versti kalnus lietuvybei išsaugoti, be atvangos siūlo išsaugoti turimas vertybes, jas globoti, gerinti, kurti naujas vis tuose pačiuose lietuviško gyvenimo dirvonuose, kur neįmanoma nei slėptis, nei dingti. Lauktina, kad naujosios tarybos nariai suneš ir naujų sumanymų, ir tai tokių, kuriuos šių dienų sąlygomis įmanoma įgyvendinti. Gal jau vieną kartą reikėtų atsisakyti viską iš eilės paliečiančių, plačių rezoliucijų, kurios skaitomos kaip suvažiavimo epilogas ir dažnai nuplojamas jau pratuštėjusios auditorijos. Dėl šitokių susirinkimo apvainikavimų jau ne vieną kartą buvo kritiškai pasisakyta. Konkretiems dalykams aptarti, nutarimams padaryti susirinkimo eigoje turėtų būti vietos ir laiko, ir tai tuo metu, kai dėl balsuotojų kvorumo nekyla abejonių. Bet tai techniški dalykai, kuriuos nėra sunku patvarkyti. Svarbu – siūlymų praktiškumas, jų priėmimai ar atmetimai; svarbu iškeltų minčių tikslios išvados; svarbu pasisakyti už tuos užmojus, kurie naudingi Bendruomenės ateičiai; svarbu į tai atsižvelgiant ir lėšas tvarkyti.

GANA sparčiai artėja ir išeivijos gyvybinių židinių likiminiai klausimai. Šeimos, mokyklos, organizacijos, parapijos juo toliau, juo ryškiau pergyvena rūpesčius dėl rytojaus. Svarbieji išsilaikymo ramsčiai jau turi būti stiprinami bendromis visų pastangomis. Kad tai tikrai atsitiktų, pirmiausia turime patys tikėti, kad esame reikalingi, kad išeivija nėra vien tik mūsų pačių užsiėmimas kokiam nors laiko praleidimui. Turime suprasti ir įsitikinti, kad išeivija reikalinga Lietuvai. Turime žinoti, kad nesame kažkoks tėvynę praradusių ir besiblaškančių žmonių junginys, pripuolamas, taigi gal ir laikinas. Vis reikėtų kalti sau į galvą, kad išeivija yra pajėgi, didelius uždavinius įvykdyti galinti tautos dalis, persikėlusi už Lietuvos ribų atlikti tiems darbams, kurių atlikti pati tėvynė negali, ypač pavojų ar laisvės netekimo atvejais, arba ir ramesniais laikais, kai prireikia daugiau už Lietuvą kalbančių balsų per kitų kraštų sostines, kai patogu ir pačiai tėvynei per nuolatinių ryšių kanalus išvesti į pasaulį lietuvių meną, literatūrą, supažindinti kitas tautas su Lietuva, apie kurią aplamai nedaug žinoma. Lietuvių išeivijos telkiniai per penkiasdešimt metų čia kalbama prasme gerokai pasidarbavo. Todėl ir toliau išeivija turi žinoti savo vietą ir paskirtį. Lietuvos nepriklausomybė nuo to neatpalaiduoja. Anaiptol – uždeda dar ir naujų užduočių. Šitoje šviesoje ir bendrieji darbai visada atrodys reikšmingesni. Organizuota tautos dalis už Lietuvos ribų bus visada reikalinga. Šia mintimi ir veiklą planuokime. Č.S.

"LIETUVOS ATEITIES VIZIJA" – tai tema, kurią gvildeno Lietuvių fronto bičiulių surengtoje studijų stovykloje "Dainavoje" 1995 m. vasarą dalyviai. Viršuje iš kairės: J. Urbonas, Kęst. Keblys, dr. A. Damušis, A. Musteikis; žemiau: dr. P. Kisielius, kun. dr. V. Rimšelis, V. Abraitis (Vilnius) Nuotr. Vyt. Maželio

LIETUVOS AMBASADA KANADOJE

Puikios ateities perspektyvos

Į pateiktus klausimus atsako laikinasis Lietuvos respublikos reikalų patikėtinis Kanadoje JONAS PASLAUSKAS

— Kanados sostinėje esate pirmasis Lietuvos ambasados pareigūnas. Kaip buvote paskirtas šioms pareigoms?

— Lietuvos vyriausybei nusprendus įsteigti savo ambasadą Kanados sostinėje Otavoje, LR Užsienio reikalų ministerijos vadovybė pasiūlė šį darbą atlikti man. Pats komentuoti tokio URM vadovų pasirinkimo nenorėčiau, bet manyčiau, kad mano paskyrimą sąlygojo kelios priežastys: pirma, iki šiol dvejus metus dirbau LR ambasadoje Vašingtone patarėju politikos klausimams (diplomatinės atstovybės vadovo pavaduotoju) ir per tą laiką įgijau tam tikrą diplomatinio darbo Šiaurės Amerikos žemyno patirtį. Antra, iki 1993 m. rugsėjo, prieš išvykdamas į JAV-es, penkerius metus dirbau URM protokolo tarnyboje, ir trejus iš jų buvau šios tarnybos direktorius, todėl pačiam daug teko talkinti užsienio valstybių diplomatams, jiems steigiant savo ambasadas Vilniuje. Tuo metu įgyta patirtis man labai praverčia ir dabar. Taigi, Lietuvos Respublikos Užsienio reikalų ministerio nuo 1995 m. rugpjūčio 15 d. esu paskirtas Lietuvos respublikos laikinuoju reikalų patikėtiniu Kanadoje.

— Kokios apimties veikla numatoma ambasadai?

— Kaip ir kitų LR ambasadų užsienyje, taip ir ambasados Otavoje veiklą reglamentuoja Lietuvos įstatymai, URM nu-

JONAS PASLAUSKAS, laikinasis Lietuvos respublikos reikalų patikėtinis Kanadoje

rodymai ir instrukcijos bei atitinkamos tarptautinės konvencijos. Pagrindinės ambasados pareigos bus šios: pirma, Lietuvos interesų atstovavimas Kanadoje; antra, mūsų valstybės bei jos piliečių interesų gynimas tarptautinės teisės ribose; trečia, derybos su Kanados valdžia dvišalius santykius liečiančiais klausimais; ketvirta, draugiškų santykių tarp dviejų valstybių stiprinimas, ekonominių, kultūrinių bei mokslinių ryšių skatinimas ir plėtojimas; penkta, informacijos apie padėtį Kanadoje rinkimas, teigiamos patirties analizė, nuolatinis Lietuvos valdžios informavimas aktualiausiais dvišaliais bei tarptautinės politikos klausimais.

— Kokios perspektyvos Lietuvos–Kanados santykiams?

— Lietuvos–Kanados santykiai turi puikias ateities perspektyvas. Tam prielaidą sudaro istoriškai palankus Kanados valdžios požiūris į Lietuvos reikalus. Prisiminkime šios valstybės vykdytą Lietuvos inkorporavimo į Sovietų Sąjungą nepripažinimo politiką, taip pat ir tai, jog Kanada buvo viena iš pirmųjų valstybių, pripažinusių atkurtą nepriklausomą Lietuvos respubliką 1991 m. rugpjūčio 26 d. Kanada rėmė ir tarpininkavo, kad Lietuva būtų priimta į Šiaurės Atlanto žvejybos organizaciją, ne kartą palaikė ir konsultavo mūsų diplomatus Jungtinių Tautų Organizacijoje, labai griežtai pasisakė prieš Sovietų Sąjungos kariuomenės veiksmus Lietuvoje 1991 m. sausio mėnesį, sustabdydama pagalbą šiai valstybei, reikalavo Rusijos kariuomenės išvedimo iš Lietuvos.

— Kaip klostosi ekonominiai ryšiai tarp Lietuvos ir Kanados?

— Jau turime pasirašytas kelias tarpvalstybines sutartis bei susitarimus: memorandumą dėl tarpusavio žvejybinių santykių; sutartį dėl dešimties milijonų dolerių lengvatinio kredito; prekybos sutartį; sutartį dėl bendradarbiavimo

(Nukelta į 2-rą psl.)

KANADOS ĮVYKIAI

Pakeisti separatistų vadai?

Kvebeko nepriklausomybės klausimą sprendžiantis referendumas įvyks spalio 30 d. Pagrindiniai šios idėjos šalininkai yra premjero J. Parizeau Kvebeko partijos ir L. Bouchardo Kvebeko bloko separatistai. Lig šiol Kvebeko referendumo vajuje pirmuoju smuiku grojo premjeras J. Parizeau, pagrindinį dėmesį skirdamas suktai paruoštam ir provinciniame Kvebeko parlamente patvirtintam referendumo klausimo tekstui.

Referendumo dalyviai spalio 30 d. turės atsakyti taip arba ne į jiems skirtą klausimą: "Ar jūs sutinkate, kad Kvebekas taptų nepriklausomas, pasiūlęs Kanadai naują ekonominę ir politinę sandraugą, gerbiančią Kvebeko ateitį ir 1995 m. birželio 12 d. pasirašytą susitarimą?" Tokį referendumo tekstą patvirtino provincinis Kvebeko parlamentas, kuriame separatistinių nuotaikų premjero J. Parizeau vyriausybė turi ją remiančią Kvebeko partijos atstovų daugumą.

Referendumo tekste paminėtas 1995 m. birželio 12 d. pasirašytas susitarimas, vedantis naujon ekonominėn ir politinėn sandraugon su Kanada, iš tikrųjų neturi jokios vertės. Mat jį pasirašė tik trys Kvebekui nepriklausomybės siekantys vadai – Jacques Parizeau, Lucien Bouchard ir jaunimo atstovas Mario Dumont. Jame nėra nė vieno parašo oficialaus Kanados atstovo, įsipareigojančio naujai ekonominei bei politinei sandraugai su Kvebeku, gerbiančiai Kvebeko ateitį. Joje betgi kalbama apie nepriklausomo Kvebeko teisę naudotis bendru Kanados doleriu, jos pasu ir netgi ekonominėmis sutartimis.

Tai buvo tik politinis masalas referendume vilioti Kvebeko nepriklasomybei, pritariančius jo dalyvių balsus. Premjeras J. Parizeau stengėsi sudaryti įspūdį, kad jie, pasisakydami už nepriklausomą Kvebeką, nieko nepraras, galėdami naudotis turėtomis Kanados privilegijomis. Tokia Kvebeko premjero J. Parizeau taktika, matyt, buvo nesėkminga. Viešosios nuomonės tyrėjai užregistravo mažėjantį Kvebeko nepriklausomybės rėmėjų skaičių artėjančiame referendume.

Didelės įtakos jų nuomonės pasikeitimui turbūt turėjo ir griežtas Kanados ministerio pirm. J. Chretieno, Kvebeko liberalų vado D. Johnsono, po odos vėžio atsigavusio buvusio ilgamečio Kvebeko liberalų vado R. Bourassos tokių iliuzijų atmetimas. Prie tų griežtų kritikų prisijungė net ir vos du narius Kanados parlamente turinčių konservatorių vadas kvebekietis Jean Charest. Pasak jo, Kvebeko referendume tėra viena Kanados korta. Ją

(Nukelta į 2-rą psl.)

Savaitė Lietuvoje

Lankėsi Prancūzijos ministeris

Spalio 10-11 d.d. Lietuvoje lankėsi Prancūzijos įgaliotasis Europos reikalų ministeris Michel Barnier. Jis susitiko su Lietuvos prezidentu Algirdu Brazausku, ministeriu pirmininku Adolfu Šleževičium ir užsienio reikalų ministeriu P. Gyliu. "Respublikos" žiniomis, svečias teigė, jog Lietuvai "patogiausias" laikas paduoti oficialų pareiškimą tapti Europos sąjungos nare būtų po to, kai tarpvyriausybinė konferencija nustatys ES plėtimosi principus, nes iki tol derybos dėl Lietuvos narystės tikrai nebus pradėtos. Jo manymu, Lietuvos kelias į tikrą narystę dar labai ilgas, nes reikia panaikinti biudžeto deficitą, atlikti struktūrinę ekonomikos reformą, suformuoti visuomenės nuomonę. Su Lietuvos vadovais taipgi buvo pasitarta dėl Lietuvos santykių su Rusija bei Gudija ir dėl Karaliaučiaus krašto. M. Barnier buvo pirmasis Prancūzijos naujosios vyriausybės narys, apsilankęs Lietuvoje.

Naujas ekonomikos ministeris

BNS žiniomis, atsistatydinus Aleksandrui Vasiliauskui, spalio 5 d. Lietuvos ekonomikos ministeriu paskirtas Vytas Navickas, buvęs šios ministerijos sekretoriumi. Jis ėjo ministerio pareigas 1990-1991 metais K. Prunskienės, vėliau Gedimino Vagnoriaus vyriausybėje. Ministerijai jis priskiria ekonomines reformas vykdančios ir koordinuojančios institucijos vaidmenį, o pirmaisiais uždaviniais laiko suderinimą ekonominių įstatymų su Europos sąjungos normomis, sutvarkymą valstybės turto valdymo reikalų. Ministeris taip pat ruošiasi sustiprinti investicijų politiką, įmonių veiklą valdančius įstatymus, eksporto ir importo kontrolės bei bankroto kontrolės stiprinimą.

Pabrango išlaidos būstui

ELTA skelbia, kad Statistikos departamento duomenimis, infliacija rugsėjo mėn. Lietuvoje buvo 2%, o per devynis šių metų mėnesius – 22.8%. Pernai tuo pačiu metu infliacija siekė 31.3%. Rugsėjo mėnesį 2.6% pakilo išlaidos švietimui, poilsiui ir kultūrai. Gyventojų išlaidos už sveikatos priežiūrą ir medicinos paslaugas padidėjo 2.5%. Maisto produktai, kurie buvo atpigę rupgjūtį, pabrango 2.4% dėl išaugusių pagrindinių maisto produktų kainų: kiaušiniai – 15.7%, kruopos – 8.2%, mėsa – 6.3%, dešros ir rūkyti gaminiai – 5%, sviestas – 5.8%, pienas ir pieno produktai – 2.8%.

Šiais metais per devynis mėnesius labiausiai pabrango išlaidos būstui, kuras ir energija – 27.7% bei maisto produktai – 24.7%. Mažiausiai padidėjo išlaidos sveikatos priežiūrai ir medicinos paslaugoms – 9.8%.

Pristatyta NATO studija

Rugsėjo 28 d. Briuselyje 26 "Bendradarbiavimo taikos labui" programoje dalyvaujančių valstybių atstovams buvo pristatyta pirmoji NATO-Šiaurės Atlanto Sąjungos (ŠAS) plėtimo į Rytus studija. Šiame dokumente atsakoma į klausimus, kodėl ir kaip bus plečiama ŠAS, bet ne kas ir kada galės tapti narėmis. Rusija reagavo griežtai, grasindama įvesti kariuomenę į Baltijos kraštus, jeigu jos stotų į ŠAS, tačiau pasklido gandai, kad vargiai Baltijos valstybės būtų priimtos. Taip pat spaudoje buvo pranešta, jog ŠAS gynybos ministeriai atidėjo sprendimą dėl plėtimo iki 1997 m. sausio mėn. Nors tai nebuvo oficialiai paskelbta, žinovų nuomone, toks sprendimas tikriausiai neįvyktų prieš prezidentinius Rusijos ir JAV rinkimus 1996 metais, kaip rašo OMRI agentūra.

Problemos pasienyje

ELTOS skelbimu, prezidentas Algirdas Brazauskas, lankęsis Lietuvos ir Lenkijos pasienyje, spalio 2 d. pareiškė, jog Lietuvos sienų apsaugoje ir muitinių darbe "yra daug tvarkytinų dalykų". Jo nuomone, reikalinga skirti daugiau lėšų iš valstybės biudžeto muitinių darbui ir pasienio kontrolei, tačiau ir sienos apsaugos tarnybose dirbantys turėtų prisiimti didesnę atsakomybę, užkirsti kelią dideliam skaičiui migrantų, važiuojančių per Lietuvą į Vakarų Europą.

Rugsėjo 28 d. Šalčininkuose buvo sulaikyti 94 neteisėti migrantai iš Afganistano, Pakistano ir Somalijos, rašo ELTA. Jie sakėsi važiavę traukiniu iš Maskvos į Gudiją, iš ten sunkvežimiu į Lietuvą, kur jų palydovai, palikdami juos "valandai", pasakė, kad jie yra Lenkijoje.

Demografinė krizė

Lietuvos Statistikos departamento išleistame leidinyje "Lietuvos moterys ir šeima" teigiama, jog Lietuvos gyventojų vidutinė gyvenimo trukmė yra viena trumpiausių Europoje, skelbia ELTA (spalio 4 d.). Praeitais metais vidutinė Lietuvos gyventojų trukmė buvo 68.7 metų, arba 62.8 vyrams, 74.9 moterims. Skirtumas tarp vyrų ir moterų gyvenimo trukmės didėja, nes 1980 m. buvo arti 10 m., o 1994 m. jau siekė 12 m.

Demografine krize laikoma 26 metus besitęsianti moterų skaičiaus persvara. Lietuvoje yra 200.000 daugiau moterų negu vyrų, nors gimsta daugiau berniukų negu mergaičių. Šių metų pradžioje Lietuvoje buvo daugiau kaip 3.7 milijonai gyventojų, iš jų 52.8% moterys. **RSJ**

Šiame numeryje:

Aiškios paskirties keliu
Bendruomenės veikla turi reikštis visos tautos poreikių linkme
Puikios ateities perspektyvos
Dar yra daug neišnaudotų galimybių, neištirtų sričių
Neturime tylėti ir mes
Moters, ypač motinos, vaidmuo visuomenėje yra išskirtinis
Seimas pripažino Lietuvos pilietybę išeiviams
Už įstatymo pataisas balsavo 88 seimo nariai, nė vienas – prieš
Rastas slaptas sąrašas
Rusų spauda rašo, kad Lietuvoje mažai kas pasikeitė
Nauji varžtai aukštosioms mokykloms
Prieštaravimai atspindi nepasitenkinimą vienvaldyste
Čiurlionio šventė Lietuvoje
Apie Čiurlionio sąsajas su dabartimi kalbėjo prof. V. Landsbergis
Pogrindžio "Aušra" ir jos darbuotojai
Raudoniesiems ponams visos priemonės buvo leistinos
Ištvermingasis teatras laukia ir kitų ištvermės
Hamiltono "Aukuras" švenčia savo veiklos 45 metų sukaktį

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI
THE LIGHTS OF HOMELAND

2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ontario L5C 1T3, Canada.
Tel. 905-275-4672. FAX 905-275-1336.
Canada Post Canadian Publications Mail Sales Product Agreement nr.1001760
LEIDĖJAS: Kanados lietuvių katalikų kultūros draugija "Žiburiai"
REDAGUOJA: kun. dr. Pr. Gaida, Vyt. Kastytis, R. Sakalaitė-Jonaitienė, Č. Senkevičius, G. Gaižutienė. Metinė prenumerata – $40, pusmetinė – $20, rėmėjo – $50, garbės – $60 (Amerikoj – JAV dol.) oro paštu – $115. Pavieniai nr. – 1 doleris. Adresų keitimo reikalu kreiptis į "TŽ" administraciją. Skelbimai ruošiamam nr. priimami iki ketvirtadienio. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Rankraščiai taisomi redakcijos nuožiūra. Bendradarbių pasirašyti straipsniai nebūtinai reiškia redakcijos nuomonę.
Tėviškės žiburiai (The Lights of Homeland, USPS 740-550) is published weekly, except 1st a. 2nd week in August and 4th week in December by Lithuanian Canadian R.C. Cultural Soc. "Žiburiai", Inc., 2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ont. L5C 1T3. Phone: 905-275-4672. U.S. office of publication, Lewiston, NY 14092. Membership fee: regular $40.00, supporter $50.00, honorary $60.00 per year. Second Class Postage paid at Lewiston, NY. US POSTMASTER: send address changes to: "Tėviškės žiburiai", P. O. Box 1195 Lewiston, NY 14092. CANADA POST: send address changes to 2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ontario L5C 1T3. Printed in Canada. ISSN 0040-4063

Neturime tylėti ir mes

Lietuvos katalikių moterų sąjungos VIEŠAS PAREIŠKIMAS

1995 m. rugpjūčio 30 d. Pekino priemiestyje Harou įvyko nevyriausybinių moterų organizacijų forumas, o nuo rugsėjo 4 dienos Pekine vyko ir Jungtinių Tautų Organizacijos IV-toji pasaulinė moterų konferencija. Kad Lietuva galėtų jai tinkamai pasirengti, JTO plėtojimo programa paskyrė 55.000 JAV dolerių, o mūsų vyriausybė per Kultūros ministeriją davė 78.000 litų. Tomis lėšomis buvo išlaikomas Pasaulio moterų konferencijos sekretoriatas, leidžiamas biuletenis "Moters pasaulis", organizuotos kelionės į pasaulio, Europos ir atskirų jos regionų moterų konferencijas, kitus renginius.

Ta solidi parama – lėšos, galimybė dalyvauti renginiuose pirmiausia teko valdžios globojamoms, jai ideologiškai ar kitaip artimoms organizacijoms. Lietuvos katalikių moterų sąjunga tokiu valdžios palankumu pasigirti negali.

Todėl mūsų nestebina, kad Lietuvos moterų padėties apžvalgoje ir rezoliucijoje neminimos tokios problemos, kaip negimusios gyvybės išsaugojimas, motinystės ugdymas, parama šeimai. Juk pas mus nėra ir valstybės praktikos, ugdančios krikščionišką požiūrį į moterį ir šeimą, pagarbą motinystei, jaunimo dorovinį auklėjimą, prostitucijos ir kitų moters žeminimo formų vengimą. Katalikė moteris neretai patiria dvasinį smurtą mūsų viešajame gyvenime, masinės informacijos priemonėse užgaunama krikščioniška moralė, neatsižvelgiama į pagrindines tikėjimo nuostatas.

Visa tai nėra vien Lietuvos problemos. Ne atsitiktinai Vatikano delegacija į konferenciją atvyko su atskira rezoliucija.

Tų renginių dvasią parodė faktas, kad didžiausią pasisekimą forume turėjo dalyvių susitikimas su prostitutėmis, pasivadinusiomis "sekso darbininkėmis", reikalavusiomis ginti jų teises nuo išnaudotojų ir policijos.

Matyt, ne veltui konferencija vyksta Kinijoje, šalyje, išgarsėjusioje tiek bendrų žmogaus teisių, tiek ir moterų teisių pažeidimais, kur vykdoma priverstinė žmonių sterilizacija.

Tai netrikdo šiuose renginiuose besireiškiančių feministinių organizacijų, kurioms labiausiai rūpi moterų galimybės reikštis politikoje, užimti vadovaujančias vietas visuomenėje.

Mūsų, katalikių, nuostata yra kita – moters, o ypač motinos, vaidmuo visuomenėje yra ne tolygus vyrui, o ypatingas, išskirtinis. Jo ignoravimas, pabrėžiant vien formalią vyrų ir moterų lygybę, pažeidžia bendražmogišką moralę ir yra pavojingas net pačiai žmonijos egzistencijai.

Atrodytų, kad galime tik džiaugtis nedalyvavusios, tačiau netyli Tibeto moterys, kurioms nebuvo leista dalyvauti forume, neturime tylėti ir mes, kurioms taip pat nebuvo suteikta galimybė išreikšti savo požiūrį į moters problemas.

G. Paliokienė, pirmininkė

Mons. J. Antanavičius, dvasios vadas

Vilnius, 1995 m. rugsėjo 7 d.

HOMELIFE
HomeLife/Realty One Ltd.
Realtor-Member
FAX 416 763-5097
2261 Bloor Street West,
Toronto, Ontario M6S 1N8
Visais namų pirkimo-pardavimo reikalais jus informuos ir maloniai patarnaus
NIJOLĖ B. BATES
tel. 416 763-5161
(24 val. pager)

A†A

JADVYGA KRYGERIENĖ

mirė 1995 m. rugsėjo 2 d., 89 m. amžiaus,

kilusi nuo Tytuvėnų, palaidota Kaune, Eigulių kapinėse.

Nuoširdžią užuojautą jos vyrui, Lietuvos teismų tarnautojui, MATUI KRYGERIUI reiškia –

Užjūryje gyvenantys teisininkai ir jų šeimos

VIENERIŲ METŲ MIRTIES SUKAKTIS

A†A

JONAS ČIUBERKIS

buvo "Dirvos" redaktorius, teisininkas, žurnalistas, Stuthofo kalinys ir ištikimas lietuvių tautos sūnus.

Minint brangaus vyro, tėvo ir senelio vienerių metų mirties sukaktį, Mišios buvo atnašautos 1995 m. spalio 8 d., 10 val. ryto Dievo Motinos bažnyčioje, Klivlande, OH. Taip pat Mišios bus aukojamos už jo sielą Vėžaičiuose, Vilniuje ir Putname, CT.

Prašome draugus ir pažįstamus prisiminti jį maldoje. Liūdinti –

žmona Regina, dukterys – Danutė ir Ilona su šeimomis ir sūnus Arūnas

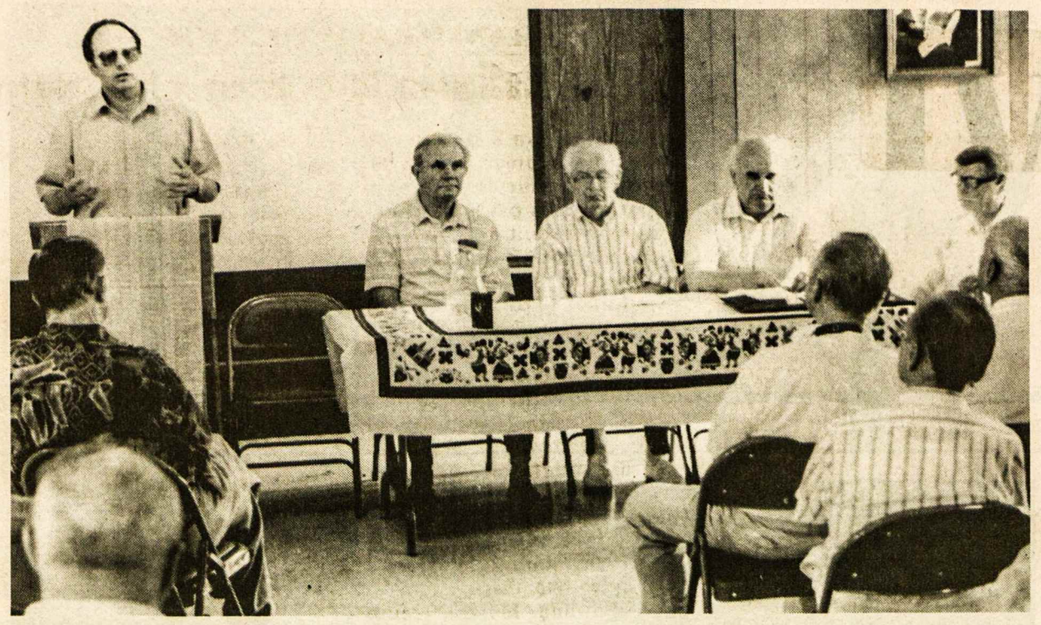

Lietuvių fronto bičiulių 1995 m. vasaros stovyklos dalyviai gvildena temą "Lietuvos ateities vizija". Kalba Vidas Abraitis iš Lietuvos, sėdi P. Vaičekauskas, dr. A. Damušis, Petras Plumpa iš Lietuvos, dr. P. Kisielius Nuotr. Vyr. Maželio

Puikios ateities perspektyvos

(Atkelta iš 1-mo psl.)

branduolinėje srityje. Stiprėja ir prekybiniai ryšiai. Pavyzdžiui, 1994 m. Kanados eksportas į Lietuvą buvo vertinamas 2.5 milijono Kanados dolerių, importas iš Lietuvos – apie 7.4 milijono dolerių (1993 metais – 4.1 milijono dolerių). Panašūs ir šių metų prekybinių mainų statistiniai rodikliai. Paminėta ir tai, kad nuo 1991 m. Kanados vyriausybė skyrė 4.5 milijono Kanados dolerių techniniam bendradarbiavimui su Lietuva, 4.7 milijono dolerių humanitarinei Baltijos valstybių pagalbai. Šiuo metu apie 7.2 milijono Kanados dolerių vertės techninės pagalbos Lietuvai projektų yra patvirtinta ir vykdoma per Kanados tarptautinio plėtojimo agentūrą (Canadian International Development Agency)

— Kokios užduotys numatomos ateityje?

— Nors ir nemažai padaryta, tačiau išnaudodotos ne visos galimybės, nes kaimyninių Lietuvai šalių prekybos apimtys su Kanada yra didesnės, ryšiai glaudesni ir efektyvesni. Taigi, kalbėdamas apie ambasados Otavoje būsimą veiklą, norėčiau išskirti dvišalio bendradarbiavimo regioninio saugumo klausimais stiprinimą bei svarbą; numatytų ekonominių projektų įgyvendinimą bei naujų projektų kūrimą; dvišalių sutarčių, sudarančių geresnes sąlygas investicijoms Lietuvoje, parengimą ir pasirašymą; Lietuvos ir Kanados rinkų propagavimą abiejų valstybių verslininkams. Vis dar nėra panaudota 10 milijonų dolerių kredito Lietuvai linija, nepasirašytos tokios svarbios sutartys, kaip dėl investicijų skatinimo ir apsaugos, dėl dvigubo apmokestinimo panaikinimo. Pokalbiuose su Kanados valdžios atstovais pastebėta, kad Lietuvos–Kanados santykiuose dar yra daug neišnaudotų galimybių bei neištirtų sričių. Taigi ambasados laukia išties nemažai darbų. Manau, kad bendradarbiavimas tarp mūsų šalių, ypač ekonomikoje, ne tik duos Lietuvai vienkartinės naudos, bet ir padės įdiegti naują ekonominę mintį bei naujus darbo laisvos rinkos sąlygomis įgūdžius. Perfrazavus rytiečių patarlę, mes ne tik gausime žuvies, bet ir išmoksime žuvauti patys.

— Kada atidarysite oficialią ambasados įstaigą ir kur?

— Ambasada, kaip Lietuvos respublikos diplomatinė atstovybė Kanadoje, jau veikia. Esame akredituoti Kanados Užsienio reikalų ir tarptautinės prekybos departamente, oficialiai susirašinėjame ir bendraujame su kitomis užsienio valstybių ambasadomis Otavoje, dirbame kasdieninį diplomatinį darbą. Kol kas dirbame privačiuose namuose, nes patalpos ambasadai dar nėra išnuomotos. Apžiūrėjęs per 20 nuomojamų patalpų, tinkamų tokiai įstaigai, numačiau vietą ambasadai pačiame Otavos centre esančiame daugiaaukščiame pastate, kuriame yra įsikūrusios dar aštuonių valstybių ambasados. Dar keliolika ambasadų yra gretimuose namuose. Ieškant patalpų man labai pagelbėjo KLB Otavos skyriaus rekomenduotas nekilnojamo turto agentas. Belieka sulaukti Kanados valdžios pritarimo, nes pagal vietos įstatymus visos ambasados turi gauti leidimą nuomoti oficialias įstaigos patalpas. Apie naują adresą, telefono ir fakso numerius nedelsdmai informuosime.

— Kokios pareigos bus Lietuvos konsulo Toronte ir kokios – ambasados Otavoje?

— Pagal tarptautines konvencijas bei diplomatinę praktiką ambasada yra pagrindinė valstybės atstovybė užsienio šalyje, turinti platesnes funkcijas bei įgaliojimus nei konsulinė įstaiga. Pavyzdžiui, ambasada gali būti įgaliota vesti derybas bei daryti pareiškimus savo valstybės vardu. Taip pat ambasada vykdo savo šalies užsienio politiką. Konsulato funkcijos daugiau ribojasi teisiniais veiksmais: vizų bei dokumentų išdavimas, teisinės pagalbos ir informacijos savo šalies piliečiams suteikimas, notarinių veiksmų bei civilinės registracijos atlikimas, dokumentų forminimas. Svarbi yra ir ekonominių, kultūrinių bei prekybos ryšių plėtojimo funkcija. Esu įsitikinęs, kad generalinis garbės konsulas H. Lapas ir toliau puikiai atliks šias jam patikėtas garbingas pareigas.

— Kur kreiptis norint gauti vizą į Lietuvą?

— Šiuo metu reikia kreiptis į generalinį garbės konsulą Toronte H. Lapą. O ambasadai pradėjus dirbti oficialiose patalpose, ir Otavoje. Ateityje darysiu viską, kad vizų reikalavimas būtų panaikintas, ir Kanados piliečiams nereiktų rūpintis vizomis į Lietuvą.

— Kokie ryšiai bus ambasados su Vašingtonu ir su Torontu?

— – Ryšys su ambasada Vašingone yra ir bus labai glaudus, kadangi ten yra sukaupta didelė ekonominių bei kitokių duomenų kompiuterinė bazė, kuria gali naudotis visos diplomatinės atstovybės ir konsulinės įstaigos abiejuose Amerikos žemynuose. Taip yra pigiau ir greičiau nei ryšiai su atskiromis įstaigomis Lietuvoje. Nors ambasada Otavoje ir ambasada Vašingtone yra savarankiškos ir atskiros Lietuvos respublikos diplomatinės atstovybės, nors ambasadai Vašingtone vadovauja J. E. ambasadorius dr. A. Eidintas, o ambasadai Otavoje, ambasadoriui A. Eidintui nuolat reziduojant Vašingtone, vadovauja laikinasis reikalų patikėtinis. Ambasadorius A. Eidintas yra Lietuvos respublikos prezidento paskirtas aukščiausiuoju diplomatiniu atstovu trijose didžiausiose Šiaurės Amerikos žemyno šalyse: JAV, Kanadoje ir Meksikoje. Todėl jis yra pagrindinis Lietuvos užsienio politikos vykdytojas šiose šalyse, su kuriuo man visada bus garbė ir didelė reikmė tartis bei derinti savo veiksmus. Be to, tokios diplomatinio atstovavimo struktūros dėka Lietuva išlaiko paritetą su Kanada, kuri, akreditavusi savo ambasadorių Stockholme visoms trims Baltijos valstybėms, taip pat turi ambasadą Rygoje, besirūpinančią Lietuvos, Latvijos ir Estijos reikalais, vadovaujamą laikinojo reikalų patikėtinio. Su generaliniu garbės konsulu Toronte H. Lapu nuolat bendraujame ir, tikiuosi, ateityje sėkmingai dirbsime Lietuvos labui. Ambasados įsteigimas valstybėje iš esmės nekeičia generalinio garbės konsulo veiklos, ypač tokioje didelėje šalyje kaip Kanada, kur darbo užteks ir ambasadai, ir net ne vienai konsulinei įstaigai.

— Leiskite paklausti kur esate gimęs, ką studijavot, ką veikėte prieš paskyrimą į Kanadą?

— Gimiau 1957 m. Biržų rajone, Vabalninko miestelyje; augau Panevėžyje, ten baigiau mokyklą. Vilniaus universitete studijavau kalbas, įgijau filologo specialybę. Užsienio reikalų ministerijoje ir diplomatinėje tarnyboje dirbu jau septinti metai. Stažavausi Suomijos ir Švedijos užsienio reikalų ministerijose, mokiausi Šveicarijos tarptautinių santykių universitete Ženevoje. Esu vedęs, žmona – Dalia, pagal profesiją filologė, dėstytoja, vertėja; sūnus Jonas – Otavos McNabb mokyklos pirmo skyriaus moksleivis, duktė Marija – tos pačios mokyklos darželinukė.

— Ko tikitės iš Kanados lietuvių bendruomenės ir Otavos apylinkės tautiečių?

— Visų pirma norėčiau padėkoti Otavos lietuviams už šiltą priėmimą, KLB Otavos apylinkės valdybos nariams už pagalbą, ypač mano šeimos buitiniuose reikaluose. Ateityje tikiuosi Kanados lietuvių bendruomenės paramos, patarimų ir sėkmingo bendradarbiavimo.

Naudodamasis proga, norėčiau palinkėti savaitraščiui "Tėviškės žiburiai" ir toliau likti leidiniu, mėgstamu ir vertinamu ne tik Kanadoje, bet ir už jos ribų.

— Dėkojame už išsamius atsakymus į pateiktus klausimus ir linkime geriausios sėkmės taip reikšmingame Lietuvai diplomatiniame darbe.

Klausimus pateikė –
Rita Rudaitytė

PADĖKA

A†A

JADVYGAI STEPONAITYTEI

mirus,

dėkojame Prisikėlimo parapijos kunigams už lankymą slaugos namuose ir atlaikytas Mišias. Taip pat nuoširdžiai dėkojame draugams ir pažįstamiems už užprašytas Mišias bei užuojautą išreikštą giminėms.

Nuliūdę –

brolis Juozas Steponaitis su šeima,
Edvardas ir Aldona Jaksonai,
Valius ir Kathlyn Stevens

Kanados įvykiai

(Atkelta iš 1-mo psl.)

savo rankose neslėpdami laiko vieningos federacinės Kanados rėmėjai, o nepriklausomo Kvebeko šalininkai į referendumą ruošiasi eiti su melagingų pažadų korta.

Kvebeko nepriklausomybės referendumą palietė ir buvęs Kanados konservatorių ministeris pirm. Brian Mulroney savo tartame žodyje užsienio reikalų konferencijoje. Ji buvo surengta JAV, Colorado Springs vietovėje, ir telkė lėšas buvusio prez. George Bush atminimui statomai bibliotekai. B. Mulronio tartas žodis plačiai nuskambėjo dienraštyje "The New York Times". Jam atrodo, kad kvebekiečiai tai, ko nori, galėjo pasiekti pačioje Kanadoje, netapdami juokinga mažuma savoj nepriklausomoj valstybėj. Nors kvebekiečiai sudaro tik ketvirtadalį visų Kanados gyventojų, neatrodo, kad jie būtų varžomi. Juk Kanados valdymosi laikotarpyje net 70% viso laiko Kanados ministeriais pirmininkais yra buvę kvebekiečiai. Ir dabartinis Kanados ministeris pirm. J. Chretienas yra kvebekietis, keli ministeriai bei kiti aukštieji Kanados valdžios pareigūnai – taip pat kvebekiečiai. O tai juk nėra tik juokinga mažuma, bet dalis didelės Kanados.

Matydami, kad premjeras J. Parizeau pralaimės Kvebeko nepriklausomybės referendumą, separatistai pagrindiniu referendumo vadu ir derybininku su Kanada paskelbė Lucieną Bouchardą, gerokai populiaresnį politiką. Tikimasi, kad jo įsijungimas į referendumo vajų Kvebeke vėl sustiprins pralaimėjimo grėsmę jautusių separatistų nuotaikas. Jai pralaimėjimo nebus išvengta, L. Bouchardas yra rimtesnis kandidatas naujoms deryboms su Kanada pradėti. Jos, pralaimėjus antrąjį referendumą Kvebeko nepriklausomybės klausimu, liktų bent dalinis laimėjimas federacinės Kanados pertvarkyme ne tik Kvebekui, bet ir kitoms provincijoms.

Nesibaigiantis Kvebeko nepriklausomybės referendumų kartojimas yra žalingas Kvebekui ir visai Kanadai bei jos ekonomijai. Tai liudija užsienio investicinių įplaukų Kanadon sumažėjimas ir krintanti kanadiško dolerio vertė.

Kvebeko premjeras J. Parizeau, didysis separatistinių idėjų kurstytojas, š.m. spalio pradžioje jau yra prasitaręs, kad jo politinė karjera artėja prie pabaigos. Jis, žinoma, aiškino, kad iš politikos turės greit pasitraukti, laimėjęs nepriklausomybės referendumą Kvebekui. Jam turbūt dar greičiau teks pasitraukti ir pralaimėjus referendumą. **V.Kst.**

Turner & Porter laidotuvių namai
436 Roncesvalles Ave,
Toronto 3, Ont.
Tel. 416 533-7954
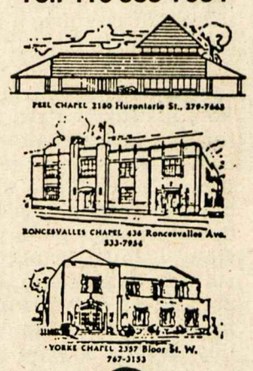
Turner & Porter

A†A

BARBORAI BALČIŪNIENEI

mirus Lietuvoje,

nuoširdžiai užjaučiame jos seserį URŠULĘ OPONAVIČIENĘ –

Wasagos moterų būrelis

A†A

JONUI STANKAIČIUI

mirus,

žmonai BRONEI ir artimiesiems reiškiame nuoširdžią užuojautą –

Prisikėlimo parapijos kredito kooperatyvas

A†A

JONUI STANKAIČIUI

mirus,

jo žmonai BRONEI reiškiame nuoširdžią užuojautą –

Aldona, Jonas, Saulius Ranoniai ir Silvija O'Sullivan su šeima

A†A

JUSTINAI ANDRAŠIŪNIENEI

mirus Lietuvoje,

seseris LIUCIJĄ SKRIPKUTĘ, ANTANINĄ ASMENAVIČIENĘ, SOFIJĄ RAKŠTIENĘ ir OLĘ STEPONAVIČIENĘ nuoširdžiai užjaučiame –

Albina ir Alf. Pilipavičiai

PADĖKA

MŪSŲ MYLIMA MAMYTĖ IR MOČIUTĖ

a.a. PETRONĖLĖ ŪKELIENĖ

mirė 1995 m. rugpjūčio 18 d.

Nuoširdžiai dėkojame Toronto Prisikėlimo parapijos kunigams už maldas laidotuvių koplyčioje, atnašautas Mišias šventovėje ir velionės palydėjimą į amžino poilsio vietą. Ačiū kun. Eugenijui Jurgučiui, OFM, už nenuilstamą velionės lankymą namuose. Dėkojame D. Radtkei už giedojimą Mišių metu.

Ačiū už paguodą žodžiu, raštu, atsiųstas gėles ir užprašytas Mišias. Jūsų nuoširdumas palengvino mums sunkią netekties valandą.

Stella Ūkelis ir
Aldona Mason su šeima

Lietuvos respublikos pilietybės įstatymo pataisų projektui parengti komisija, sudaryta Prezidento dekretu. Nuotraukos viduryje – Lietuvos prezidentas ALGIRDAS BRAZAUSKAS Nuotr. R. Vaštoko

Darbingas Mažosios Lietuvos fondas

Mažosios Lietuvos fondo visuotinį susirinkimą 1995 m. rugsėjo 2 d. pradėjo dr. V. Pėteraitis ir pakvietė Ievą Adomavičienę vadovauti. Atlikus reikiamus organizacinius formalumus, buvo išklausytas pirm. dr. Viliaus Pėteraičio pranešimas.

Pirmininkas priminė 1985 metus, kai M. L. rezistencijo sąjūdžio suvažiavimo metu buvo prieita išvada, kad reikia kaupti dokumentinę medžiagą, įrodančią Mažosios Lietuvos etninį priklausomumą. Buvo jau išėjusi premijuota dr. Martyno Anyso knyga "Senprūsių kovos". Buvo rašyti įvairūs memorandumai ir straipsniai daugiausia dr. M. Brako, M. Gelžinio ir dr. J. Stikliorius. Ansas Lymantas ir Vilius Pėteraitis Mažosios Lietuvos reikalą kėlė "Pajūryje" ir kitoje spaudoje.

Rimtesniems ir platesniems dokumentiniams veikalams reikėjo lėšų. Taip ir kilo mintis įsteigti fondą. Vajus, kuriam vadovavo montrealiečiai A. Lymantas ir V. Pėteraitis, buvo sėkmingas. Jis įgalino išleisti visą eilę veikalų bei paremti įvairius projektus atgimstančioj Lietuvoj. Pirm. apgailestavo, kad kūrybiškai pajėgūs mažlietuviai dėl sveikatos arba amžiaus vienas po kito pasitraukia iš aktyvios veiklos. Buvo užmegzti ryšiai su vienminčiais laisvėjančioje tėvynėje, pradėta bendradarbiauti su Lietuvos leidyklom. Rasta puikių talkininkų, bet susidurta ir su sunkumais, nes ne tik atstumas mus skiria, bet ir leidimo tradicijos bei galvosena. Bet vieni nebesugebėtume mūsų knygų išleisti.

Toliau pirmininkas pateikė susirinkimui abiejų iždų (Amerikos ir Kanados) apytikrius suvestinius išteklius, kuriais reikės verstis užmojams įgyvendinti. Ji pabrėžė iškilusias spausdinimo ir leidimo kainas, taip pat ir persiuntimo išlaidas. Ateityje nebebus galima Fondo nariams, įmokėjusiems $100, siųsti nemokamai fondo leidinius. Reikės atsiklausti narių, ar veikalas pageidautinas, jeigu taip, paprašyti $100 įnašą padidinti.

Ramūnas Buntinas ir Ieva Adomavičienė pateikė tikslias apyskaitas susirinkimui, patvirtintas atitinkamų revizijos komisijų. Diskusijų metu svečias dr. D. Kaunas pasidžiaugė idėjų gausumu, sveikino bendradarbiavimą su Lietuva, patarė atsiriboti nuo valstybinių leidyklų ir įtraukti platintojus į išlaidų padengimą.

Pasisakymų iš dalyvių nesulaukta. Palikta valdybai spręsti. J. Dainauskas pabrėžė dokumentinės medžiagos svarbą, taip pat informaciją apie Mažąją Lietuvą anglų kalba. Prof. dr. D. Kaunas iškėlė Mažosios Lietuvos enciklopedijos idėją.

Ieva Adomavičienė padarė pranešimą apie paramą Karaliaučiaus krašto lietuviškoms mokykloms. Smulki ataskaita, gauta iš p. Maciūnienės už pasiųstus $800 (amer.) buvo skelbta Fondo žiniaraštyje ir "Tėviškės žiburiuose". Už papildomai nusiųstus $800 (amer.) ataskaita dar negauta.

Maž. Lietuvos pirm. dr. V. Pėteraitis aklamacijos būdu išrinktas sekančiai kadencijai. Į valdybą, taip pat aklamacijos būdu, išrinkti: Ieva Andruškevičienė ir Hilda Lapinienė (montrealietės), Irena Šernaitė Meiklejohn (Toronto), Ramūnas Buntinas (Čikaga), Ieva Adomavičienė (Toronto) ir dr. D. Kaunas (Vilnius). Džiugu, kad prof. dr. D. Kaunas, išreiškęs norą tapti Fondo nariu, sutiko būti renkamas į valdybą. Jo visokeriopas įnašas į mūsų veiklą ateityje bus be galo reikšmingas, ypač knygų leidyboje.

Į MLF Tarybą, taip pat aklamacijos būdu, išrinkti šie Amerikos piliečiai: Ramūnas Buntinas, Kurtas Vėlius, Martynas Buntinas, Ieva Jankutė, Jurgis Lamsatis, Teodoras Blinstrubas, Vilius Trumpjonas. Į revizijos komisiją Amerikoj išrinkti: B. Račkauskas, A. Buntinaitė ir A. Markelienė. Kanados revizijos komisijoje sutiko pasilikti Gytis Šernas, Gertrūda Jocienė ir Vanda Norvaišienė.

Visi darbotvarkėj numatyti reikalai buvo atlikti laiku. Nuoširdi padėka priklauso Lilei ir Ramūnui Buntinams su padėjėjais, kurie taip nuoširdžiai pasirūpino dalyvių pietumis ir kavute. Visuotinis susirinkimas baigtas Mažosios Lietuvos himnu. **I. Ad.**

SOLD
COLDWELL BANKER
RESIDENTIAL REAL ESTATE
Expect the best.
DAIVA DALINDA,
BBA, Broker
Tel. 416 231-5000
FAX 416 233-2713
Amerikos didžiausia namų pardavimo įstaiga Kanadoje!
Islington-Kingsway Realty Inc.
Prezidentė, turinti 16 metų patyrimą, jums sąžiningai patarnaus.
Nemokamas namo įvertinimas.
2908 Bloor Street West, Etobicoke, Ont. M8X 1B6

PRANEŠIMAS IŠ VILNIAUS

Seimas pripažino Lietuvos pilietybę išeiviams

1995 m. spalio 3 d. Lietuvos respublikos seimas priėmė pilietybės įstatymo ir jo įgyvendinimo tvarkos pataisas, padarytas prezidentinės pilietybės komisijos. Pakeistas įstatymas pripažįsta, kad Lietuvos respublikos piliečiais yra *"asmenys, iki 1940 m. birželio 15 d. turėję Lietuvos pilietybę, ir jų vaikai (jeigu šie asmenys ar jų vaikai nerepatrijavo iš Lietuvos); ir asmenų, turėjusių Lietuvos pilietybę iki 1940 m. birželio 15 d. vaikaičiai, jeigu jie neįgijo kitos valstybės pilietybės".*

Pirmajame atkurtos Lietuvos pilietybės įstatyme išeiviams buvo nurodyta teisė į pilietybės grąžinimą. Išeivija tačiau laikėsi nuostatos, kad jų pilietybė nenutrūko okupavus Lietuvą ir nenorėjo sutikti su "pilietybės atstatymo" sąvoka. Daug kas piktinosi, kad valdžios institucijos pasisavino teisę spręsti kam suteikti Lietuvos pilietybę "išimties tvarka".

Prezidentas Algirdas Brazauskas, atsiliepdamas į išeivijos teigimus, kad 1991 metų pilietybės įstatymas išbraukė iš Lietuvos gyvenimo užsienio lietuvius, ir į Pasaulio lietuvių bendruomenės pastangas įstatymą pakeisti, šių metų vasario 1 dieną sudarė komisiją "Pilietybės įstatymo pataisų projektui parengti". Į komisijos darbą įsijungė 11 išeivijos ir 6 Lietuvos atstovai, kurie posėdžiavo dviem etapais – gegužės 29-birželio 2 bei rugsėjo 4-8 dienomis. 1991 metų pilietybės įstatymas buvo nagrinėjamas ir redaguojamas, kad atitiktų ir išeivių lūkesčius ir tautos reikalavimus. Buvo ir ryškių nuomonių skirtumų, susijusių su "lietuvių kilmės" ir "repatriacijos" sąvokomis. Komisija savo darbą baigė rugsėjo 8 dieną, pateikdama Prezidentui pataisų projektą. Seimas be esminių diskusijų priėmė pasiūlytus komisijos pakeitimus: 88 parlamentarai balsavo už, 2 susilaikė, nė vienas nebalsavo prieš.

Komentuodamas naujai priimtas pataisas seimo narys Valdas Petrauskas sakė "prieš kelerius metus Lietuvos pilietybė buvo suteikta žmonėms, į Lietuvą atvykusiems su tankais, tačiau nebuvo suteikta tiems, kurie bėgdami nuo raudonojo teroro išsibarstė po visą pasaulį. Šiandien ši klaida atitaisyta".

Taip pat palengvinta ir įstatymo įgyvendinimo tvarka. Praplėstas dokumentų, įrodančių, jog asmenys iki 1940 metų birželio 15 dienos buvo Lietuvos piliečiai, sąrašas: vidaus ir užsienio pasai, išduoti iki minėtos datos, užsienio pasai, išduoti Lietuvos diplomatinių atstovybių ar konsulinių įstaigų po 1940 metų birželio 15 dienos, dokumentai apie tarnybą Lietuvos kariuomenėje ar valstybinėje tarnyboje ir kiti. Lietuvių kilmę patvirtins dokumentai, tiesiogiai ar netiesiogiai rodantys, kad asmens tėvai ar seneliai, vienas iš tėvų ar senelių buvo lietuviai, taip pat asmens rašytinis pareiškimas, patvirtinantis, kad jis laiko save lietuviu.

Prezidento sudarytai komisijai vadovavo seimo narys Rimantas Markauskas, pavaduotoju buvo PLB valdybos vicepirmininkas Rimas Česonis. Kanados lietuviams komisijoje atstovavo Eugenijus Čuplinskas ir Romas Vaštokas.

Rašant šį pranešimą (spalio 10 d.), Lietuvos prezidentas dar nebuvo pasirašęs šio įstatymo, bet nėra abejonės, kad jis tai padarys, nes įstatymo projektas seimui buvo pateiktas paties prezidento.

Kai kuriuose pilietybės įstatymo projekto tekstuose buvo minima "lietuvių kilmės" kvalifikacija, bet priimtame tekste ji nebeminima, nebetaikoma iki 1940 m. birželio 15 d. turėjusiems Lietuvos pilietybę ar jų vaikams – visi yra piliečiai, nepaisant tautybės ar kilmės.

Taip pat reikia pažymėti, kad priimtame įstatyme "repatriavimu laikomas išvykimas į etninę tėvynę arba apsigyvenimas etninėje tėvynėje". Tai reiškia, kad lietuvis išvykęs iš Lietuvos ar kitur apsigyvenęs, nerepatriavo.

R. Vaštokas

PASTABOS IR NUOMONĖS

"Pakelti Lietuvai sparnus"

VYTAUTAS P. ZUBAS

"Pakelti Lietuvai sparnus" kviečia "TŽ" 1995 m. rugsėjo 12 vedamasis; kviečia palyginti 1990-jų ir šiandienos nuotaikas, atspėti apie ką būtų kalbama "plačioje nepriklausomo gyvenimo aikštėje".

Spėju, kad rastume tris pokalbininkų grupes. Naujieji turčiai (be politinių nusiteikimų skirtumo) dalinsis egzotiškuose kraštuose praleistų atostogų įspūdžiais. Poeto Eug. Matuzevičiaus žodžiais, jiems "gyvenimas gražus, gražus be jokio galo..."

Kitame aikštės gale susirinkę bežemiais tapę buvę kolūkiečiai ir iš privatizuotų butų išvaryti miestelėnai (kurių laiškus ir skundus skaitom "TŽ") iš įpročio keiksnos valdžią, prisimindami "gerus senus laikus", kai valdžia viską davė ar viską atėmė.

Didžiąją aikštės dalį užpildę žemdirbiai, darbininkai, profesionalai, valdininkai ir tarnautojai ieškos būdų kaip galą su galu sudurti, ir kiekvienas siūlys savo nuomonę kaip vienintelį geriausią vaistą.

1990 m. toje pačioje aikštėje matėm masę žmonių vienbalsiai skanduojančių "Lietuva" ir tikinčių, kad nepriklausomybė atneš šviesesnį rytojų. Niekam neatėjo į galvą, kad kraštas 50 metų laikotarpyje išgyvena antrą ekonominę revoliuciją, kad su Trečiojo pasaulio ekonomija negalės duoti išeiviams pažįstamo pirmos klasės sveikatos ir socialinio aprūpinimo; kad nomenklatūrą keičiant privatininkais vyks visuomenės pasiskirstyms į turčius ir nieko neturinčius su labai vargana vidurine klase.

Atskubėjo išeivijos atstovai su patarimais. Vienas nusprendė, kad Mažeikių rafinerija tinka tik į geležies laužą. Kitas Vilniaus senamiesčio atnaujinimą rado netinkamu ir pasiūlė atimti architektams leidimus praktikuoti. Vietiniai nepaklausė, ir rafinerija dar ir šiandien nedirba pilnu pajėgumu dėl žaliavų stokos. "Mūsų patarimų neklauso", skundėsi sugrįžę tik šio žemyno gyvenimą įsisavinę geranoriai išeiviai. Tačiau atsirado ir tokių, kurie sąlygas realiai įvertino ir šiandieną tyliai dirba mokslo įstaigose, vyriausybėje, o dr. K. Bobelį marijampoliečiai net į seimą išrinko.

Krašte gyvenimo tėkmė pasuko į naują pragmatišką vagą, o išeivija ir toliau pasiliko svajonių pasaulyje, nesidrovėdama kaltinti tėvynainių visokiom negerovėm. Ar tikrai nusikaltimų, korupcijos, kyšių mažiau kituose buvusiuose komunistų kraštuose? Kokie įrodymai? "Kur trumpa, ten ir trūksta", sako priežodis. Ir iš spaudos (svetimos, ne savo) žinom, kad padėtis Lietuvoje niekuo nesiskiria nuo kaimynų. Vargingoje visų tų kraštų ekonominėje būklėje daug kur kitus net lenkiam: pvz. pastovus ir konvertuojamos valiutos statusą pasiekęs litas. Rygoje anglų kalba leidžiamas savaitraštis "The Baltic Observer" dar 1995 m. balandžio mėnesį persispausdino iš "The Economist" Londone pramatomo netolimos ateities augimo lentelę. Joje 26 Rytų Europos kraštai ir buv. sovietinės respublikos taip išsirikiuoja: I vieta Slovėnija, II – Čekija, III – Slovakija, IV – Vengrija, V – Lietuva, VI – Latvija, VII – Estija, VIII – Lenkija, XVI – Rusija, XIX – Ukraina, XXVI – Kazachstanas.

Ar ne mes patys "karpom Lietuvai sparnus", kai pasaulio nuomonė apie ją geresnė nei mūsų pačių? Skaitantys baltiečiams skirtą "The Baltic Observer" mato, kad savaitinė seimo darbų ataskaita Rygoje ir Taline paprastai ilgesnė už Vilniaus. Kaimynai neturi nė opozicijos vado. Neturi nė bylų tarp išrinktų krašto atstovų. Koktu pasidaro lietuviui, kai seimo ginčai svetima kalba prasiskverbia į pasaulį.

"Vaiko tėviškės namų" sodyba prie Marijampolės 1995 m.

Prie sušaudytų angelo sparnų

Praeivio žingsniai senosiose Marijampolės kapinėse

STASYS ILGŪNAS

Kai prieinu prie iškilių baltų vartų, pažymėtų 1872 metų data, sieloj tampa ramu ir giedra. Tyliai krenta auksaspalviai beržų lapai, rausta klevai, pakąsti pirmos šalnos, o blyški rudenio saulė, tartum švelniai glamonėja, rimtyje sustingusius paminklinius akmenis ir senus samanotus kryžius...

Dešinėje tako pusėje pasitinka Kristaus su kryžiumi statula, pastatyta ant dr. A. Civinsko kapo. Vartų link ištiesta Kristaus ranka tarytum kiekvienam rodo kelią į pasaulį, kuris savo ūžesiu pulsuoja už senųjų vartų, pro kuriuos čia įnešti žmonės jau niekada atgal nebeišeis...

Kiek daug išėjo negrįžtamai mūsų miesto žmonių! Kiek daug likimų ir tragedijų slypi šiame mirusiųjų mieste! Dauguma kapų puošiami astrom, chrizantemom. Tačiau dažniausiai sustoju prie apleistų, netvarkomų kapų. Keista, bet ant jų dažniausiai stovi puošnūs marmuro paminklai, pastatyti prieškaryje. Pagalvoju, jog šitų apleistų kapų artimieji tikriausiai žuvę Sibiro taigoje arba likimo nublokšti į savanorišką tremtį Vakaruose. Pasimeldžiu už juos.

Vienuolių marijonų kapus saugo Švč. Mergelė Marija su palaimintuoju Jurgiu Matulaičiu, tarp sidabrinių eglių liedami šilumą aplinkiniams kryžiams. O saulė vis ryškiau skverbiasi pro miglą nuvargusios žemės link...

Centrinio tako gale, po apsamanotų akmenų kupolu, stovi miniatiūrinė Lurdo grotos kopija su Marijos statula. Tai caro laikais mirusio daraktoriaus Draugelio kapas. Po Marijos kojomis visada žydi dėkingumo gėlės...

Suku kairėn. Čia – buvę liuteronų kapai. Vos keli išlikę paminklai su gotiškais įrašais tarytum byloja mums apie kitokią kultūrą, senovę...

Kraupiai atrodo "išvaduotojo" statula. Už griūvančios ortodoksų koplytėlės – nuplėšti antkapiniai aliuminio plokščių įrašai su rusų kareivių pavardėmis. Mums nereikia tų pavardžių, bet nužmogėjimas žemina mus pačius...

Nužmogėjimas – ne tik ant rusų kapų. Nuo gražaus Černiauskų paminklo nuplėšti bareljefiniai portretai (vario karštligė). Nuo juodo granito paminklo – varinė Nukryžiuotojo figūra. Netoliese netgi visa aliuminio tvorelė išplėšta iš žemės...

Netgi visai prie pat tragiškai žuvusio už Tėvynę 1991-jų Sausio didvyrio Rimanto Juknevičiaus kapo įvykdytos šventvagystės šaukiasi dangaus bausmės...

Akys nejučiom pakyla į angelo statulą, stovinčią ant aukštos baltos kolonos, angelo, kurio sparnai sušaudyti vandalų kulkomis. Klausiu jį, kodėl nesaugo šito miesto. Buvusi ramuma dingsta, sieloje palikdama žiaurios tikrovės randus, kurie matosi netgi šiame mirusiųjų mieste...

Einu dešinėn – pro rašytojos Julijos Žemaitės sunkią antkapinę knygą. Parymau prie mažų savanorių kryželių ir išeinu iš kapinių pro kuklų Armino paminklą. Pavydžiu mirusiems. Jiems gera, nes nemato, kaip nužmogėjo tam tikra tautos dalis. Tik gaila, jog net mirusiųjų mieste neliko ramybės...

Lapai vis krenta. Saulė grimsta vakarop. Einu baltos prokatedros link liūdnas ir susimąstęs: kur einam mes, gyvieji, gyvenantys gyvųjų mieste?

Atstatyta bei atnaujinta Kauno pilis prie Nemuno ir Neries santakos (1995 m.) Nuotr. A. Suprono

LAISVOJE TĖVYNĖJE

ČIURLIONIO NAMAI VILNIUJ

Rugsėjo 24 d. Vilniuje buvo atidaryti M. K. Čiurlionio namai. Jų idėją prieš kelerius metus buvo iškėlęs muzikologiją politika pakeitęs Vytautas Landsbergis. Jis prisiminė, kad Vilniaus senamiestyje, Savičiaus gatvėje, tebėra dviaukštis namas, kuriame 1907-08 m. kuklų kambarėlį nuomojo M. K. Čiurlionis. Iš šio ir greta esančio buto iškrausčius gyventojus, buvo atliktas ilgai trukęs remontas. M. K. Čiurlionio namų įsteigimu Vilniuje rūpinosi Lietuvos kultūros fondas ir Vilniaus savivaldybė. Pradžia jau padaryta. M. K. Čiurlionio namų direktoriaus menotyrininko Stasio Urbono pranešimu "Lietuvos aido" redakcijos atstovei Aušrinei Šėmienei, prie gatvės esančiam kambaryje stovės Lietuvos teatro ir muzikos muziejaus paskolintas Juozo Tallat-Kelpšos Petrapilio laikų fortepijonas. Ant sienų bus pakabintos M. K. Čiurlionio kūrinių reprodukcijos, jo sukurtos uždangos "Rūtos" draugijos salės scenai kopija, padaryta dail. Rūtos Katiliūtės. Šiame kambaryje numatyta rengti kamerinės muzikos koncertus. Buvęs nuomininko M. K. Čiurlionio šeimininkų miegamasis taps bendravimui ir pokalbiam skirtu kambariu.

ATVIRAS KULTŪROS CENTRAS

M. K. Čiurlionio namams trūksta jo gyvento laikotarpio baldų ir interjero, kurį savo atsiminimuose yra aprašiusi Sofija Kymantaitė-Čiurlionienė. Namus planuojama paversti visuomenei atviru kultūros centru. Šiuo metu juose nėra nė vieno daikto iš tų laikų, kai kambarį nuomojo M. K. Čiurlionis. Namuose galėtų įsikurti ir tris šimtus narių pasaulyje jungiančios M. K. Čiurlionio draugijos Vilniaus skyrius. Nebloga idėja būtų atidaryti parduotuvę, kurioje būsimųjų M. K. Čiurlionio namų lankytojai galėtų įsigyti jo kompozicijų gaidų, plokštelių, dailės darbų reprodukcijų, skaidrių. Ateityje menotyrininkas Stasys Urbonas, M. K. Čiurlionio namų direktorius, jiems norėtų sugrąžinti jo gyvento laikotarpio interjerą. Tad Vytauto Landsbergio pasiūlytai M. K. Čiurlionio namų idėjai įgyvendinti dar reikės didelių pastangų ir daug laiko.

VOLDEMARO ATMINIMAS

Lietuvos ministeris pirmininkas, užsienio reikalų ministeris, tautininkų veikėjas, "Geležinio vilko" narys, siekęs suartėjimo su Vokietija, gimė 1883 m. balandžio 4 d. Dysnos kaime prie Tverečiaus, dabartiniame Ignalinos rajone. Anglų kalba Bostone išleistoje lietuvių enciklopedijoje "Encyclopedia Lituanica" rašoma, kad jį, 1940 m. grįžtantį Lietuvon, į Kaukazo Ordžonikidzę ištrėmė Lietuvą okupavę sovietai. Kai II D. karo metais vokiečių kariuomenė artėjo prie Kaukazo, A. Voldemaras buvo pervežtas Maskvos kalėjiman ir jame mirė 1942 m. gruodžio 16 d. Jonas Baltakis, "Lietuvos aido" korespondentas Ignalinoje, skaitytojus supažindindamas su planuojamu A. Voldemaro atminimo įamžinimu, rašo: "Žymus nepriklausomos Lietuvos valstybės ir visuomenės veikėjas Augustinas Voldemaras yra gimęs ryčiausioje Lietuvos apylinkėje, beveik ryčiausiame šalies geografiniame taške — Dysnos kaime. Dabar jo gimtinėje likusi tik liepa, kažkada stovėjusi šalia A. Voldemaro trobos. Ignalinos rajono taryba nutarė įamžinti kraštiečio atminimą — Dysnoje pastatyti paminklinį akmenį. Iš rajono biudžeto taryba skyrė 5.000 litų. Paminklinio akmens statybos darbai turi būti baigti iki kitų metų vasario 1 d."

NUŠAUTAS KRYŽIŲ KALNE

Leonas Peleckis-Kaktavičius, "Lietuvos aido" korespondentas Šiauliuose, praneša skaitytojams, kad naktį į rugsėjo 26-tąją buvo nušautas Kryžių kalne budėjęs Šiaulių rajono policininkas Tomas Naumovas. Budėjimo postas Kryžių kalne prie Meškuičių buvo įvestas ten pastačius popiežiaus Jono Pauliaus II kryžių. Kiekvieną naktį dabar tame poste budi vienas ginkluotas policininkas. T. Naumovas, dvidešimt dvejų metų amžiaus, baigęs aukštesniąją Kauno policijos mokyklą, buvo sukūręs šeimą prieš tris mėnesius. Smūgio žymė galvoje ir išplėšta saga liudija, kad vyko kova tarp policininko ir žudiko, norėjusio atimti AKS sistemos automatą su atlenkiama buože. Spėjama, kad T. Naumovas iš arti buvo peršautas į nugarą dvidešimto kalibro medžiokliniu šautuvu. Daug kraujo budėjimo poste įtaigoja, kad jis buvo sunkiai sužeistas. Tačiau pradžioje eidamas, o vėliau šliaudamas paskutinėmis jėgomis, T. Numikovas pasiekė už 60 metrų nuo budėjimo posto esantį asfaltuotą kelią. Ten jį jau mirusį šeštą valandą ryto rado policijos budėtojų tarnyba. Velionies turėtas AKS sistemos automatas su atlenkiama buože nebuvo surastas. Matyt, jis ir buvo pagrindinė T. Naumovo užpuolimo bei nušovimo priežastis.

TIK PAMINKLINIS AKMUO

Gen. ltn. Prano Liatuko, kūrėjo savanorio, nepriklausomybės kovų dalyvio, atminimas rugsėjo 3 d. buvo pagerbtas paminkliniu akmeniu jo gimtajame Šilalės rajono Padievaičių kaime. Ten jis gimė 1876 sausio 29 d., o buvo nukankintas Vilniaus Lukiškių kalėjime 1945 m. rugsėjo 3 d. Paminkliniu akmeniu velionies tėviškėje buvo prisimintas jo žūties penkiasdešimtmetis Lukiškių kalėjime. Paminklinį akmenį tėviškėje atidengė dukra Vanda Liatukaitė-Černienė. Jį pašventino karo kapelionas mons. Alfonsas Svarinskas. Iškilmėje dalyvavo dabartinis Lietuvos kariuomenės vadas gen. Jonas Andriškevičius, Lietuvos seimo narys Andrius Kubilius, Šilalės rajono vadovai. Lig šiol nepavyko surasti vietos, kurioje užkasti gen. ltn. Pr. Liatuko palaikai. Tad ir teko pasitenkinti paminkliniu akmeniu tėviškėje, atsisakius didesnio paminklo.

V. Kst.

"Dievas teikia mums meilę, kad mylėtume tą, kurį Jis mums duoda"

Lougheed's Limited šeima ir tarnautojai

"Žmonės, kurie atjaučia kitus"

Sudbury Ontario

Hamiltono lietuvių teatras "AUKURAS" švenčia veiklos 45 metų sukaktį 1995 m. lapkričio 4, šeštadienį, 5 v.p.p., Jaunimo centre.

Sukakties programoje: **KONCERTAS - VAKARIENĖ.**

Dalyvauja aktorius **Vitalis Žukauskas ir kiti.** Bilieto kaina – $17 asmeniui.

Premjera **"Petras Kurmelis"**, 5 veiksmų drama pagal Žemaitės apysaką **lapkričio 5, sekmadienį,** 5 v.p.p., Jaunimo centre.

Pakartojimas veikalo **"Petras Kurmelis" Toronto Prisikėlimo parapijos salėje, lapkričio 12, sekmadienį,** 3 v.p.p. Įėjimas į spektaklį $10 asmeniui.

Režisuoja **Elena Dauguvietytė-Kudabienė.** **Rengėjai – "Aukuras"**

Hamilton, Ontario

VYSK. M. VALANČIAUS mokykla ir lituanistiniai kursai pradėjo naujus mokslo metus rugsėjo 16 d. Vaikai ir tėvai turėjo proga pasidžiaugti linksma liaudies žaidimų, šokių bei dainų programa, kurią pravedė Raseinių Magdelė (Virginija Našlėnienė). Mokykloje dirba mokytojai: G. Stonkūtė-Johnston, M. Stanevičius, R. Kamaitytė, D. Račkuvienė, vedėja O. Stanevičiūtė, I. Čerškuvienė ir R. Valaitienė.

Tėvų susirinkimas įvyko rugsėjo 23 d. Išrinktas komitetas: pirm. A. Keliačienė, nariai – V. Tirilienė, S. Erickson, J. Mickienė, V. Incretolli, A. Ptašinskas, K.S.R. Nekrašas, R. Valaitienė, K. Kalvaitis ir I. Čerškuvienė. Mokyklos reikalais skambinti vedėjai tel. 905 627-0624.

"PAGALBAI LIETUVOS VAIKAMS", užjausdami artimuosius, *a.a. Onos Urbaitienės* atminimui: $25 – R. V. Jurgilas, Santh Bridge, Mass.; *a.a. K. Mikšio* mirties metinių proga: $20 – A. Garkūnas, A. Mikšienė; *a.a. B. Orvido* mirties metinių proga $20 – A. Garkūnas; *aukos mūsų organizacijai*: $100 – E. J. Bubniai; $40 – V. V. Beniušiai; $30 – A. G. Lukos.

Už aukas nuoširdžiai dėkoja – **PLV komitetas**

RASEINIŲ MAGDELĖ (V. Našlėnienė), pradedant mokslo metus rugsėjo 16 d. Hamiltono Vysk. M. Valančiaus mokykloje, tarp dalies mokinių, pasiruošusių dalyvauti Kanados lietuvių vaikų šventėje Anapilyje

Delhi-Tillsonburg, Ont.

ŠV. KAZIMIERO parapijos salėje, Delhi, Ontario, 1995 m. spalio 1 d. įvyko rinkimai į KLB krašto tarybą. Iš 5 kandidatų išrinkti 3 atstovai: Stasys Beržinis, Pranas Pargauskas ir Vladas Vytas. **D.V.**

St. Catharines, Ontario

MŪSŲ MIESTO dienraštis "The Standart" 1995 m. rugsėjo 23 laidos vedamajame rašo: Praėjus penkioms dešimtim metų nuo Antrojo pasaulinio karo, dar vis tebeieškomi to karo nusikaltėliai. Daugelis tų, kurie išgyveno holokausto žmogžudystes jau mirė. Kiti dar tebegyvenantys atsimena visas baisybes, bet jų atmintis susilpnėjo laiko tėkmėje. Nesant tarptautinio kaltinimų laiko apribojimo, karo nusikaltėlių medžiojimas dar vis tęsiasi skatinant Izraeliui. Ironiška tai, kad Izraelis, pats kaltinamas karo nusikaltimais, palaiko savo šalyje dvigubą teisės standartą, atrodo, visai nepaiso teisingumo. Palestiniečiai yra prašę Izraelį ištirti tai, ką jie vadina 400 Palestinos gyventojų skerdynėmis, įvykdytomis 1995 m. Gazoje Sinajaus puolimo metu. Egipto valdžia prašė Izraelį ištirti Egipto karo belaisvių išžudymą 1956-1967 m. kare.

Izraelio karinis istorikas praeitą mėnesį pareiškė, kad šešių dienų kare 300 Egipto karo belaisvių buvo nužudyti ir kad Egipto archeologinių kasinėjimų grupė neseniai surado dvejas masiškai nužudytų aukų kapines. Vienas Izraelio brigados generolas viešai prisipažino 1956 m. kare sušaudęs 49 Egipto karo belaisvius, nes neturėjęs pakankamai karių jiems prižiūrėti.

Nepaisant šių visų tvirtinimų ir prisipažinimų, Izraelis atmetė prašymus surasti kaltininkus, bet ir prašymus bent ištirti šį reikalą. Pagal Izraelio teisę niekas negali būti kaltinamas už nusikaltimus, padarytus prieš 20 metų. Tokiu būdu karo nusikaltėlis, prisipažinęs savo kaltę, gali ramiausiai gyventi Izraelyje be jokios baimės, kad kas nors jį persekiotų, bet kitose pasaulio šalyse seni ar merdintys žmonės, įtariami padarę nusikaltimą ankstyvesniame kare, yra persekiojami todėl, kad to reikalauja Izraelio valstybė, nepaisant senaties. Taigi Izraelis kaltas veidmainyste. **Kor.**

Windsor, Ontario

A. a. MATILDA DUMČIENĖ mirė nesulaukusi 100-jo gimtadienio, kurį ji būtų šventusi už kelių mėnesių. Gimė, augo, sukūrė šeimą Suvalkijoje. 1944 m. liepos mėn. pasitraukė į Vakarus ir 1947 m. atvyko į Kanadą. Visą laiką gyveno Windsore. Per tą ilgą laiką nuolatos bendravo su lietuviais, prisidėjo prie bendruomenės ir parapijos veiklos.

Velionės karstas buvo gražiai papuoštas gėlėmis, apdengtas lietuviškos drobės audiniu. Šermenyse ir laidotuvėse dalyvavo beveik visi vietovės lietuviai bei pažįstami iš Detroito. Visas laidotuvių apeigas atliko klebonas kun. Stasys Maziliauskas.

Palaidota Šv. Alfonso kapinėse prie anksčiau mirusio savo vyro Prano, 1919-jų metų savanorio kūrėjo. Tegul jai būna gailestinga Viešpaties ranka! Po laidotuvių sūnus Romas nuoširdžiai padėkojo visiems dalyvavusiems ir pakvietė pietums. **Emilija Barisienė**

London, Ontario

A.a. MARIJA PAŠKEVIČIŪTĖ-JUODAGALVIENĖ, gimusi Anglijoje 1902 m. lapkričio 22 d., ilgametė Londono lietuvių bendruomenės narė, rugsėjo 6 d. mirė Marian Villa slaugos namuose. Ji buvo pirmoji lietuvė, ten gyvenusi ilgesnį laiką. Būdama 2-3 metų su tėvais iš Anglijos grįžo Lietuvon, apsigyveno Pakalniškių kaime, Pilviškių valsčiuje, Vilkaviškio apskrityje, kur tėvai pirko ūkį ir augino didelę 7 vaikų šeimą. Mokyklą lankė Alksnėnuose ir priklausė tai parapijai. 1928 m. vasario 28 d. susituokė su Jonu Juodagalviu, išaugino sūnų Algirdą ir dukrą Aldoną, su kuriais pasitraukė į Vakarus, į Lietuvą grįžtant sovietams. Buvo atskirta nuo vyro Jono, kuriam teko likti Lietuvoje. Dar šaltojo karo tarp sovietų ir Vakarų metu beveik stebuklingai išrūpino vyrui Jonui atvykimą Londonan iš Lietuvos 1961 metais. Londone jis mirė 1975 m. Palaidota prie jo kapavietės rugsėjo 9 d. po pamaldų Šiluvos Marijos šventovėje, atliktų kun. K. Kaknevičiaus, giedant "Pašvaistės" chorui Šv. Petro R.K. kapinėse. KLB vardu atsisveikino S. Keras. Liko vaikaičiai Vida, Rūta, Darius ir Lina, Aldonos Pocienės vaikai Paulius ir Dalė, Algirdo Juodagalvio vaikai ir vaikaičiai – Stephen, Mathew, ir Alexa Jakubaičiai, liūdintis brolis Andrius Paškevičius ir kiti giminės Lietuvoje bei išeivijoje. **K.**

• **Ar jau parėmei Kanados lietuvių kultūros muziejų?**

Kviečiame visus atvykti į KANADOS LIETUVIŲ JAUNIMO SĄJUNGOS **suvažiavimą** ir **HALLOWEEN ŠOKIUS**

1995 m. spalio 28, šeštadienį,

Hamiltono Jaunimo centre, (48 Dundurn Street, North)

*Suvažiavimas prasideda **2 v.p.p.**, šokiai **8 v.v.** Vyks diskusijos, valdybos rinkimai ir vaišės.*

PIRMOJI LIETUVIŠKA SIUNTIMO BENDROVĖ KANADOJE

* Laivu siunčiant $8 už kubinę pėdą
* Lėktuvu siunčiant $5.50 už kilogramą
* Pristatymas iki 50 kg $14
* Priimame visokias dėžes ta pačia kaina
* Iš toliau siųsti per U.P.S.
* Mes galime palydėti jus važiuojant į Lietuvą

Montrealyje – Leonas ir Genė Balaišiai ..... tel. 514 366-8259
Hamiltono raj. – Bernardas ir Danutė Mačiai . tel. 905 632-4558
Mississaugos raj. – Algis ir Milda Trumpickai . tel. 905 822-1827
Delhi, Simcoe – Andrius ir Gertrūda Usvaltai . tel. 519 773-8007
Buffalo, N.Y. raj. Danguolė ir Don French ..... tel. 905 871-1799

Informacijos klausimais dėl dolerių siuntimo, maisto siuntinių kainoraščių, dėl palydėjimo ar pagalbos nuvažiuoti į Lietuvą prašome rašyti arba skambinti:

Genei ir Vytui Kairiams, 517 Fruitland Road, Stoney Creek, Ontario L8E 5A6.

Greitai ir garantuotai pristatome Amerikos ir Kanados dolerius gavėjui į rankas. Pasirašytą pakvitavimą jums atsiųsime. 4% iki $2,000.00 plius pristatymas, 3% daugiau kaip $2,000.00 plius pristatymas.

	AMER. DOL.	KAN. DOL.
Siunčiama suma	$	$ .....
Paslaugos 4% ar 3%	.....	.....
Pristatymas į rankas	..... $12.00	..... $15.00
IŠ VISO	$ 00	$ 00

Siuntėjas: ..... Gavėjas: .....

Tel. ..... Tel.. .....

Tel. ir FAX 905 643-3334

KAIRYS BALTIC EXPEDITING

LIETUVIAI PASAULYJE

JA Valstybės

Seattle lietuvių kolonija Vašingtono valstijoje džiaugiasi iš Kauno 1993 m. atvykusiais ir jų kolonijoje įsikūrusiais Jūrate ir Remigijumi Audėjaičiais. Mat Jūratė yra pianistė, baigusi Lietuvos muzikos akademiją Vilniuje. Čia ji jau pradėjo koncertuoti ir atidarė savo fortepijono studiją Bellevue vietovėje.

Iš Kauno Baltimorėn "Stumbras" atsiuntė 20 tonų savo pagamintos degtinės, angliškai pavadintos "Lithuanian Vodka". Kauno "Stumbro" rugine vodka yra susidomėjusi JAV gyvenančios žymiosios išeivijos veikėjos Ingridos Bublienės vadovaujama firma "Imports by Kelly". Kauno "Stumbro" gaminį JAV pardavinės "Fort Dixie Imports" firma.

Susitikimą su naujaisiais ateiviais iš Lietuvos Floridoje, St. Petersburgo lietuvių klube, rugsėjo 3 d. surengė JAV LB Floridos apygardos valdybos pirm. L. Siemaška. Susitikime buvo susilaukta 28 dalyvių. Juos pasveikino pirm. L. Siemaška ir, supažindinęs su LB veikla, raginо jungtis vietinėn LB apylinkėn arba įsteigti atskirą naujųjų ateivių apylinkę. A. Karnienė naujuosius ateivius iš Lietuvos kvietė jungtis į jau Floridoje veikiančias lietuviškąsias kultūrines bei visuomenines organizacijas. St. Petersburgo lietuvių klubo pirm. A. Karnius, pasveikinęs susitikimo dalyvius, naujuosius ateivius kvietė tapti klubo nariais, įsijungti į chorą bei tautinių šokių grupę. Šeštadieninės lietuvių "Saulės" mokyklos vedėja A. Robertson pranešė, kad ši mokyklėlė naujuosius mokslo metus pradeda rugsėjo 9, šeštadienį. Susitikimas baigėsi vaišėmis, naujųjų ateivių ryšininku su ankstesniaisiais lietuviais išrinkus Kostą Dimą.

Italija

Lietuviai saleziečiai iš Romoje turėto centro Lituani Don Bosco išsikelia Lietuvon. Lietuvių saleziečių ryšininkas kun. Mečys Burba, SDB, informaciniame laiške rašo: "Čia turimą archyvą, biblioteką ir apeiginius drabužius bei visus kitus įsigytus reikmenis siunčiame į Kauno Palemoną, kur dabartiniu metu randasi mūsų centras. Jau yra pastatyta Švč. Mergelės Marijos Rožinio Karalienės šventovė ir centro namais tampanti klebonija. Italijoje turėtas nuosavybes Alpėse ir Romos Frascati dalyje, Kolumbijos Medelino mieste jau pardavėme. Už parduotas nuosavybes gautomis lėšomis Vilniaus Lazdynuose galėjome pastatyti Šv. Jono Bosko parapijos namus, bet dar reikės pastatydinti šventovę. Kauno Palemone jau baigti išoriniai šventovės darbai. Dar liko ir dabar yra tęsiami vidaus įrenginiai. Spalio pabaigoje iš Romos viskas bus išsiųsta Lietuvon". Tada dar kurį laiką kun. Mečį Burbą, SDB, bus galima rasti šiuo adresu: Istituto Salesiano "Villa Sora", Via Tuscolana, 5, 00044 Frascati — Roma, Italy. Tel. 06-9421831.

Latvija

Poezijos dienos visoje Latvijoje buvo surengtos rugsėjo mėnesį. Jos neaplenkė net ir Liepojos lietuvių augančios pagrindinės mokyklos. Liepojos pirmojoje vaikų bibliotekoje pirmųjų penkių klasių mokiniai ir mokytojos susitiko su lietuvių bei latvių prozininkais ir poetais. Šią mokyklą lanko aštuoni pradinukai. Juos moko iš Varėnos rajono kilusi ir šiemet Šiaulių pedagoginį institutą baigusi Vita Dubinskaitė. Poezijos dienos Latvijoje buvo jubiliejinės, surengtos jau trisdešimtąjį kartą bei skirtos dviejų klasikų J. Rainio ir jo žmonos E. Aspazijos šimtas trisdešimtosioms gimimo metinėms.

Britanija

Britanijos lietuviam susitikti kiekvieną rudenį skirtingose vietovėse rengiami sąskrydžiai. Šiemetinis, susietas su Tautos šventė, įvyko rugsėjo 9 d. Nottinghame. Sąskrydin atvyko nemažai lietuvių iš šiaurinės bei vidurinės Anglijos. Lietuvos ambasadai atstovavo Erikas Petrikas su žmona ir sūneliu Luku, dr. Nijolė Žambaitė, ambasados raštinės vedėja Imsrė Sabaliūnaitė, Lietuvos avialinijos vadovė Genovaitė Balsevičienė. Sąskrydin taipgi įsijungė DBLS centro valdybos pirm. Jaras Alkis, trumpai kalbėjęs apie Tautos šventės svarbumą išeivijoje bei jos reikšmę lietuvių gyvenime. Pagrindinę paskaitą skaitė ekonomistė dr. N. Žambaitė, ekonomijos darbuotoja Lietuvos ambasadoje. Ji kalbėjo apie sunkią ekonominę Lietuvos būklę, lietuvių žingsnius Vakarų pasaulio ekonomijon, kai nėra iš ko pasimokyti. Sąskrydžio dalyvius pasveikino ir jiems už atvykimą padėkojo kun. dr. Stepas Matulis, MIC. Meninę vakaro programą tvarkė DBLS kultūrinių reikalų vadovė Vida Gasperienė, apgailestavusi, kad dėl asmeninių reikalų negalėjo atvykti pianistė Virginija Zdanytė, turėjusi dalyvauti šitame Britanijos lietuvių tradiciniame sąskrydyje. Lietuvių liaudies harmonizuotų dainų su savo jaunomis dainininkėmis padainavo pati V. Gasparienė. Pynę Lietuvoje išdainuotų ir ten paliktų dainų, susietų su jaunystės prisiminimais, atliko Nottinghamo lietuvių choras. Sąskrydžio vakaras buvo baigtas šokiais. Sekmadienio Mišias sekantį rytą Židinio koplyčioje atnašavo kun. dr. S. Matulis, MIC.

Century 21 OFFORD REALTY LTD.

Member Broker, 38 Hurontario St., Collingwood, Ontario L9Y 2L6

Parduodant, perkant ar tik dėl informacijos apie namus, vasarnamius, ūkius, žemes Wasagos, Staynerio ir Collingwoodo apylinkėse kreipkitės į

Angelę Šalvaitytę, B.A.,

pirkimo ir pardavimo atstovę.

Ji mielai jums patarnaus.

Darbo tel. (705) 429-2121 ar (705) 445-5640

namų tel. (705) 429-6428

Vienintelis lietuvių bankelis Kanadoje, įsikūręs nuosavuose namuose –

"TALKA" LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS

830 Main Street East, Hamilton, Ontario L8M 1L6

Tel. 905 544-7125

Darbo valandos: pirmadieniais, antradieniais ir ketvirtadieniais — nuo 9 v. ryto iki 5 v.p.p., trečiadieniais — nuo 9 v. ryto iki 1 v.p.p., penktadieniais — nuo 9 v. ryto iki 7 valandos vakaro, šeštadieniais — nuo 9 v. ryto iki 12 v. ryto.

AKTYVAI PER 37 MILIJONUS DOLERIŲ

MOKAME UŽ:	
kasd. pal. čekių sąsk. iki..	4.75%
santaupas	3.50%
kasd. pal. taupymo sąsk.	3.00%
INDĖLIAI:	
90 dienų indėlius	5.50%
180 dienų indėlius	5.50%
1 m. term.indėlius	6.00%
2 m. term.indėlius	6.25%
3 m. term.indėlius	6.50%
4 m. term.indėlius	6.75%
5 m. term.indėlius	7.00%
RRSP ir RRIF	
(Variable)	3.50%
1 m.ind.	6.00%
2 m.ind.	6.25%
3 m.ind.	6.50%
4 m.ind.	6.75%
5 m.ind.	7.00%

PASKOLAS	
Asmenines nuo	13.00%
nekiln. turto 1 m.	7.75%

Nemokami čekių ir sąskaitų apmokėjimai. Nemokama narių gyvybės drauda pagal santaupų dydį iki $2.000 ir asmeninių paskolų drauda iki $25.000. Be to, narių santaupos apdraustos TALKOS atsargos kapitalu per 2 mil. dol. ir Kanados valdžios iki $60,000 sumos draudimu.

Sekite kasdieninę informaciją apie procentus "Talkoje"

Įvedu šildymo ir vėsinimo sistemą, atlieku visus taisymo ir skardos darbus

(Esu "Union Gas" atstovas)

Jurgis Jurgutis

Tel. 905 383-9026

154 Darlington Dr.

Hamilton, Ontario L9C 2M3

Buvęs grafų ČAPSKIŲ dvaras Beržėnuose, netoli Užvenčio, laukia ir nesulaukia nei atnaujintojų, nei šeimininkų...
Nuotr. H. Paulausko

Gyvenimas rusiškame kalėjime

Įspūdžiai amerikietės žurnalistės, aplankiusios Butirkos kalėjimą Maskvoje, kuriame sovietiniais laikais kalėjo daug žymių veikėjų

LEONAS BALTUŠIS

A. Solženicinui parašius "Gulag Archipelago" ir išleidus knygą Vakarų pasaulyje, komunistinė valdžia buvo priversta daryti šiokias tokias reformas ir gerinti kalinių gyvenimo sąlygas.

Šiandien visa tai jau praeitis, net ir pats A. Solženicinas grįžo į Rusiją, bet ar tikrai viskas jau taip pasikeitė? Gaila, bet taip nėra. Didysis paradoksas yra tas, kad kalinių sąlygos pagerėjo Sibiro stovyklose, bet jos pasidarė nepakeliamos žmogui, kuris tampa uždarytas į vadinamuosius "priešteisminius surinkimo centrus" arba "izoliatorius". Pagal įstatymus tie žmonės yra nekalti, bet dėl stokos advokatų bei teisėjų jie čia dažnai praleidžia net keletą metų. Sovietų biurokratinė ir "aparačikų" tvarkoma sistema nepasikeitė, nes lygiai tie patys žmonės ir toliau dirba. Visi įsakymai ateina iš viršaus (FCA – buvusi KGB), o ši kaip buvo, taip ir liko tokia pati.

The Christian Science Monitor" pavedė savo Maskvos korespondentei Wendy Sloane šį reikalą ištirti ir supažindinti Vakarų pasaulį su padėtimi tuose "centruose", kurie rusų humanistinių veikėjų yra vadinami "mirties fabrikais".

Maskvoje yra trys pagarsėję kalėjimai: Butirka, Lubianka ir tik elitui skirtas Lefortovo kalėjimas. Jame kalėjo nuo 1979 iki 1985 m. "reformininkas" ortodoksų kunigas Gleb Jakunin. Šiandien jis yra vienas iš parlamento narių. W. Sloane aprašo sąlygas tik Butirkos kalėjime.

Butirkos kalėjimas pastatytas 1771 m. Jame turėjo tilpti 3,500 kalinių pagal XVIII š. reikalavimus. Šiandien daugiau kaip 6,500 kalinių yra sugrūsta į šią baisią patalpą, kur jokio remonto nėra daryta jau daugiau kaip 100 metų. Sienos pilnos skylių, tinkas byra, šviesa dega tik vienur kitur, kanalizacija sutrikusi. Kunigo G. Jakunino nuomone, sąlygos lygiai tokios pačios, kaip Stalino laikais apie 1930 metus.

Iš viso tokių "izoliatorių" yra 178 su daugiau kaip 235,000 kalinių. Daug žinomų žmonių perėjo šį pragarą.

W. Sloane mini rašytoją A. Solženiciną, GPU viršininką Feliksą Dzeržinskį, Adolfo Hitlerio asmeninį lakūną. Iš savo pusės pridėsiu anglų išduotą 1945 m. kazokų atamaną gen. lt. P.N. Krasnovą, jo sūnų – plk. N.N. Krasnovą ir vaikaitį lt. N.N. Krasnovą, jaunesnįjį. Iš mano archyve esančių rusų kalba knygų šį sąrašą galėčiau padaryti labai ilgą.

Prieš mane lt. N.N. Krasnovo knyga rusų kalba "Nezabivaemoje" (liet. – "Neužmirštama"). Gaila, kad neišversta į anglų kalbą. Išleistas iš Sibiro 1955 m., knygą parašė per mėnesį ir mirė širdies smūgiu 1957 m. Buenos-Aires. Savo knygoje jis labai aiškiai aprašo įkalinimo procedūrą Butirkoje.

Po pirties kalinys siunčiamas į dėžę (rus.–boks). Tai kažkas panašaus į mūrinę telefono būdelę, kur kalinys turi laukti, kol sutvarkomi visi dokumentai. Jo atveju tai truko tris paras. Kiti čia gauna nervų priepuolį. Leiskime toliau pasakoti reporterei W. Sloane.

Vos apšviestoj kameroj, kur turėtų būti ne daugiau kaip 35 vyrai, čia jų 85. Vieni stovi, kiti miega ant nešvarių grindų. Tai daroma pakaitomis. Oras toks blogas, kad graužia akis. Tai mišinys cigarečių dūmų, prakaito ir baisiai primityvios išvietės kampe, uždengtos nešvariu skuduru. 20 metų amžiaus išblyškęs Jura sako, kad visuomet dvokia ir karšta. Per vienintelį langelį kiekvieną dieną tas pats maistas: dvokianti kopūstų sriuba ir grikių košė. 90% kalinių – per mažo svorio. Jura atsisakė pasakyti savo pavardę, nes jis žino, kas tokiu atveju jo laukia – smarkus sumušimas. Jis tik laukia teismo ir išsiuntimo į Sibirą. Neseniai kalėjime lankęsis Jungtinių Tautų stebėtojas Nigel Rodley pareiškė, kad tokios sąlygos yra pasibaisėtinos – kaip Hieronymous Bosch tapyboje.

Pagal oficialią statistiką, Rusijoje, įskaitant Sibirą, dar vis yra per milijoną kalinių. Kodėl tiek mažai kalėjimų miestuose? Komunistinė sistema visą laiką tvirtino, kad nusikaltimai įvyksta tik kapitalistiniuose kraštuose, Sov. Sąjunga tokios problemos neturi. Dauguma Vakarų liberalų tuo tikėjo, kaip tikėjo Potemkino kaimais, o apie Ukrainos žmonių badą nieko nenorėjo žinoti.

Parlamento narys Viktor Mironov, Tyrimų komisijos pirmininkas, sako, kad tik fizinis žmogaus kankinimas gali prilygti Butirkos kalėjimo sąlygoms. 10% kalinių būna išteisinami ar paleidžiami dėl techninių priežasčių, bet jų gyvenimas tampa visiškai sužalotas. Jie negauna jokios kompensacijos, nebeturi darbo nei buto. 50 metų karo pabaigos sukakties proga 1995 m. balandžio mėnesį valdžia priėmė amnestijos potvarkį paleisti apie 300,000 kalinių. Tai padėtį pagerino, bet problemos neišsprendė. Taip mano humanistiniai rusų veikėjai.

Kai kuriose kamerose yra tiek mažai oro, kad neįmanoma uždegti degtuko. Kaliniai dažnai nualpsta, nes trūksta deguonies. Kojos ištinsta nuo per ilgo stovėjimo. Žmonės miega pasikeisdami, nes neužtenka vietos. Pagalvę atstoja kumštis. 5 minučių apsiplovimas vieną sykį per savaitę. Vienintelė gimnastika – 1 valandos pasivaikščiojimas ant stogo pastatytoje būdelėje. Lankytojai, laiškai ir telefoniniai pasikalbėjimai uždrausti. Norint gauti atsiųstą siuntinį, reikia "patepti".

Pasikalbėjimai tarp reporterės W. Sloane ir kitų kalinių buvo galimi tik leidus sargybiniui, kuris pasirodė esąs geros širdies vyras. Kalinės, kaip Larisa Levašova ir Tania (bijojo sakyti pavardę), prašė vaistų, muilo, bet kokios dezinfekcijos ir antklodžių.

Humanistiniai veikėjai sako, kad Rusija sėdi ant parako statinės, jei sąlygos, maistas ir elgesys su kaliniais nepagerės. Ne paslaptis, kad per 1,000 homoseksualų kali be jokio apkaltinimo. "Kalėjimai yra problema, kurios Rusija nenori spręsti, bet jeigu ji nori pripažinimo iš Vakarų, turi pradėti gerbti bent pagrindinius žmogaus teisių principus" – pareiškė ponia Denber, atstovaujanti Žmogaus teisių apsaugos komitetui Suomijos Helsinkyje.

Rastas slaptas sąrašas

Vilniuje rastas buvusio lenkų pogrindžio sudarytas sąrašas, kuriame sužymėti asmenys, kenkę lenkiškumui

1943-1944 m. lenkų pogrindis Vilniuje sudarė 750 asmenų sąrašą, kurie, pagal šio sąrašo sudarinėtojus, kenkė lenkams. Šių metų (1995) pavasarį remontuojant bernardinų Šv. Pranciškaus šventovę šis sąrašas buvo atrastas ir vėliau paskelbtas. Jame išvardinti lenkai, lietuviai, gudai, vokiečiai ir netgi keli žydai, kurie kaltinami įvairiais lenkams padarytais nusikaltimais.

Dažniausiai minimas "nusikaltimas" yra tai, kad lenkai atsisakę savo tautybės ir pasisakę esą vokiečiai, gudai bei rusai. Tačiau didžiausia jų dalis užsirašiusi lietuviais. Nereikia pamiršti, kad lenkų valdymo metais ne lenkų tautybės asmenys buvo šalinami iš darboviečių, o žlugus lenkiškai administracijai savo tikros tautybės slėpti jiems nebuvo reikalo. Tenka abejoti, kad sąraše išvardinti tokių pavardžių savininkai kaip Bublys, Krūminis arba Ciesiūnas yra buvę lenkai.

Šiame sąraše yra apie 60 lenkių, kurios draugavo bei turėjo intymius santykius su vokiečiais, bolševikais arba lietuviais. Tokių moterų tarpe buvo aukštų lenkų karininkų žmonos, o viena jų netgi buvo ištekėjusi už žinomo lenkų generolo. Viena šio sąrašo mergina už bendravimą su vokiečiais buvo žiauriai AK nužudyta.

Nors lenkai ir sakosi, kad jų krašte nebuvo Kvislingo, tačiau mažų kvislingų pagal šį sąrašą Vilniuje buvo daug. Per 40 lenkų dirbo Gestapui arba buvo jo agentai, per 20 dirbo NKVD, o per 20 buvo taip apsukrūs, kad sugebėjo tarnauti vieniems ir kitiems.

Lietuvių, išskyrus tuos, kurie pagal surašinėtojus pakeitė lenkų tautybę į lietuvių, yra mažai. Tai Saugumo, policijos arba administracijos tarnautojai. Keli jų yra apkaltinti tuo, kad šaipėsi iš lenkų. Prie tokių įrašytas ir Kanadoje žinomas šachmatininkas Povilas Vaitonis.

Keista, kad keli dar išlikę gyvi žydai buvo prirašyti prie lenkų priešų. Nesvarbu kur jie būtų dirbę, NKVD ar Gestape, jie visi turėjo jiems Hitlerio išduotą mirties sprendimą, kuris be pasigailėjimo buvo vykdomas.

Šis sąrašas parodo, koks buvo to meto lenkų pogrindžio vadų mąstymas. Jie matė priešus visur, o daugiausia pačių lenkų eilėse. Pasišaipymas iš lenkų egzilinės valdžios, priklausymas komjaunimui, darbas "sielsoviete" arba prašymo padavimas Lietuvos pilietybei gauti buvo laikoma nusikaltimu lenkų tautai. Sąrašo sudarinėtojai buvo netolerantiški, kerštingi ir nesugebėjo realistiškai pažvelgti į savo pačių padėtį.

Nomenklatūra tebevaldo

Maskvos dienraščio "Izvestia" 1995 m. rugpjūčio 9 d. laidoje L. Mlečin rašo: "Atrodo, kad Lietuvoje mažai kas pasikeitė. Pastate, kuriame įsikūrė Lietuvos prezidento įstaiga, lentelėse virš durų vien tik žinomos pavardės. Algirdas Brazauskas išsaugojo apie save tuos žmones, su kuriais buvo kartu dar partiniais laikais (. . .), kaip pvz. vyriausybės galva Adolfas Šleževičius — buvęs žemės ūkio pramonės CK valdytojo pavaduotojas, o seimo pirmininkas Česlovas Juršėnas buvo ideologiams reikalams CK viršininko pavaduotojas. Prezidento patarėjais liko buvęs antrasis CK sekretorius Vladimiras Beriozovas, kuris kadaise padėjo Brazauskui išvesti respublikinę kompartiją iš TSKP ir buvęs svarbiausias partijos ideologas Justas Paleckis, kuris dabar duoda prezidentui patarimus užsienio reikalais."

Vienuolynai ir vienuoliai

Vilniaus lenkų savaitraštis "Slowo Wilenskie" š. m. rugpjūčio 25-31 d. laidoje rašo: "Šv. Mišiomis, kurias atnašavo arkivyskupas Audrys-Juozas Bačkis, prasidėjo praėjusį ketvirtadienį (VIII. 17) iškilmingas prie Šv. Jokūbo ir Šv. Pilypo šventovės esančio domininkonų vienuolyno atidarymas. Tarp 250 iškilmių dalyvių buvo Rytų ir Vidurio Europos domininkonų vienuolijų generolo asistentas Tėvas Zils. Iškilmėse taip pat dalyvavo į Šv. Jokūbo iš Šv. Dvasios šventovės atkelti Tėvai domininkonai Witold Slabig ir Dariusz Kantypowicz. (. . .) Kaip mums Tėvas Dariusz pasakė, šiuo metu vienuolynas dar neveikia, nes nėra nei šv. Mišių, nei bendrų maldų (tris kartus kasdien) tvarkaraščio, todėl šiuo metu Tėvai tobulina savo lietuvių kalbą, o vėliau taip pat darbuosis Šv. Jokūbo ligoninėje. (. . .) Tėvas Dariusz numato, kad vienuolynas ims veikti už mėnesio, kai bus sudarytas šv. Mišių tvarkaraštis. Greičiausiai šiame tvarkaraštyje šv. Mišių lenkų kalba nebus".

Tas pats savaitraštis toje pačioje laidoje rašo: "Medininkų Šv. Kazimiero šventovėje rugpjūčio 20, sekmadienį, trys pranciškonų vienuolijos naujokai (Jan Szawejko, Ernestas Belevičius ir Marek Mazajlo, J.B.) atliko pirmuosius vienuolio įžadus. Jie jau yra vienuoliai — pabrėžė Gdansko provinciolas Tėvas Manswed Wardyn, į kurio rankas buvo sudėti įžadai, tačiau tiktai teisiškai, nes jų dar laukia ilgas mokymasis, o vėliau sielovados praktika. Tėvas Manswed Wardyn pabrėžė, kad vienuoliu tampama visą gyvenimą. (. . .)

Pranciškonų vienuoliją XIII š. pradžioje įsteigė šv. Pranciškus Bernardone (šv. Pranciškus iš Asyžiaus). Vienuolija vėliau pasidalijo į tris šakas. Viena jų yra mažieji broliai konventualai, kurie Lietuvoje šiuo metu yra tik vienoje vietoje — Medininkuose. Jie stengiasi atgauti Vilniuje (prie Trakų gatvės) esančią šventovę ir vienuolyną".

Tas pats laikraštis kitoje vietoje rašo, kad tą pačią dieną arkiv. A. Bačkis lankėsi Rukainiuose. "Iš Rukainių arkivyskupas grįžo į Vilnių. Kaip daugelis tikinčiųjų tikėjosi, jis neapsilankė arti esančiuose Medininkuose, kur popiet įvyko pranciškonų vienuolijos brolių pirmųjų įžadų iškilmės". **J.B.**

● **Tauta yra marga, įvairi. Reikia ją tokią priimti ir pakęsti: pakanta, solidarumas, vienybė yra pačios stipriausios tautos tvirtovės . . . (J. Aistis)**

Paminklas prof. ADOMUI HREBNICKIUI Rojuje, Ignalinos rajone. Prie paminklo – dukra MARIJA 1968 metais
Nuotr. Vyt. Ylevičiaus

Kelionė Amerikon prieš 100 metų

Sodų bei augalų specialistas prof. ADOMAS HREBNICKIS, gyvenęs Rusijoje, Gudijoje, Lenkijoje ir Lietuvoje, keliavo į tarptautinę parodą Niujorke su savo rodiniais, parsivežė naujų augalų rūšių, kuriuos pagerino ir išplatino. Dabar jie iš Lietuvos turėtų grįžti Amerikon

ANTANAS RYLIŠKIS,
Vilnius

1895 m. Amerikoje vyko tarptautinė žemės ūkio paroda. Į Niujorką tada su sodininkystės rodiniais iš Sankt-Peterburgo vyko Miškų instituto sodininkystės lektorius, vėliau profesorius Adomas Hrebnickis. Jam tada buvo 37 metai. Prieš 9 metus jau buvo vedęs Stanislavą Stankevičiūtę, kilusią iš Lietuvos, Beržininkų dvaro, prie Dūkšto, netoli Zarasų ir Brėslaujos. Čia iš uošvio gautoje žemėje jaunas Adomas 1890-1891 m. įsteigė sodą, prie kurio sodyba vėliau atsirado ir prigijo Rojaus vardas.

Adomas Hrebnickis gimė (pagal naują stilių) 1858 m. sausio 6 d. dabartinėje Gudijoje. Gimnaziją baigė Daugpilyje (tada Dvinskas). Studijavo S. Peterburgo Miškų institute. Ten jis susipažino su Vladislavu Stankevičiumi – savo būsimos žmonos broliu. Taip likimas juos atvedė prie Dūkšto į Rojų, kur profesorius mirė 1941 m. spalio 13 d.

Daug valdžių pergyveno A. Hrebnickis. Ramiausias jo darbo laikotarpis ir sodo klestėjimo laikas buvo iki Pirmojo pasaulinio karo. Po karo ir revoliucijos A. Hrebnickis 1922 m. emigravo iš Sovietų Sąjungos ir grįžo į Rojų. Sodą rado nusiaubtą. Čia jis gyveno kaip pensininkas iki mirties Šį kraštą iki 1939 m. valdė Lenkija.

Kai Vilniaus kraštas grįžo Lietuvai, profesorius susilaukė didelio mūsų nepriklausomos valstybės dėmesio. Žemės ūkio rūmai Kaune jam paskyrė patarėjo pareigas Rojuje ir solidų atlyginimą. Čia lankėsi nepriklausomos Lietuvos sodininkystės darbuotojai, kuriuos paskui negailestingai išblaškė okupacijos ir karas.

ŽŪR į pagalbą Rojuje A. Hrebnickiui atsiuntė Joną Tvarijonavičių. Vieną straipsnį "Naujojoje sodyboje" vokiečių okupacijos metais J. Tvarijonavičius apie Rojaus sodą dar spėjo išspausdinti, bet tolesnis jo likimas nežinomas. Žuvo ar emigravo? Senukas profesorius mokėsi lietuvių kalbos – tai rodo jo išlikę užrašai.

A. Hrebnickį tais metais prisiminė ne tik Lietuva. Gavo jis tada Rojuje ir kvietimą profesoriauti Maskvoje, K. Timiriazevo Žemės ūkio akademijoje. Kvietė jį ne bet kas, o Josifas Stalinas. Tai retas faktas istorijoje – Stalino raštas į Rojų. Žinoma, dėl senyvo amžiaus A. Hrebnickis niekur nebevyko. O lemta jam tebuvo gyventi tik dvejus metus. Sulaukė dar sovietinės, o po jos – vokiškos okupacijos.

Prieš 100 metų, t.y 1895 m. rudenį, plaukė laivu į Ameriką A. Hrebnickis. Mums nežinoma, kokius rodinius vežė. Grįžo irgi ne tuščiomis – tai užrašė savo ranka.

Parsivežė jis į Rojų iš "Elwanger and Barry" firmos Ročesteryje 7 obelų ir 3 vynuogių veisles. Praėjus 100 metų, obelų sortimentas gerokai pasikeitė. Iš A. Hrebnickio vynuogių Rojuje liko tik viena. Kuri? 1958-1976 m. čia veikė Vytėnų sodininkystės ir daržininkystės bandymų stoties padalinys, ir man teko ilgokai aiškintis, kokia vynuogė išliko. Buvo trys: 'Beta', 'Diamond', ir 'Niagara'. Išliko 'Beta'. Ji gimininga ir panaši į 'Alfa' ir kitas, kurios kilusios iš vitis labrusca L. Šios kilmės vynuogių veislės ypatingai ištvermingos žiemą, bet joms Lietuvoje trumpoka vasara, tik ilgą šiltą rudenį spalio mėnesį jų uogos pilnai prinoksta. A. Hrebnickis šių vynuogių išpopuliarinti nespėjo – jos išplito iš Rojaus mūsų dienomis. Kažin, ar po 100 metų tebėra ta pati firma Amerikoje?

Per šimtmetį daug kas pasikeitė. Jau ne vienas ir ne du augalai keliavo iš Lietuvos į Ameriką. Pastaroji – didelė ir turtinga šalis, bet ne visus augalus ten galima rasti. Juo labiau, kad ir Lietuva nestovėjo vietoje. Štai kad ir juodieji serbentai bei agrastai. Dėl buvusio federacinio įstatymo juodųjų serbentų Amerikoje nedaug, o jų rimta atranka niekada nebuvo vykdoma. Net ir agrastų tėvynė Šiaurės Amerika neturi tokių kultūrinių veislių, kokios sukurtos Europoje.

Aš manau, kad ir lietuviškos juodųjų serbentų veislės 'Sartai' ir 'Drūkšiai', taip pat ir agrastų veislės 'Ginučiai', 'Kirdeikiai' ir 'Žilinai' dar keliaus į Ameriką ir čia ras ne tik antrąją, bet ir tikrąją tėvynę. O ką jau kalbėti apie tokį medicininio gydomojo aliejaus ir karotinoidų šaltinį–dygliuotą krūmą šaltalankį (sea buckthorn), kurio kultūrinės formos ir beveik visai nedygliuotos, ir uogos stambios, o jau gėrimo skonis!

Nėra Amerikoje ir japoniškojo svarainio (so-called Japanese quince), išskyrus vieną kitą lietuvį, kurie jau turi šią savotišką Šiaurės citriną. Japoniškasis svarainis turi tiek citrinos rūgšties, kiek ir citrinos, o be to, daug pektino.

Dar gali grįžti į savo tikrąją tėvynę ir auksuotasis serbentas (golden currant), kuris iš Amerikos prerijų prieš šimtmetį patekęs į Europą ir Vidurio Aziją buvo gerokai pagerintas. Į savo protėvius vien tik iš lapų ir žiedų liko panašus, o uogos tapo vyšnios didumo. Istorija mėgsta kartotis. Kažin kas po 100 metų grįš iš Lietuvos į Amerikos sodus?

Į Lietuvą su Nordland Express

Siuntiniai laivu • Oro paštu
Pinigų perdavimas • Prekybiniai pervežimai

Nordland Express **1650 Bloor St. W., Toronto, Ontario, Canada M6P 4A8**
Indian Rd. (išėjimas iš požeminio traukinio Keele stoties)
Darbo valandos: Nuo pirmadienio iki šeštadienio 9 v.r. iki 6 v.v.

Skyrius: North York Town Press
164 Willowdale Ave, North York, Ont.
(416) 222-4021

London Jonas ir Marytė Narusevičiai
1055 Guildwood Blvd.
(519) 657-1751

Montreal Andrejs Vitols
105 56th Ave., Lachine
(514) 637-9102

Nemokamas siuntinių paėmimas

Toronto: nuo pirmadienio iki penktadienio
Hamilton, Burlington, Oakville, Mississauga: pirmadieniais ir ketvirtadieniais
St. Catharines, Niagara Falls, Welland: ketvirtadieniais
Kitchener, Cambridge, Guelph, Brampton: pirmadieniais
Wasaga, Collingwood, Barrie: pirmais mėnesio sekmadieniais
Windsor, Sarnia: antrais mėnesio sekmadieniais
London: antrais ir ketvirtais mėnesio sekmadieniais

Už pietinės Ontario provincijos ribų: Siųskite siuntinius į *Nordland Express* su gavėjo, siuntėjo adresais ir talpos aprašymu. Bendrovėje mes užpildysime muitinės pareiškimą, sąskaita bus jums pasiųsta.

Dėl patogumo, pastovumo, išvaizdos ir ekonomijos turime įvairaus dydžio dėžių 1, 1.5, 2, 3 ir 5 kubinių pėdų. Taip pat galite įsigyti dėžių Anapilio knygyne, sekmadieniais ir kredito kooperatyve "Talka", 830 Main St. E. Hamiltone

JAV ir Kanados dolerių perdavimas
4% plius $20 pristatymas iki $4,999
3% nuo $5,000

Siuntiniai su kanadiškais produktais Lietuvoje mūsų sandėlyje:

Siuntinys nr.1	10 kg miltų, 10 kg cukraus, 10 kg ryžių	$50 (JAV $38)
Siuntinys nr.2	12 litrų augalų alyvos (4x3 litrų)	$36 (JAV $27)
Siuntinys nr.3	4.5 kg vištienos buljonas	$30 (JAV $23)
Siuntinys nr.4	6 kg žemės riešutų sviestas (12x500 g)	$34 (JAV $26)
Siuntinys nr.5	11.5 kg rūkyti šprotai, Ryga 72 dėžutės po 160 g	$64 (JAV $48)
Siuntinys nr.6	20 kg cukraus (10x2 kg) 400 g tirpstančios kavos (2x200 g)	$48 (JAV $36)
Siuntinys nr.7	31 įvairūs kanadiški produktai (20 kg)	$95 (JAV $72)
Siuntinys nr.8	17 įvairūs kanadiški produktai (14 kg)	$65 (JAV $49)
Siuntinys nr.9	220 v. elektrinis šildytuvas	$75 (JAV $57)

SKAMBINKITE Toronto 416 535-5000 Už Toronto ribų 1-800-561-3113 FAX 416 535-5001

Nauji varžtai aukštosioms mokykloms?

Aukštųjų Lietuvos mokyklų vadovybės ir studentai, nesulaukdami pakankamos finansinės paramos, viešai reiškia savo nepasitenkinimą ir protestuoja prieš numatomus varžtus, nesuderinamus su akademine laisve

DOC. VYTAUTAS SALINKA,
Kaunas

Sunki būklė susidarė šiuo metu Lietuvos aukštosiose mokyklose ir galbūt ne todėl, kad jos laikomos finansiškai ant "bado" dietos, bet todėl, kad Lietuvos valdžia (tiksliau biurokratija) nutarė jas už nepaklusnumą pamokyti ir uždėti jų varganai autonomijai socialistinio centralizmo apynasrį.

Lietuvos aukštosios mokyklos daug kuo neįtinka dabartinei Lietuvos vienpartinei administracijai. Pirmiausia tuo, kad sako tiesą, anot žmonių, tiesiog į akis. Tokia tiesa apie aukštųjų mokyklų finansinę padėtį, valdžios skolas, mažus atlyginimus asistentams ir stipendijas studentams buvo pasakyta 1994 m. spalio mėnesį, kai studentai ir profesoriai išėjo į gatves. Šios akcijos iki šiol negali užmiršti vyriausybė, nes jai teko duoti pažadus ir jų neištesėti.

Paskutiniuoju metu Lietuvos seimo švietimo, mokslo ir kultūros komitetas, vadovaujamas filosofo Broniaus Genzelio, grasina Lietuvos aukštosioms mokykloms nauju mokslo ir studijų įstatymu, kuriuo aukštosiose mokyklose bus įvesta nauja, turbūt sovietinė tvarka. Pirmiausia bus susidorota su nepaklusniais rektoriais, nes dabar pagal įstatymą rektoriai renkami, o, priėmus įstatymą, ketinama juos skirti. Suprantama, kodėl LDDP įsigeidė turėti sau paklusnius rektorius. Juk dabartiniai aukštųjų mokyklų rektoriai boikotuoja seimo nutarimą dėl aukštųjų partinių mokyklų diplomų pripažinimo buvusiems partiniams pareigūnams.

Vienu žodžiu, šiuometinė Lietuvos vyriausybė ir daugumos seimas pradėjo nepaskelbtą "kryžiaus žygį" prieš aukštąsias mokyklas, kurios yra visiškai priklausomos nuo valstybės biudžeto. Šiais metais į aukštąsias mokyklas buvo pasiųsti valstybės kontrolės departamento valdininkai tikrinti jų finansinę padėtį. Na ir ką? Aukštosiose mokyklose, kurioms valstybė neišmoka įstatymais numatytų lėšų, rasta "ne pagal paskirtį" panaudotų lėšų. O valstybės biudžeto politika yra tokia: jeigu pagal biudžeto sąmatą yra numatytos lėšos pieštukams ar popieriui pirkti, tai jų, šiukštu, negalima panaudoti atlyginimams išmokėti. Vadinasi, aukštųjų mokyklų administracija negali savo nuožiūra disponuoti jiems valdžios skirtų pinigų, o privalo laikyti tam tikrų biudžeto naudojimo nuostatų. Tad koks tu esi šeimininkas ir kokia tuomet yra aukštosios mokyklos autonomija, jeigu negali operatyviai pats spręsti finansinių klausimų? Tai jau labai primena socialistinį "planingą ūkį".

Taigi taip atsitiko ir Kauno medicinos akademijoje – numatytas 1994 m. darbo užmokestis buvo viršytas 52,8 tūkst. litų, kai tuo tarpu vyriausybė nesumokėjo akademijai 7% pagal biudžetą tiems metams skirtų pinigų. O tai sudaro beveik vieną milijoną litų (942,8 tūkst.). Tas atlyginimų skirtumas susidarė todėl, kad buvo padidinti atlyginimai asistentams ir dar kai kuriems darbuotojams, tačiau šio skirtumo vyriausybė, nors pažadėjo, bet nepadengė. Valstybės kontrolierius įvardijo kaltais akademijos administraciją ir jos atstovus, kaip padariusius valstybei žalą, ir nubaudė piniginėmis baudomis. Kur logika? Pati valstybė neišmoka aukštosioms mokykloms pagal biudžetą priklausomų lėšų, o paskui baudžia už nesilaikymą finansinės drausmės! Ar tai ne fariziejiškumas ir priekabių ieškojimas? O tuo tarpu valstybės valdininkai garsėja laikraščiuose bankų machinacijomis, išeikvoja milijonus lėšų ne algoms išmokėti o pilaitėms statyti, ir lieka nenubausti.

Visi šie finansiniai ir teisiniai klausimai, susikaupę per vasaros atostogas, ir buvo aptarti Lietuvos aukštųjų mokyklų konferencijos posėdžio metu, kuris įvyko 1995 m. rugsėjo 12 d. Kauno medicinos akademijos rektorate.

Vienas iš klausimų, iliustruojančių destruktyvią vyriausybės finansinę politiką, buvo skiriamų vyriausybės studentams paskolų garantų problema. Iš pradžių pernai vyriausybės nutarimu šių paskolų garantu buvo įvardintas studentų turtas, kurio jie neturi, o turi tik jų tėvai. Antruoju vyriausybės nutarimu, visiškai neatsiklausus aukštųjų mokyklų, garantu buvo įvardinta aukštoji mokykla, kuri pati finansiškai vos laikosi ir yra priklausoma nuo valstybės biudžeto. Logika paprasta: kai aukštoji mokykla bus nemoki ir negalės užmokėti už susikaupusius garantus, tuomet su ja vyriausybė galės pasielgti, kaip dabar su aukštųjų mokyklų rektoriais. Todėl rektorių konferencija ir klausia, kodėl garantu neįvardinta pati vyriausybė?

Kalbėta ir apie dalinai apmokamą mokslą, kuris aukštosiose mokyklose praktikuojamas papildomai priimtiems egzaminų tvarka studentams (jų studijų valstybė nefinansuoja). Šis dalinai apmokamas mokslas, dėl kurio susitariama su stokojančiuoju, yra reguliuojamas statutu, atitinkamais aukštosios mokyklos administracijos nutarimais. Jis neprieštarauja konstitucijai. Tačiau ir čia seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komiteto pirmininkas B. Genzelis, įrodinėdamas naujo mokslo ir studijų įstatymo būtinybę, įžvelgė "legalią korupciją". O sancta simplicitas! Ar ne paradoksalu? Vienpartinė valdžia, nefinansuodama pakankamai mokslo, kultūros ir švietimo, ieško ir randa "korupciją" aukštosiose mokyklose!

Lietuvos aukštųjų mokyklų rektorių konferencija, apsvarsčiusi grėsmę Lietuvos universitetų teisėms ir autonomijai, finansines problemas ir kitus klausimus, nutarė Lietuvos vyriausybę, kuri laiku neišmoka aukštosioms mokykloms įstatymu numatytų lėšų kaip nesilaikančią valstybės biudžeto įstatymo, atiduoti teismui.

Prieštaravimuose tarp aukštųjų mokyklų ir vyriausybės atsispindi ne tik aukštųjų mokyklų problemos, bet ir bendras nepasitenkinimas vienpartine Lietuvos vyriausybe ir jos vidaus politika. Kyla nepasitikėjimas ir seimo daugumos politika, kuri kepa įstatymus kaip blynus (iš 1000 seimo veiklos dienų 500 įstatymų). O jie apraizgo Lietuvos valstybingumą naujomis pseudosocialistinės teisės ir mąstymo pinklėmis. Šie įstatymai paramstyti daugybe poįstatyminių aktų, įneša į gyvenimą daugiau sumaišties ir tarnauja tik biurokratijai, o ne tautai ir valstybei. Kaip sako, drumstame vandenyje ir žuvį gaudyti lengviau.

Dr. Gina J. Ginčauskaitė
optometristė
1551 Bloor Street West,
Toronto, Ont. M6P 1A5
(prie Lietuvių namų)
Priima pacientus pagal susitarimą
Tel. 416 532-7115
Susitarus priima pacientus ir vakarais

Čiurlionio namų Vilniuje atidarymas. Iš kairės: J. Dvarionas, Č. Juršėnas, R. Bagdzevičius, V. Landsbergis (kalba), E. Gabrėnaitė.
Nuotr. Ž. Jasio "Respublikoje"

Čiurlionio šventė Lietuvoje

120-osios gimimo metinės ir įvairūs renginiai Vilniuje, Kaune, Varėnoje, Plungėje, Druskininkuose...

G. GUSTAITĖ

Atsižvelgdamas į sukaktį, "norėdamas tinkamai pagerbti pasaulinio garso dailininko ir kompozitoriaus atminimą", š.m. balandžio 11 d. seimas nutarė "paskelbti 1995 metus Mikalojaus Konstantino Čiurlionio metais".

Valstybinė iškilmė

Iškilmingas valstybinis minėjimas įvyko M. K. Čiurlionio gimimo dieną – rugsėjo 22-ąją Operos ir baleto teatre Vilniuje. Sceną puošė bene žinomiausias kūrėjo portretas, šalia jo skaitmuo – 120.

Įžangą padarė kultūros ministeris J. Nekrošius. Pasveikinęs prezidentą, seimo, vyriausybės narius, kitus dalyvius, jis iškėlė M. K. Čiurlionio vertę, pasidžiaugė jo garso plitimu, kurį liudija minėjimai Tokijuje, Sankt Peterburge, Taline, Prahoje; stabtelėjo prie to, kas padaryta pas mus: tarptautinio pianistų vargonininkų konkurso, "Rūtos" draugijai dailininko pieštos uždangos atnaujinimo, Čiurlionio namų Vilniuje atidarymo.

Mintimis apie M. K. Čiurlionio sąsajas su šiomis dienomis pasidalijo jo kūrybos tyrinėtojas prof. V. Landsbergis. Kūrėjo reikšmę, įtaką lietuvių poezijai nušvietė universiteto prof. V. Daujotytė-Pakerienė. Savo poezijos iš rinktinės "Sonatos ir fugos – susitikimai su Čiurlioniu" paskaitė poetas K. Bradūnas. Kompozitoriaus preliudus, variacijas skambino "čiurlioniukė" Lina Umbrasaitė (M. K. Čiurlionio menų gimnazijos IV kl. mokinė, N. Kereševičienės klasė), "akademikas" Daumantas Kirilauskas (Lietuvos muzikos akademijos studentas, doc. L. Drasutienės klasė).

Minėjime pirmą kartą nuskambėjo M. K. Čiurlionio uvertiūra "Kęstutis" (instrumentuota, redaguota kompozitoriaus J. Juozapaičio), po jos – simfoninė poema "Jūra"; abu kūrinius atliko valstybinis simfoninis orkestras, diriguojamas G. Rinkevičiaus.

Minėtina puikiai išleista programa, atskleidžianti ne tik minėjimo turinį. Su išmanymu, jautriai atrinkta viena kita šeimos nuotrauka, M. K. Čiurlionio gyvenimo datos, dukters – Danutės Čiurlionytės-Zubovienės – kelios eilutės apie motiną Sofiją Kymantaitę-Čiurlionienę ir kt.

Muzikinės varžybos

Sukakčiai išleistas plakatas "1995 m. – M. K. Čiurlionio metai" skelbia: "Didžiausias metų muzikos įvykis Lietuvoje – tarptautinis M. K. Čiurlionio pianistų ir vargonininkų konkursas Vilniuje rugsėjo 22 – spalio 7 d.d. Dvidešimties šalių atstovai varžysis dėl teisės tapti šio konkurso laureatu. Konkursas laukia jūsų paramos". (Kairiajame plakato krašte suminėta vienuolika Lietuvos, užsienio rėmėjų).

Pianistų, vargonininkų vertintojai – neeiliniai muzikai iš Lietuvos ir užsienio. Antai pianistų vertintojų komisijos pirmininkas Daniel Pollack (JAV, 22 tarptautinių konkursų laureatas, Lietuvoje viešintis septintą kartą), vicepirmininkė – V. Vitaitė (Lietuva), atsakingasis sekretorius – V. Biveinis (Lietuva), o nariai iš Šveicarijos – Hans Schiker, Vokietijos – Herbert Sahling, JAV – Anthony Smetona (prezidento vaikaitis), Izraelio – Joseph Dorfman, iš Lietuvos – Kęstutis Grybauskas, Aldona Dvarionaitė, iš Latvijos – Teofilis Bikis, iš Estijos – Aleksandra Juozapėnaitė. Vargonininkų komisijos pirmininkas – Ludger Lohmann (Vokietija), vicepirmininkas – Leopoldas Digrys (Lietuva), atsakingasis sekretorius – Vytis Buivydavičius. Nariai iš Šveicarijos – Josep Busher, Italijos – Giancario Parodi, Vokietijos – Gisbert Schneider, Austrijos – Bernard Gfrerer, Čekijos – Giedrė Lukšaitė-Mrazkova, Lietuvos – Bernardas Vasiliauskas, Virginija Survilaitė, Latvijos – Larisa Bulava.

Čiurlionio namai

Neilgas skelbimas "Vilniaus žiniose" (1908.I.16): "M. K. Čiurlionis, baigęs Varšuvos ir užsienyje Leipcigo konservatoriją, apsigyveno Vilniuje, mokina skambinti ant fortepijono ir muzikos teorijos. Jo adresas: Andrejevo gatvė 11 b. 6". Nurodytas adresas, gatvė, buto numeriai. Tai padėjo nustatyti kur M. K. Čiurlionis gyveno. Dabar, po daugelio metų didžiulių pastangų, nuėjus kryžiaus kelius (juos lengvino prezidento palankumas, rezoliucija duoti butus gyventojams iškeldinti), Savičiaus 11, netoli Rotušės, santūri, skoninga medinė iškaba skelbia: Čiurlionio namai (jų steigėjai – Lietuvos kultūros fondas, miesto savivaldybė).

Siaurutėje senamiesčio gatvelėje ramią ramutėlę sekmadienio pavakarę susirinko nemažas būrys seimo narių, kultūros žmonių, svečių, kalbančių rusiškai, angliškai, lenkiškai, zujančių vaikų. Muzikos akademijos choras dainuoja M. K. Čiurlionio dainas, jo, Sofijos Kymantaitės-Čiurlionienės kūrybą skaito aktoriai E. Gabrėnaitė ir R. Bagdzevičius, kalba M. K. Čiurlionio draugijos pirmininkas V. Landsbergis, kultūros fondo pirm. J. Dvarionas, juostelę perkerpa Č. Juršėnas.

Apžvelgdamas praeitį, kas nuveikta iki šiol, V. Landsbergis minėjo, kad toks laiko tarpas – 20 metų – Čiurlioniui, matyt, simboliškas: tiek prireikė jo namų idėjai įgyvendinti, 20 metų kūrėsi jo vardo draugija, tiek laiko prireikė rašytojų sąjungai išleisti palikimą, o uvertiūrai "Kęstutis" pasiekti klausytoją – net 30 metų. Pamini taip pat atgimstančią Čiurlionio paminklo statybos Vilniuje mintį. Dėkoja visiems padėjusiems įgyvendinti Čiurlionio namų sumanymą, viliasi, kad iš jų sklis tauri, kilni šviesa Vilniui, visai Lietuvai.

Vaizdas viduje

Čiurlionio namai – keturių kambarių butas; M. K. Čiurlionis gyveno paskutiniame kambarėlyje, kur jis žinomas iš žmonos atsiminimų. Šiandien visas butas, jo įrengimas dvelkia paskirties – kamerinės kultūros židinio – supratimu, santūrumu. Pastelinė sienų spalva, juodos medinės kėdės, matiniai sietynai, ant sienų (prieangyje) skelbimai apie M. K. Čiurlionio parodas Japonijoje, Vokietijoje, toliau – jo pieštos uždangos "Rūtai" vidurinės dalies kopija (tapė dailininkė R. Katiliūtė; darbą pinigais parėmė Kanados lietuvių bendruomenė – ačiū...), fortepijonas, kuriuo yra skambinęs M. K. Čiurlionis. (Kaip pasakojama, instrumentas buvęs Jono Vileišio, J. Tallat Kelpšos nuosavybė).

Prie paskutinio kambarėlio durų – raudonų rožių puokštė. Ant sienos M. K. Čiulionio ir S. Kymantaitės-Čiurlionienės

(Nukelta į 7-tą psl.)

M. K. ČIURLIONIO darbo kambario Druskininkuose fragmentas: dailininkui priklausę daiktai (pastovas, etiudų lagaminėlis, paletės); paveikslas "Ramybė" (1903/1904); įrėmintas fluoroforto "Auka" atspaudas
Nuotr. Alf. Laučkos

Pogrindžio "Aušra" ir jos darbuotojai

KUN. K. J. AMBRASAS,
Montrealis

(Tęsinys iš praėjusio nr.)

Vienąsyk susitikęs kelionėje ar buvau pas jį patį užsukęs, — jau dabar miręs prof. Juozas Pikčilingis taip pasakė: "Manęs tie ponai iš tamsiųjų rūmų klausė, ar galima iš stiliaus nustatyti asmenį, tapatybę". "Ką, Juozeli, tiems ponams atsakėte?" "Atsakiau, kad neįmanoma, nes tatai labai subtilus ir kintančių įrodymų objektas, kuris gali priklausyti nuo daugybės šalutinių veiksnių, o tie niekam nėra pavaldūs tiksliai precizijai..." "Laimė, kad šitaip atsakėte, nors pats greičiausiai galvojate kitaip..."

Nieko profesorius neatsakė. Tiktai palengva, sunkiai, tarsi prisiversdamas, nusišypsojo... Jei tik būtų tartas koks prielankesnis šiuo atžvilgiu žodis, saugumiečių neatsikratysi, o juk išties stilistinė analizė galima. Net po kelių šimtmečių iš vartojamų formų, mažiausių leksinių, semantinių niuansų, gramatinių formų, sintaksinių, stilistinių požymių atsekami net Šv. Rašto autoriai.

Tad man netgi parūpo, kai viena universiteto darbuotoja, dirbusi Saugumui, pasakė, jog mano laiškais, kuriuos daviau saugoti į archyvus, susirašinėjimas su užsieniečiais ir kitais, susidomėjo Saugumas. Man gerokai parūpo: ar tik ne stilistinei analizei? Juk ne vienas ir ne du straipsniai "Kronikoje", "Aušroje" buvo parašyti mano ranka. O kiek jų buvo taisyti, redaguoti?

Vienąsyk Vilniuje, kai buvau paskubomis iškviestas tardymui į tamsiuosius rūmus — Saugumo komitetą, — regis, Kolgovas, kunigų bylų specialistas, ar kuris nors jo bendrų tardydamas, lyg netyčiomis paklausė labai paprasto kalbinio dalykėlio — veiksmažodžio ar daiktavaržio formos. Tos subtilios redagavimo smulkmenos, kuri, tikrai žinau, kaip tik buvo kažkokiame mano redaguotame "Aušros" straipsnyje. Gerai, kad tąsyk tiesiog Dievas davė mintį: "Stop! Pagalvok, ką atsakyti. Juk čia gali būti dingstis: žinai ar nežinai, kas rašoma "Kronikose" ir "Aušroje"? Nusidaviau, kad tų pogrindinės literatūros leidinių net nemačiau.

Tardytojo klausimai

— Tai jau taip ir nieko neskaitei? — paėmęs iš seifo visą plačia jo plaštaka vos apkabinamą pluoštą "Kronikos" numerių, pamosavo man po nosimi, regis, majoro laipsnio saugumietis.

— Girdėt girdėjau per radiją, kiti pasakojo, bet pats neskaičiau, — vis dar dėsčiau, aiškinau saugumiečiui, kuris sąžiningai slaptu įtaisu užrašinėjo mano pokalbį. — Mat greičiausiai manimi tie leidėjai ir redaktoriai nepasitiki, nes sako, kad aš dažnai į Maskvą važinėju, su visokiais susidedu, — ir čia pat knyst man pačiam mintis: "Ar tau negėda šitaip šnekėti, jei namuose po vonia du "Kronikos" numeriai kaip tik ir šiandien dar užkišti". Vietoj to, nurijęs kažin kokį neskanų gerklėje gumuliuką, dar daugiau įsidrąsinęs paprašiau:

— Tai bent leiskit paskaityti, parodykite, kas tenai rašoma?

— Nejaugi taip niekad ir nematei šitų numerių? Galėjai jau anksčiau ir pats pasiskaityti bent savo brolio raportą apie mėgintą sudeginti Leipalingio bažnyčią. Niekas ir neketino su ja terliotis. Tik išsigalvoja visokius niekus...

— kuo toliau, tuo vis labiau širdo įkaitęs tardytojas... Galėjau. Kur čia negalėsi! Dar suredagavau visą, kai parašė, tik negi dabar čia pasirodysi, kad viską žinai!? Matau, ne juokais iširdo majoras. Mat brolis išties apie tą įvykį, kai rado Leipalingio bažnyčią pilną dūmų ir zakristijos apgruzdusias duris nuo žarijų ir liepsnų, dargi čia pat sukrautą lauželį ir benzino butelį, atidavė išsamų aprašymą ne vien tik milicijai, bet ir dar kitur. Tad šitaip toji žinia ir pakliuvo į pogrindinę spaudą. Dėl to labai užsiuto saugumiečiai. Gal čia buvo viena iš daugelio priežasčių, kad Saugumas nebeleido jam tapti vyskupu.

Ne tik tada, bet ir kitais kartais per tardymus spėjau įsitikinti, kad tiems tamsiųjų rūmų raudoniesiems ponams viskas gali praversti, kad tik savo tikslą pasiektų ir kuo daugiau žmonių sukištų į rūsius. Jiems visos priemonės ir sekimo būdai leistini ir įmanomi. Kai šiemet (1995) dar prieš konsekraciją aplankiau naująją puošnią Sintautų bažnyčią ir kapines, prisiminiau tą mūsų su profesoriumi Juozu Pikčilingiu pokalbį, kai Saugumo komitetas pagal stilistinės analizės duomenis norėjo nustatyti straipsnių autorius...

Kaip skubiai keliauja į Anapus patys brangiausi žmonės! Juk netoliese, Lukšiuose, dirbo kun. Lionginas. Čionai — paskutinė jo parapija. Tenai Jis irgi tęsė tą darbą, kurio niekas kitas iki 1988 metų jo nepakeitė...

Pasirinkimas

Nors į kalėjimą sėdo ne vienas "Kronikų" platintojas ir redaktorius, bet pogrindinė spauda leidžiama ir toliau. Saugumo komitetas neriasi iš kailio, kad tik būtų įvykdytas kuo didžiausių Maskvos ponų įsakymas: likviduoti pogrindines spaustuves.

Savaime aišku, kodėl gniaužtai veržiami. Tačiau numeris po numerio tiek "Kronikos", "Aušra", tiek ir kitokie lietuviški atbudusios inteligentijos ir visuomenininkų leidžiami slaptieji žurnaliukai, laikraščiai tebeina.

Reikia labiau veržti vadžias, čiupti už gerklės labiausiai įtariamus, padeginėti šventoves, pjaustyti kryžius ir religinius paminklus, kuo daugiau kenkti atvirai einantiems į pamaldas, bet kokiomis priemonėmis atsiskaityti su aktyviausiais ir drąsiausiais Bažnyčios, tautos, žmogaus teisių gynėjais, net griebtis šantažo, smurto ir žudynių.

Po sauvalės, neteisybės ir svetimųjų atneštos santvarkos kerzavu batu dūsauja, bet dar neklumpa visa tauta, ypač geriausi, idealiausi ir tvirčiausi jos dvasiniai vadai, švyturiai tamsioje komunistinio režimo naktyje.

Juodašimtiška ranka slapčiomis kuo brutualiausiai susidoroja su demaskuojančio enkavedistų darbus turinio "Naktis" knygos autoriumi kun. Šapoka. Perpjautomis venomis randamas šventovėje negyvas Imbrado kunigas. Sunaikinamas — pastumiamas po sunkvežimiu Vilniuje — darbštus ir bebaimis tikinčiųjų teisių gynėjas, ryžtingas Bažnyčiai ir tautai pasišventęs kun. Laurinavičius. Piktųjų jėgų surežisuojama autoavarija kun. Juozui Zdebskiui. Dažnėja kratos, suiminėjimai. Kaip tik tuo metu įstoju pas jėzuitus ir pradedu lankyti slaptąją kunigų seminariją.

Sustiprintas sekimas

Sustiprintas sekimas man gali ne tik sutrukdyti filosofijos ir teologijos mokslus, bet ir iškyla dar didesnė grėsmė, kad mano pėdomis gali būti susekta "Aušros" spaustuvė ir visas tinklas, per kurį susisiekiama su korespondentais, autoriais, ryšininkais, platintojais ir ypač su tais, kurie perveža nufotografuotus pogrindinių numerių filmus užsienin. Slapčiomis susitikti darosi vis sunkiau. Tiesiog pastebimai tykoja sekliai, mina ant kulnų ne tik paežerėse, panemunėse, pamiškėse, nepaisant, kur tik paskiri su kun. Lionginu Kunevičium eilinius pasimatymus, kai reikia paimti ir grąžinti suredaguotus "Aušros" numerius.

(Bus daugiau)

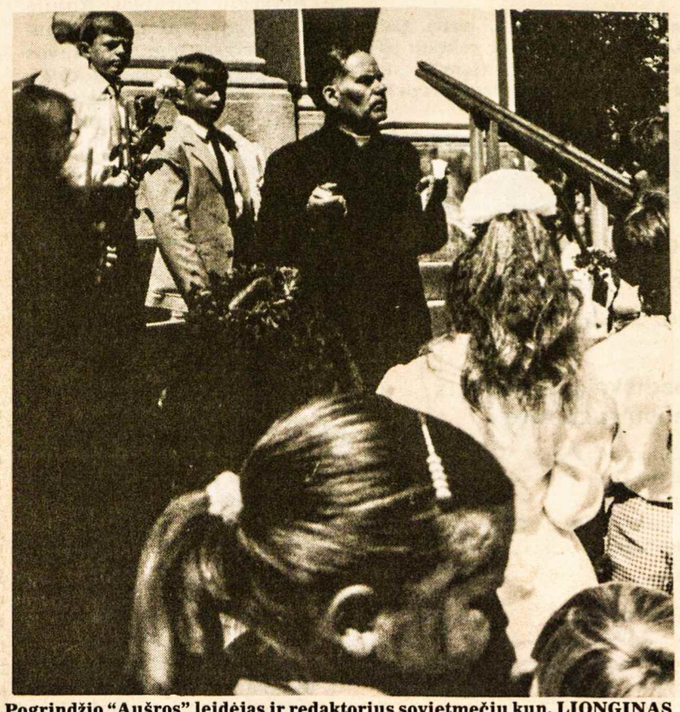

Pogrindžio "Aušros" leidėjas ir redaktorius sovietmečiu kun. LIONGINAS KUNEVIČIUS Lukšių šventovės 100 metų sukakties iškilmėje. Lukšiuose buvo sustabdyta "Aušros" leidyba 1988 m.

Ištvermingasis teatras laukia ir kitų ištvermės

"Aukuras" mini 45 metų veiklos sukaktį. Pasikalbėjimas su režisiere ELENA DAUGUVIETYTE-KUDABIENE

J. PLEINYS

1995 m. lapkričio 4 ir 5 dienomis Hamiltono mėgėjų teatras minės savo 45 metų veiklos sukaktį. Ta proga ruošiasi vaidinti rašytojos Žemaitės "Petrą Kurmelį", inscenizuotą K. Inčiūros ir A. Rūko. Buvo malonu iš režisierės Elenos Dauguvietytės-Kudabienės daugiau sužinoti apie šį teatrą ir jo atliktus darbus.

— Kada ir kokiose sąlygose teatras atsirado?

— Kai mudu su vyru atvažiavome iš Winnipego į Hamiltoną, paraginti K. Barono sportininkų klubo susirinkime, užsirašė vaidybai 20 asmenų. Visi tada buvome jauni ir energingi, noro buvo daug. Be to, daugumas dirbo fabrikuose ir buvo fiziškai pavargę, ieškojo išsiblaškymo, gal ir pramogų. Visi pradėjome su noru darbą. Grupė pinigų neturėjo, visi sudėjome po 2 dolerius, o kai kurie davė iki 10 dolerių. 1949 m. tai buvo didelis pinigas. Pradėjome ruošti K. Inčiūros "Dr. Vincas Kudirka". Pradžiai – tik prologą, o vėliau ir visą veikalą. Sąlygos nebuvo lengvos, nes dauguma dirbo pamainom. Tuometinis parapijos klebonas kun. J. Tadarauskas vis ragino ir leido repetuoti mažytėje parapijos salėje. Vėliau grupė pasivadino Hamiltono mėgėjų teatras "Aukuras". Pirmieji aktoriai, dalyvavę pirmame vaidinime, buvo šie: A. Šalčiūnas, A. Stasevičius, K. Meškauskienė, A. Rasevičienė, J. Žilius, E. ir Č. Mickūnai, V. Kvedaras. Vieni iš jų jau iškeliavę į amžinybę, o kiti nutolo. Buvo daug darbščių ir gabių žmonių, kurie per mane pamilo sceną. Ištvermės, užsispyrimo dėka išlaikėm 45 metus.

— Kiek spektaklių "Aukuras" pastatė ir kurie, Jūsų manymu, geriausiai pasisekė?

— Atrodo, buvo 51 spektaklis. Kai kurie su kitu aktorių sąstatu po ilgesnio laiko buvo atnaujinti. Man tai buvo visai naujas darbas. O kur įvairūs montažai bei koncertai. Ieškojimas veikalų buvo nelengvas; kelis buvau atsivežusi, bet vėliau ieškojau pas buvusius draugus aktorius. Pasirodė kelios knygos su naujais veikalais, ir ne vienas rašytojas atsiuntė man. Dabar jau gaunu iš Lietuvos, Daug yra gerų veikalų, kai kurie buvo mums per sunkūs. Be to, visuomet buvo trūkumas pinigų. Sąlygos neleido jų vaidinti. Pasisekė ar ne? Visko buvo. Pvz. J. Griniaus "Gulbės giesmė" buvo suvaidinta 12 kartų. Aktorių buvo per 20; dekoracijos, apranga sunkino gastroles. Bet visur salės buvo pilnos žiūrovų ir spaudoje buvo daug gražių vertinimų. Mano nuomone gerai pasisekė ir "Ponios Dulskienės moralė", A. Rūko "Bubulis ir Dundulis", A. Vaičiūno "Tėviškės pastogė", J.B. Prestley "Inspektorius atvyksta". Daugiausia suvaidinta V. Alanto "Šiapus uždangos" – 17 kartų.

— Kaip Jums sekėsi dirbti su mėgėjais aktoriais? Juk esate profesionali aktorė?

— Režisuoti pradėjau tik su mėgėjais, tai nemanau, kad esu profesionali. Esu aktorė, niekados nemėgau režisuoti – per sunkus darbas, ypač su mėgėjais. Sutikau tokių asmenų, kurie apsiima, o po kiek laiko atsiunčia veikalą ir atsisako. Sutikau darbe pavydo ir nepaklusnumo. K. Stanislavskis sakė: duokite man žmogų, kuris turėtų 40% gabumo, o 60% darbštumo – su juo bus labai lengva dirbti. O jeigu atvirkščiai, kas tai atsitinka? Gabumas nugali darbštumą, per daug pasitiki savimi, nepasiduoda pataisomas ir nuo pirmųjų repeticijų dažnai kaip aktorius nebeauga. Taip pat yra tokių, kurie visai nepagauna ir nesupranta, vien tik žodžius išmoksta. Bet daugumas yra puikūs, pasiduoda, stengiasi, auga savyje ir kartu su visais sprendžia veikalą, su noru repetuoja. Tai jų dėka aš dar turiu ištvermės, ir noras dirbti neužgeso. Vaidinau septynis kartus Kanados teatre, buvo keli labai geri režisieriai. Daug iš jų išmokau. Ką sužinojau ir išmokau, perdaviau savo aukuriečiams. Kurie dirbo su manimi ilgiau, išaugo kaip aktoriai.

— Kokiu būdu susidraugavote su Šiaulių dramos teatru ir kas finansavo jūsų kelionę bei gastroles po Lietuvą?

— Pakvietė mūsų "Aukurą" ir Toronto "Aitvarą" Lietuvos kultūros ministerija. Taip ir išvykome savais pinigais. "Aukuras" vežėsi A. Rūko "Bubulį ir Dundulį", o "Aitvaras" V. Alanto "Aukštadvarį", kurį taip pat režisavau. Visur mus pasitiko pilnos salės žiūrovų: Rokiškis, Šiauliai, Panevėžys, Kaunas, Klaipėda, Vilnius ir Lietuvos televizija. Visas tas mūsų išvykas globojo Šiaulių dramos teatras. Vėliau mes juos pakvietėme į Kanadą. Po kurio laiko M. Kalvaitienė ir aš išvykome į Šiaulius vaidinti su jų aktoriais S. Čiurlionienės "Pinigėlius". Ši grupė vaidino Hamiltone, aplankė Montrealį, Torontą, Niujorką, Bostoną, Putnamą. Toks bendravimas ir susijungimas davė "Aukurui" naujos jėgos ir ryžto tolimesnei veiklai.

— Kaip sekasi daugiakultūrė veikla Hamiltone?

— Daugiakultūrė dramos veikla šiuo metu visai nutilo. Nors esu jų valdyboje, bet nėra ko valdyti. Dešimt metų aktyviai veikėme. Pradžioje buvome susijungę su Torontu, kur dalyvavo 20 įvairių tautybių. Kiekvienais metais ruošėme festivalius. Dirbome kartu, bet praktika parodė, kad su Toronto grupėmis buvo sunku susikalbėti. Vėliau Hamiltonas atsiskyrė ir dirbo savarankiškai. Priklausė dvi italų grupės, lietuviai, armėnai, čekoslovakai, olandai. Festivaliai vyko kasmet. Valdžia rėmė. Po festivalių būdavo iškilminga vakarienė, kurios metu dramos kritikas visus teatrus pakritikuodavo ir pranešdavo laimėtojus. Esame laimėję kaip grupė ir pavieniai aktoriai: M. Kalvaitienė, K. Bungarda, A. Mingėla, E. Kudabienė. Dabar liko tik dvi grupės, ir visa veikla nurimo.

— Jūs ir "Aukuras" dalyvavote visuose lietuvių teatrų festivaliuose. Kaip pavyko paskutinis festivalis?

— Taip, "Aukuras" dalyvavo visuose festivaliuose. Ketvirtasis įvyko Toronte. Kadangi aš buvau KLB krašto tarybos kultūros komisijos pirmininkė, teko šį festivalį surengti. Pradžioje tie teatrų festivaliai vykdavo kas treji metai. Kažkodėl praleido metus, ir dabar vyksta kas ketveri metai Čikagoje. Visi festivaliai buvo ruošiami PL Bendruomenės kultūros komisijos pirmininkų. Visuomet praeidavo sklandžiai. Išlaidos po festivalio būdavo grąžinamos. 1994 m. teatrų festivalis, kuriam pirmininkavo P. Petrutis to neatliko (kartu su kultūros komisijos pirmininke). Pažadėtos kelionės ir kitos išlaidos negrąžintos iki šiai dienai. Kodėl, nežinom? Rašome, prašome ir tiesiog maldaujame, bet jokio atgarsio. Teko patirti, kad ir Toronto "Aitvaras" taip pat laukia. Jeigu tie du Kanados teatrai nedalyvautų, festivaliai neįvyktų. Lieka tik Čikagos ir Los Angeles teatrai. Na, o kas atsitiko su teatrų paroda? Nusiuntėme per 50 gerų nuotraukų, o parodoje radau tik keturias nuotraukas be jokių paaiškinimų. Po 45 metų veiklos "Aukuras" to neužsitarnavo. Ką turime kaltinti, nežinau. Gal nauja vadovybė ateityje šį reikalą sutvarkys.

— Kodėl pasirinkote veikalą "Petras Kurmelis" savo veiklos sukakties minėjime?

— Premjera įvyks lapkričio 5 d., 5 v.p.p. Jaunimo Centre Hamiltone. "Petras Kurmelis" – rašytojos Žemaitės apysaka, kurią A. Rūkas ir K. Inčiūra inscenizavo. Šis veikalas tikrai puikus, artimas lietuvio širdžiai, nuoširdus bei suprantamas kaimo gyvenimas. Nors veikalas pavadintas drama, bet pilnas humoro. Vaidmenys gana įdomūs. Kaip paprastai, moterų užteko, bet vyrų trūko, teko skolintis. Mums talkins torontietis V. Taseckas, Laisvis Širvinskas, buvęs Šiaulių dramos teatro aktorius, ir iš Niujorko aktorius Vitalis Žukauskas, kuris taip pat dalyvaus lapkričio 4 d. koncerte ir su savo humoru pasirodys iškilmingos vakarienės metu.

— Kas Jums daugiausia padėjo per tuos 45 metus?

— Visų negaliu išvardinti. Tie, kuriuos minėjau anksčiau, buvo teatro pradininkai, nebekartosiu. Dar norėčiau paminėti K. Mikšį, K. Bungardą, A. Kaušpėdą, dailininką A. Trumpicką, Ald. Matulienę, M. Kalvaitienę, L. Verbickaitę, Aliną Žilvytienę, A. Volungienę, A. Petraitienę. Iš naujųjų minėtina Regina Choromanskytė, kuri apsiėmė sunkias administracines pareigas, G. Liaukienė, J. Vaičiulienė, dail. Kęstas Keparutis, kuris prisideda prie vaidybos ir ruošia dekoracijas. Negaliu pamiršti ir J.J. Keselaičių, kurie praleidžia ilgas valandas prie aprangos paruošimo. Didelis ačiū Jeronimui Pleiniui, kuris per eilę metų parodė meilę teatrui ir niekuomet neatsisakė padėti.

— Ko pageidaujate iš lietuvių visuomenės?

— Prašau: ateikite, nepamirškite, kad tokia šventė būna kad penkeri metai. Nors man kiekviena premjera yra šventė. Šeštadienį prašau visus į iškilmingą vakarienę – koncertą, o sekmadienį – pabūti kartu su mumis visais pas "Petrą Kurmelį", kurio vaidmenį atliks Kęstutis Kalvaitis. Jūs, žiūrovai, neapleidote mūsų per daugelį metų. Nors mūsų eilės retėja, bet vis iš scenos jaučiu jūsų tylų susikaupimą, girdžiu jūsų juoką, ašaras ir plojimus. Aukuriečiai ir aš dėkojame. Dėkoju ir gerbiamam parapijos klelbonui kun. J. Liaubai už jo medžiaginę bei dvasinę paramą "Aukurui".

"Aukuras" ir jo vadovė atliko milžinišką darbą lietuviškos veiklos srityje. Jis garsino lietuvių vardą visoje Šiaurės Amerikoje. Lietuviškas teatras yra antra lietuviškojo mokymo įstaiga, kur jaunas lietuviukas išmoksta gražiai lietuviškai kalbėti. Todėl visi turime būti dėkingi "Aukurui" ir jo vadovei už šį didelį darbą kultūros ir švietimo srityje. Pripildykime salę "Petro Kurmelio" premjeros proga.

Esu tikras, kad lietuviškoji visuomenė linki aukuriečiams ir jų vadovei kūrybinės sėkmės, kad "Aukuras" dar ilgai liepsnotų ir skleistų šiltą liepsną ir šviesą mūsų visų tarpe.

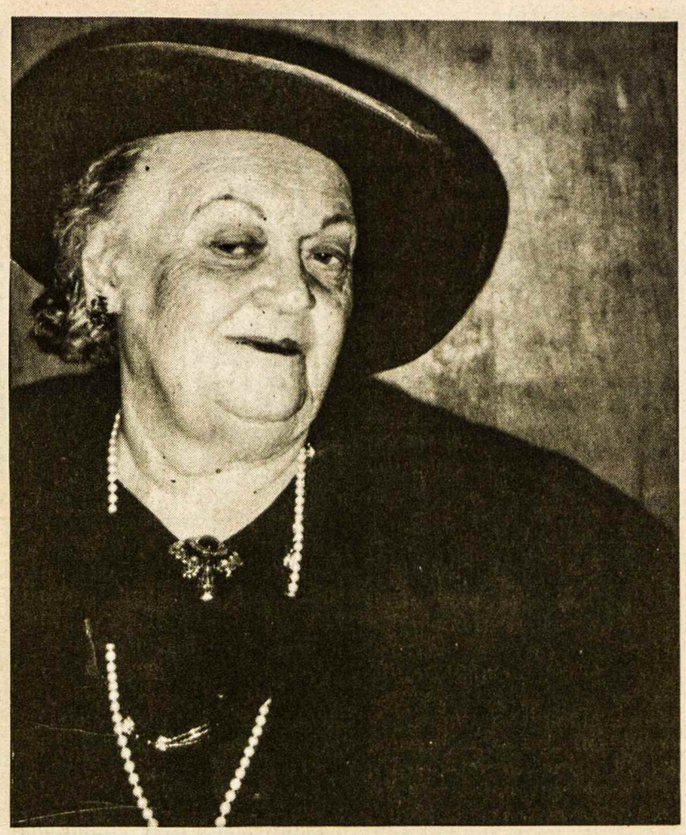

"Aukuro" režisierė ir aktorė ELENA DAUGUVIETYTĖ-KUDABIENĖ S. Čiurlionienės "Pinigėlių" Normantienės vaidmenyje Ntr. R. Choromanskytės

Čiurlionio šventė Lietuvoje

(Atkelta iš 6-to psl.)

nuotrauka, kelios eilutės iš atsiminimų. O už durų, atskirtų juostele, kambarys. Tuščias. Tiesiai priešais nuotrauka, reta, vilnietiška (išdidinta iš "Kanklių" choristų būrio). Nuotrauka – susitikimas su M. K. Čiurlioniu, jo žvilgsniu. Baltos medžio grindys, juodas stovas su nedideliu žalių laurų vainiku.

Tyliai, susikaupusiai žmonių srovei nuplaukus, namų direktorius S. Urbonas papasakojo: "Prieš tris mėnesius čia buvo griuvėsiai. Dirbom dieną naktį, padėjo daugelis". Tarp padėjusių – ir D. Goldbergas. D. Drėmaitė – aukščiausios kategorijos restauratorė – teiginį: "Vokiečiai ypač rūpinosi Čiurlionio palikimu ir jau dabar yra labai daug gero padarę."

Parodos biblioteka

Mažvydo (buv. respublikinėje) bibliotekoje sukakčiai skirta išsami paroda. (Kaip įprasta, čia ji parengta apgalvotai, kruopščiai ir dailiai: prie didelio M. K. Čiurlionio portreto su skaitmeniu šalia – violetinių gėlių puokštelė, kitame salės gale – didžiulė puokštė baltų lelijų. Pirmos nuotraukos – tėvų, šeimos Druskininkuose, Kastuko su Sofija – koks laimingas laikas... Toliau – mokslas Varšuvoje, Leipcige, išvyka į Kaukazą, kūryba, veikla Vilniuje (plakatas trimis kalbomis – rusų, lietuvių, lenkų, skelbiantis, pirmąją lietuvių "dailos" parodą 1906 m.), straipsniai, knygos. Paminklas su J. Zikaro bareljefu Rasų kapinėse.

Čia pat, bibliotekos priesalyje, kita paroda, papildanti pirmąją. Tai Kazio Kęstučio Šimo nuotraukos, pavadintos "M. K. Čiurlionis ir Vilnius". Pirmoji – Vilniaus geležinkelio stotis. Per ją ėjo kūrėjo kelias į artimą ir tolimą pasaulį – Plungę, Varšuvą, Peterburgą ir atgal, namo, numylėtus Druskininkus. Per ją ėjo ir paskutinė kelionė iš Pustelnikų, kur mirė 1911 m. balandžio 11 d., į Rasas. Parodos pabaigoje – Čiurlionio menų gimnazija Antakalnyje. Šviesi, kelianti viltį nuotrauka.

Kituose miestuose

Sukaktis paminėta taip pat Kaune, Varėnoje, Druskininkuose, Plungėje. Kaune įvyko tarptautinė konferencija "Tobulybės ilgesys". Joje, be lietuvių – V. Landsbergio, V. Bagdonavičiaus, kitų – pranešimus buvo numatę skaityti užsieniečiai: A. Botto (Florencija), J. Šeniavskis (Sankt Peterburgas), R. Okulicz-Kozaryn (Poznanė), W. Waite (JAV), S. Fauchereau (Paryžius), D. Eberlein (Kiolnas, čia Liudvigo muziejaus nuolatinėje parodoje, yra A. Ambraziūno M. K. Čiurlioniui skirta raudonmedžio skulptūra, sukurta 1984 m.).

Druskininkuose, kur seniai veikia M. K. Čiurlionio memorialinis muziejus, "Lietuvos" sanatorijoje atidaryta vaikų dailės mokyklos mokinių darbų paroda. Koncertavo muzikos mokyklos vaikai. Memoriniame muziejuje kauniečiai aktoriai – V. Kochanskytė, P. Venclovas – sukūrė naują kompoziciją "Geismas gyventi", o šventovėje, kurioje yra vargoninkavęs M. K. Čiurlionio tėvas, buvo aukojamos Mišios už visą Čiurlionių giminę. Renginių eilėje įsirikiavo taip pat ir B. Vainiūnaitės koncertas.

Plungė – M. K. Čiurlionio pirmosios mokyklos (kunigaikščio M. Oginskio), jo jaunystės, jo meilės miestas; 1909 m. susituokė su S. Kymantaite Šateikiuose, vasarą praleido Plungėje. Dabar miesto kultūros namuose atidaryta rajono tautodailininkų darbų paroda. Žemaičių dailės muziejuje atidaryta nuolatinė M. K. Čiurlioniui skirta paroda. Į atidarymo iškilmę atvyko dailininko vaikaitė Dalia Zubovaitė-Palukaitienė, M. K. Čiurlionio styginis kvartetas. Plungę pagerbė ir valstybinis simfoninis orkestras, vadovaujamas G. Rinkevičiaus; skambėjo taip pat uvertiūra "Kęstutis", teatlikta kol kas Vilniuje, Kaune. (Beje, kitas Lietuvos simfoninis orkestras, vadovaujamas prof. J. Domarko, gastroliuoja Japonijoje. Per pirmą koncertą jis atliko ir M. K. Čiurlionio "Jūrą". Spaudos pranešimu, orkestro pasirodymas Tokijuje susilaukė didžiulio pasisekimo; japonai iki tol M. K. Čiurlionio muziką tebuvo girdėję iš įrašų.

Per Čiurlionio namų atidarymą Vilniuje Kultūros fondo pirmininkas J. Dvarionas į susirinkusius kreipėsi: "Mielieji, japonams, kitiems užsieniečiams Čiurlionis – tai Lietuva. Neužmirškime..."

M. K. ČIURLIONIO darbo kambario (geltoname name) Druskininkuose fragmentas: ant rašomojo stalo – gaidų knygos; motinos ir žmonos nuotraukos Nuotr. Alf. Laučkos

KULTŪRINĖJE VEIKLOJE

Pirmuoju naujojo sezono renginiu Kauno menininkų namuose tapo dailininkų Sauliaus Edmundo Paliuko grafikos darbų ir jo sūnaus Sauliaus Paliuko piešinių-koliažų paroda. Jos atidaryman buvo atėjęs ir Kauno miesto garbės piliečiu paskelbtas poetas Bernardas Brazdžionis. Jis ir poetai T. Marcinkevičiūtė, G. Patackas skaitė savo eilėraščius.

Buvusio čikagiečio Kazio Bradūno poezijos motyvais sukurtą spektaklį "Prie vieno stalo" rugpjūčio 31 d. Panevėžio savivaldybės salėje suvaidino Poezijos teatras, vadovaujamas rež. Editos Baublienės. Spektaklis buvo skirtas antrosioms sovietų okupacinės armijos išvedimo iš Lietuvos metinėms.

Religiniam 1995 m. konkursui, kurio iniciatorius ir $4.500 premijos mecenatas yra prel. dr. Juozas Prunskis, krikščionybės idealus ugdančių projektų, religinių veikalų ar jų vertimų, pasirašytų slapyvardžiu, buvo laukiama iki š. m. rugpjūčio 1 d. Konkursinę medžiagą iki tos datos reikėjo siųsti šiuo adresu: Sisters of the Immaculate Conception (religiniam konkursui), 600 Liberty Highway, Putnam, CT 06260, U.S.A. Premiją paskirs vertintojų komisija — kun. Rapolas Krasauskas, dr. Mirga Girniuvienė, ses. Ona Mikailaitė, Eligijus Sužiedėlis ir ses. Bernadeta Matukaitė.

Baltimorės lietuviai šiltai sutiko Čikagoje suorganizuotą vokalinį ir instrumentinį ansamblį "Gimtinės toliai". Jį sudarė sopranas Nijolė Penikaitė, tenoras Linas Sprindys, baritonas Algimantas Barniškis, armonika grojantis Alfonsas Seniūnas ir vadovas bei akompaniatorius Petras Garšva. Jie yra naujausieji ateiviai iš Vilniaus, dabar gyvenantys Čikagoje bei jos apylinkėse, ne tik dainuojantys, bet ir grojantys įvairiais instrumentais. Mat visi yra lankę Lietuvos muzikos akademiją. Jų repertuarą sudaro lietuvių liaudies dainos, estradiniai kompozitorių kūriniai ir šokių muzika. Tad "Gimtinės toliai" tinka ir didesniam šokių vakarui su koncertiniu įvadu ar ir be jo.

Poetas Bernardas Brazdžionis iš viešnagės Lietuvoje Kalifornijon grįžo paskelbtas Kauno miesto garbės piliečiu. Šią pilietybę specialiame posėdyje rugsėjo 21 d. jam suteikė Kauno miesto taryba už ypatingus nuopelnus Lietuvai. Kauno miesto garbės piliečio ženklus B. Brazdžioniui rotušėje įteikė burmistras V. Katkevičius su pavaduotoja V. Margevičiene. Anksčiau tokiais Kauno garbės piliečiais buvo paskelbti — Juozas Urbšys, Viktoras Kuprevičius, Gabrielius Landsbergis-Žemkalnis, Mykolas Žilinskas, kardinolas Vincentas Sladkevičius, Vytautas Landsbergis, Stasys Lozoraitis ir vysk. Sigitas Tamkevičius. Tad Bernardas Brazdžionis tapo devintuoju Kauno miesto garbės piliečiu.

Rašytojas Vytautas Tamulaitis, laikomas vaikų literatūros klasiku, gimė 1913 m. sausio 17 d. Suktiškiuose, dabartiniame Šakių rajone, o mirė Kanados Toronte 1993 m. rugsėjo 22 d. Velionis palaidotas prie Toronto esančio lietuviško Anapilio Šv. Jono lietuvių kapinėse. Lietuvon jis grįžta nepriklausomybės metais parašytomis knygelėmis. Prieš porą metų "Vyturys" ten išleido V. Tamulaičio "Skruzdėlytės Greitutės nuotykius". Su naujais leidiniais "Lietuvos aido" skaitytojus supažindina Liudviko Gadeikio rašinys "Susigrąžinkime klasiką", kuriame pasakojama: "Ir štai šiemet leidykla 'Džiugas' išleido 'Kiškelio užrašus' su prieškarinėmis Marcės Katiliūtės iliustracijomis bei pasaką 'Balsas anapus upės'. Kiek teko girdėti, knygynai nelabai noriai jas ima, mat autorius nežinomas. Čia jau mūsų išsilavinimo bėda, nutylėtoji istorija, ir kuo greičiau Tamulaitis suras savo kertelę vaikų sąmonėje greta Pietario 'Lapės gyvenimo ir mirties', kitų jiems žinomų klasikinių tekstų, tuo bus geriau. Manau, kad jis to vertas. 'Kiškelio užrašuose' daugiau pamokymo, kaip reikia mylėti gyvūnėlius, šiokio tokio graudulio; 'Balse anapus upės' — senuko keltinininko derybos su gražia Mirtimi. Tačiau visada Tamulaičio pasakojimas vaizdingas, gyvas, pasakyčiau, šiltas ir jaukus. O tai juk ir skiria talentingą kūrinį nuo šiaip teksto".

Klaipėdos dramos teatras, atsidėkodamas Kauno dramos teatrui už klaipėdiečiams atvežtus gausių veikalų spektaklius, Kaunan atsivežė tik tris savo repertuaro pastatymus: amerikiečio W. Saroyano pjesę "Geriausias gyvenimo laikas", Sauliaus Šaltenio "Jasoną" (rež. A. Latėnas), vokiečių dramaturgo H. von Kleisto komediją "Sukultas ąsotis", pastatytą vyr. rež. P. Gaidžio. Klaipėdiečių gastrolės Kaune įvyko rugsėjo 9-10 d.d.

Joniškiečiai ruošiasi iškilmingai paminėti Saulės mūšio sukaktį. Istorikų nuomone, susivieniję lietuviai ir žemaičiai dabartiniame Jauniūnų kaime prie Šiaulių 1236 m. rugsėjo 21 d. sutriuškino kalavijuočių ordiną. Ten dabar yra tik jokių ženklų neturintis lauko akmuo. Šiaulių rajono kultūros skyrius su istorijos ir kultūros muziejumi šiemet akmenyje ruošiasi iškalti Saulės mūšio metus, sutvarkyti aplinką, pastatyti suolus iš rąstų ir skydą su Saulės mūšio aprašu.

Lietuvos prezidentų atminimą įamžinančias skulptūras baigia kurti trys skulptoriai: Antano Smetonos (1874-1944) — Alfredas Vaura, Kazio Griniaus (1866-1950) — Stasys Žirgulis, Aleksandro Stulginskio (1885-1969) — Vytautas Narutis. Henriko Labanausko pranešimu "Dienos" skaitytojams, trijų prezidentų skulptūros bus išlietos iš bronzos. Šį darbą atliks Vilniaus dailės kombinato liejimo cechas. Skulptūros bus pastatytos Kaune, buvusiame Lietuvos prezidentūros sodelyje. Jį dabar pertvarko prie skulptorių reikalavimų pritaikantis architektas Kęstutis Mikšys, tapsiantis jų bendraautoriumi. Bus pertvarkytas ir pats buvusios prezidentūros pastatas, paverstas Kauno Vytauto Didžiojo karo muziejaus skyriumi. Vienoje atnaujinto pastato dalyje bus atidarytas Lietuvos prezidentų atminimui skirtas muziejus, o kita dalis bus paskelbta oficialia Lietuvos prezidento rezidencija Kaune. Šių sumanymų iniciatoriai ir rėmėjai yra Lietuvos tautininkų partijos Kauno skyriaus nariai.

Pirmoji lietuvių grupė šiaurinio Sibiro autonominėn Jakutijos respublikon prie Laptevų jūros buvo nutremta 1942 m. "Lietuvos aido" skaitytojus apie dabartinius lietuvių ryšius su jakutais supažindina šio dienraščio kultūrinio atstovo Liudviko Gadeikio pranešimas "Šiluma nuo nesvetingojo Ledjūrio". Pirmosios dienos lietuviams tokioje atšiaurioje žemėje buvo sunkios, nepratusiems prie žvejybos šaltose šiaurinio Sibiro sąlygose ir gyvenimo jakutiškomis jurtomis vadinamose žeminėse. Santykius drumstė KGB saugumiečių skleidžiami gandai, kad lietuviai yra fašistai, galvažudžiai bei kitokie nusikaltėliai. Reikėjo laiko, kol jakutai pastebėjo lietuvių darbštumą, sąžiningumą ir padorumą. Jakutus dar labiau nustebino 1989 m. pas juos atvykusios keturios lietuvių ekspedicijos, tvarkiusios ten paliktų tautiečių kapus, surastus giminių palaikus parsivežusios Lietuvon. Liaudies buities muziejuje Rumšiškėse buvę tremtiniai netgi pastatė jakutišką jurtą, primenančią jų tremtį Jakutijoje.

Lietuvon iš Jakutijos tada atvykusi grupė spaudos ir televizijos žurnalistų rado jau išleistus Dalios Grinkevičiūtės atsiminimus "Lietuviai prie Laptevų jūros". Lietuvoj iš Jakutijos atvykę spaudos ir televizijos žurnalistai sukūrė filmą "Ilga kelionė", kuris, parodytas Jakutijos televizijoje, laimėjo pirmąją šios autonominės respublikos premiją. Liudvikas Gadeikis savo pranešimą "Šiluma nuo nesvetingojo Ledjūrio" papildo lepteviečių Rytės Merkytės, Jono Puodžiaus ir Lilės Norkienės informacija, kad Jakutija sostinėje Jakutske savo lėšomis jakutų ir rusų kalbomis masiniu tiražu išleidžia lietuvių tremtinių atsiminimų knygą "Lietuviai prie Ledjūrio". Vienuolikos atsiminimų autoriai yra Algirdas Čarneckis, Dalia Grinkevičiūtė, Olga Merkienė, Ona Sirutienė, Kotryna Puodžiuvienė, Nijolė Lelkaitė-Baikienė, Julija Pūtvytė-Daniliauskienė, Jurgis Gasiūnas, Ričardas Vaicekauskas, Arvydas Vilkaitis, Jūra Papečkytė-Katalynienė. Tai būsianti pirmoji lietuvių tremtinių atsiminimų knyga rusų kalba, išleista buvusioje Sovietų Sąjungoje. Šio leidinio sutiktuvės Jakutske buvo numatytos spalio pradžioje.

V. Kst.

Atsiųsta paminėti

LITUANUS, trimėnesinis meno ir mokslo žurnalas anglų kalba, nr.3, vol. 41, 1995 m., 80 psl. ir viršeliai; šio nr. redaktorė V. Kelertienė. Adresas: 6621 So. Troy, Chicago, Il. 60629-2913, USA. Prenumerata $10 (amer.).

Česlovas Masaitis, SUGRĮŽKI NIEKAD NEIŠĖJĘS. Eilėraščiai. Redaktorė – A. Kučinskaitė, dailininkė – G. Didelytė. Leidėjas – Lietuvių katalikų mokslo akademija. Tiražas – 2000 egz. Spausdino "Spindulio" spaustuvė Kaune. Vilnius, 1994 m., 456 (8) psl.

PRISIKĖLIMO PARAPIJOS KREDITO KOOPERATYVAS

999 College St., Toronto, Ontario M6H 1A8

Telefonai: (416) 532-3400 ir 532-3414

Anapilyje telefonas: (905) 566-0006

KASOS VALANDOS: pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais nuo 9 v.r. iki 3.30 v.p.p.; ketvirtadieniais ir penktadieniais nuo 9 v.r. iki 8 v.v.; šeštadieniais nuo 9 v.r. iki 1 v.p.p.; sekmadieniais nuo 9 v.r. iki 1 v.p.p. SKYRIUS ANAPILYJE: sekmadieniais nuo 9 v.r. iki 12.30 v.p.p.; antradieniais nuo 9 v.r. iki 3.30 v.p.p.; ketvirtadieniais nuo 1 v.p.p. iki 8 v.v.

MOKA UŽ:

90-179 d. term. ind.	5.25%
180-364 d. term. ind.	5.50%
1 metų term. indėlius	5.50%
2 metų term. indėlius	5.75%
3 metų term. indėlius	6.00%
4 metų term. indėlius	6.25%
5 metų term. indėlius	6.50%
1 metų GIC-mėn.palūk.	5.50%
1 metų GIC-met. palūk.	5.75%
2 metų GIC-met. palūk.	6.00%
3 metų GIC-met. palūk.	6.25%
4 metų GIC-met. palūk.	6.50%
5 metų GIC-met. palūk.	7.00%
RRSP, RRIF ir OHOSP	4.25%
RRSP ir RRIF-1 m. term. ind.	5.75%
RRSP ir RRIF-2 m. term. ind.	6.00%
RRSP ir RRIF-3 m. term. ind.	6.25%
RRSP ir RRIF-4 m. term. ind.	6.50%
RRSP ir RRIF-5 m. term. ind.	7.00%
Taupomąją sąskaitą	3.75%
Kasd. pal. taupymo sąsk.	4.50%
Kasd. pal. čekių sąsk. iki	2.25%
Amerikos dol. kasd. pal. taupymo sąsk.	4.00%

IMA UŽ:

Asmenines paskolas nuo	8.50%
Sutarties paskolas nuo	8.50%
Nekiln. turto paskolas:	
Su nekeičiamu nuošimčiu	
1 metų	8.00%
2 metų	8.00%
3 metų	8.00%
Su keičiamu nuošimčiu	
1, 2 ir 3 metų	7.50%

Draudžiame asmenines ir sutarties paskolas iki $15,000 ir narių gyvybę iki $2,000 už santaupas laikomas šėrų, čekių ir taupymo sąskaitose.

Duodame asmenines paskolas iki $50,000 ir mortgičius iki 75% įkainoto turto vertės. Parduodame pinigines perlaidas (money orders) ir kelionių čekius (traveler's cheques). Neimame mokesčio už išrašytus čekius bei apmokamas įvairias sąskaitas.

AKTYVAI per 58 milijonus dolerių

Mūsų tikslas – ne pelnas, bet sąžiningas patarnavimas

BVL ELECTRICAL ENGINEERING Licence E-2392

Taisau senas ir įvedu naujas:

• ELEKTROS INSTALIACIJAS • VĖSINIMO SISTEMAS

Taisau visų rūšių

• ŠALDYTUVUS • SKALBIMO MAŠINAS • ELEKTRINES PLYTELES • DŽIOVINTUVUS • KITUS BUITINIUS ĮRENGIMUS

Skambinti **Vytui tel. 200-8960** arba **236-9071**, Toronte.

Greitas – sąžiningas – pigus patarnavimas. Visi darbai garantuoti pagal susitarimą.

LEDAS REFRIGERATION

AIR CONDITIONING & HEATING

Taisau ir įvedu

• Centrines šildymo ir A/C sistemas • Skalbimo mašinas, džiovintuvus
• Oro drėkintuvus (Humidifiers) • Indų plovimo mašinas, viryklas
• Šaldymo sistemas, šaldytuvus

Atlieku dujų, vandentiekio (plumbing), elektros darbus.

Skambinti R. Jareckui

tel. 416-370-3539Toronte

(Nemokamai atvažiuoju įkainoti).

DRAUDA "ALL THE CHOICE IN THE WORLD"

MASKELL INSURANCE BROKERS LTD. (Savininkas Balys Maskeliūnas)

Tel. 416-251-4864, 416-251-4025, 416-251-4824

Namų: 905-277-0814

2334 Lakeshore Boulevard West, antras aukštas

Toronto, Ontario M8V 1B6

VISŲ RŪŠIŲ DRAUDA • 35 METŲ PATIRTIS • ĮVAIRIŲ DRAUDOS BENDROVIŲ ATSTOVYBĖ •

Countrywide

WESTSIDE REALTY INC.

Jei norite pirkti ar parduoti namą, ar gauti informacijų, prašau man paskambinti. Prižadu mielai ir sąžiningai patarnauti.

Lina Kuliavienė

4889 Dundas Street West, Suite 102,

Etobicoke, Ontario M9A 1B2

Tel. 416 767-9000 FAX 416 239-6228

DRAUDA

Gyvybės – verslo – namų – automobilių – sveikatos – kelionių – pensijų (RRSP, RRIF)

Greitas ir tikslus patarnavimas. Skambinkite

JUOZUI EIMIUI RAMUI

tel. 239-7733

namų 766-5857 FAX 234-5187

CHOLKAN INSURANCE BROKERS LIMITED

3836 BLOOR ST. W., ETOBICOKE, ONTARIO M9B 1L1

Klientų patogumui, susitarus, atvažiuoju į namus

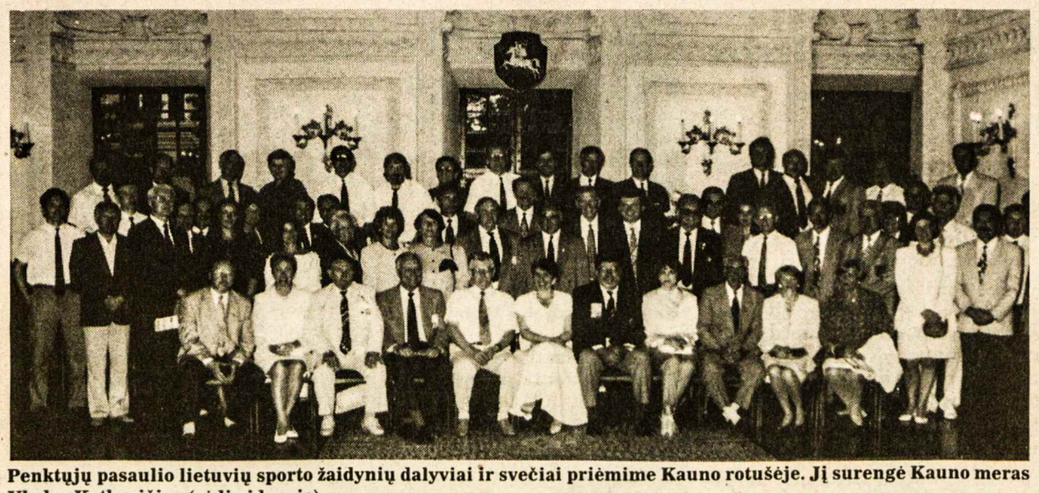

Penktųjų pasaulio lietuvių sporto žaidynių dalyviai ir svečiai priėmime Kauno rotušėje. Jį surengė Kauno meras Vladas Katkevičius (sėdi viduryje)

SPORTAS

Lietuva-Vokietija 21:21 ir 16:24

Rugsėjo 30 ir spalio 1 d.d. Europos rankinio atrankinėse rungtynėse Lietuva susitiko su Vokietoja. Abejos rungtynės įvyko šiaurinėje Vokietijoje, tačiau jas transliavo televizija. Pirmas susitikimas baigėsi lygiomis 21:21 (10:10), antrą laimėjo vokiečiai pasekme 24:16 (12:7).

Lietuvos žaidėjai vilkėjo mėlynas kelnaites ir geltonus marškinėlius su užrašu "Lietuva". Šią aprangą lietuviai turės pakeisti, nes toje pačioje grupėje žaidžia Švedija, laikydama šias spalvas savo tautinėmis.

Po pirmųjų rungtynių Vokietijos treneris televizijos komentatoriui pasakė, kad Lietuva yra didelė staigmena, tad Švedija ir Danija, norėdamos laimėti prieš Lietuvą, turės gerokai "pasitempti".

Vokietijos rinktinėje, priėmęs to krašto pilietybę, žaidė lietuvis V. Petkevičius, įmetęs į Lietuvos vartus tris įvarčius. Vokietis komentatorius supažindino žiūrovus su lietuviu pažymėdamas, kad jis žaidė Sovietų S-gos jaunių rinktinėje, vėliau Lietuvos ir Magdeburgo komandose. Iš Lietuvos rinktinės išsiskyrė Jonas Vileniškis ir Gediminas Būčys. Vokiečio komentatoriaus nuomone, šiuos žaidėjus už gerus pinigus "pavilios" užsienio klubai.

Lietuvos rinktinę treniruoja Valdemaras Novickis, okupacijos metais žaidęs Sovietų S-gos rinktinėje, buvo jos kapitonu. Šalčininkuose ar Eišiškėse gimęs Novickis, paprastai Sovietų S-gos rinktinės sąraše buvo žinomas Novickij pavarde.

Europos futbolo klubų taurės rungtynėse Vilniaus "Žalgiris" mūsų sostinėje su Turkijos Trabzonspor vienuolike sužaidė 2:2, bet pralaimėjo svečiuose 0:1 ir iš tolimesnių varžybų iškrito. Dauguma vokiškų laikraščių rašo "Wilna", tuo tarpu "International Herald Tribune" dienraštis mūsų sostinę vaidina "Vilnius", įrašydamas taip pat, kad įvartis į lietuvių vartus krito 37 min.

Užsienio klubuose žaidžia šie lietuviai futbolininkai: Vaidotas Šlekys, Valdemaras Martinkėnas (Šveicarija), Valdas Ivanauskas (Vokietija), Gintaras Staučė (Turkija), V. Sukristovas (Izraelis), Arūnas Šuikas (Danija). Anksčiau dar žaidė A. Narbekovas, bet jis priėmė Austrijos pilietybę.

Varšuvoje įvyko 14-osios žymaus lenkų trenerio Felikso Štamo atminimui skirtos bokso varžybos. Pasaulio meisteris Vitalijus Karpačiauskas baigmėje pralaimėjo norvegui Andersui. Trečias vietas užėmė S. Balčiūnaitis, Ž. Bernatonis, R. Prišmantas. Dauguma teisėjų buvo lenkai.

Romoje vykusiose kariškių sporto žaidynėse dalyvavo ir Lietuvos kariai. Deja, mūsiškiai nelaimėjo nė vieno medalio. Bendroje įskaitoje laimėjo Rusija, prieš Italiją ir Kiniją.

Jau dabar galima išsinuomoti olimpiados laikotarpiui Atlantoje namus, butus, kambarius. "International Herald Tribune" dienraščio skelbimuose randamos tokios kainos: namas — 1 tūkst. dol., trijų miegamųjų butas — 1.500 dol. ir t.t.

K. Baronas

Veiklos žinios

Pasaulio dviračių pirmenybėse Kolumbijoje Remigijus Lupeikis 40 km. lenktynėse laimėjo 2-rą vietą. 85.5 km. lenktynėse Edita Pučinskaitė laimėjo 3-čią vietą ir Jolanta Polikevičiūtė buvo 5-ta. Tose pačiose pirmenybėse Kanadietis Curt Harnett pasiekė pasaulio rekordą, pirmas įveikęs 200 m. nuotolį per 9,865 sek.

Pasaulio dviračių taurės varžybose Ekvadore Rita Razmaitė ir Artūras Kasputis laimėjo bronzos medalius.

Rankinio federacija pakvietė du teisėjus iš Lietuvos G. Gutmaną (V.) ir F. Gedvilą (K.). Teisėjų inspektoriumi pakviestas J. Grinbergas. Pirmenybės vyks gruodžio 5-17 d.d. Austrijoje ir Vengrijoje.

Bostono maratonas ateinančiais metais švęs 100 metų sukaktį. Rimas Gedeika, Petras Vainius, abu 6 maratonų veteranai, ir Remigijus Sužiedėlis ne tik šiame maratone pasirodys su lietuviškais marškinėliais, bet ir kviečia du maratono bėgikus iš Lietuvos. Jis apmokės jų kelionės išlaidas ir duos išlaikymą.

Šiauliai. R. Koračo taurės krepšinio varžybose pralaimėjo pirmas rungtynes Slansk komandai 65:75, bet namuose tą pačią komandą įveikė 100:88. Šiauliai bendroj ataskaitoj laimėjo varžybas ir rungtyniaus sekančiame rate.

Krepšininkai po atrankos ir mainų pasirinko komandas, kuriose žais: Š. Marčiulionis žais Sacramento Kings komandoje, A. Sabonis pasirašė ilgametę sutartį su Portland Trail Blazers; Žydrūnui Ilgauskui Minesotoje antrą kartą operuota pėda. Daug žadančiam krepšininkui gipsą nuims spalio pabaigoje. **A.S.**

"Grand Prix" lengvosios atletikos varžybose Monake šuolyje į aukštį penktą vietą laimėjo N. Žilinskienė, iššokdama 1,90 m. Nugalėjo ukrainietė Babakova pasekme 2,03 m.

Vilniaus rankininkės geriausios

Aštuonioliktosios tarptautinės moterų rankinio "Švyturio" taurės varžybos įvyko Vilniuje rugsėjo 23-24 d.d. Pirmą vietą laimėjo "Eglės-Iskadas" rankininkės. Antroje vietoje liko Gudijos sportininkės, įveikusios kaunietes. Iškiliausia vilnietė buvo M. Daublytė, įkirtusi 15 įvarčių. **"LR" inf.**

Nori susirašinėti

Algimantas Globys, 53 m. amžiaus, norėtų susirašinėti su Kanados lietuviais. Adresas: Sausio 13 g-vė, 5-170, 2050 Vilnius, Lietuva, tel. 45-15-47.

Skautų veikla

• Kunigaikštienės Birutės drvės sueiga – spalio 24 d., 7.30 v.v. pas Juliją Ruslienę, 1581 Maple Ridge Dr., Mississauga, tel. 905 602-8626. Bus pokalbis sveikatos klausimais. **Kristina**

• LSS tarybos akivaizdinis posėdis įvyko spalio 6-7-8 d.d. Pasaulio lietuvių centre, Lemonte, Ill. Dalyvavo apie 30 tarybos narių (balsavimo teisėmis) iš JAV-bių, Kanados, Anglijos ir net iš tolimos Australijos. Posėdyje taip pat dalyvavo LSS vadovybės nariai (pasisakymo teise), LSS nariai (stebėtojai), lietuviškų organizacijų bei spaudos-radijo atstovai (svečiai). Posėdžio tema – 50 m. Lietuvių skautų sąjungai (1945-1995). V.s. fil. Rita Penčylienė pravedė atidarymo ir uždarymo apeigas. Atidarymo-uždarymo maldas sukalbėjo LSS Ev. dvasios vadas vysk. Ansas Dumpys.

Suvažiavime išklausyti bei diskutuoti įvairūs pranešimai: pirmijos, rajonų, tarybos padalinių, tarybos komisijų; v.s. fil. Sigitas Miknaitis pristatė LSS statuto-nuostatų pakeitimus; svarstybas – santykiai su Lietuvos skautais – pravedė v.s. fil. Liuda Rugienienė. Įspūdingą vakaronę pravedė v.s. Alė Namikienė. Vėliau vakare posėdžio dalyviai buvo pakviesti į Čikagos ASS skyriaus metinę šventę. Sekmadienio rytą v.s. fil. kun. Juozas Vaišnys, SJ, skautams atlaikė Mišias Jėzuitų koplyčioje, Jaunimo centre. Po to sekė tema: "Sąjunga 2005 metais – ateities gairės"; rajonų, šakų, pirmijos apžvalga; 1996 m. LSS vadovybių rinkimai; 1998 tautinė stovykla. Buvo daug pasisakymų bei diskusijų. Posėdžio įvertinimą pristatė v.s. fil. Gintaras Plačas. Suvažiavimą sklandžiai pravedė LSS tarybos pirm. v.s. fil. Kęstutis Ječius, o maistu rūpinosi čikagietės skautės "Verpstės".

Rūta Žilinskienė,
v.s. fil., LSS tarybos narė

NAMŲ REMONTO BENDROVĖ "PUNIA"

Atliekame visus lauko ir vidaus remonto darbus: • sienų • vandentiekio • elektros • keramikos plytelių • stiklo blokų • langų • dažymo ir kt. Įrengiame rūsius • vonias • pirtis • lauko verandas • įvažiavimo keliukus (driveways) iš susikabinusių (interlocking) plytų. Dengiame stogus. Skambinti Alvydui tel. 905-848-9628, 416-609-5108 (pager).

KĘSTAS

Projektuoju ir gaminu paminklus,

darau skulptūras, portretus, bareljefus iš įvairių medžiagų (granito, vario, plieno, molio, medžio) pagal užsakovo pageidavimus.

Skambinti telefonu **905 643-4990** Kęstučiui Keparučiui.

Adresas: 1053 Barton St. E., Winona, Ontario L8E 5H1

Optical Studio

OPTIKAS R. SCHMID

1586 Bloor Street West,

Toronto, Ont. M6P 1A7

(Prieš Lietuvių namus)

Tel. 416 535-6252

Greitas patarnavimas, neaukštos kainos. Gaunami kontakto lešiai (contact lenses).

RE/MAX Above the Crowd!

1678 Bloor Street West

Toronto, Ontario M6P 1A9

(2 blokai į vakarus nuo Lietuvių namų)

Parduodant ar perkant nekilnojamo turto nuosavybę, visais atvejais prašau kreiptis į mane, skambinant bet kuriuo metu.

TEODORAS STANULIS

RE/MAX West Realty Inc.

tel. **416 769-1616,** namų tel. **416 231-4937,** nešioj. tel. **416 802-1029,** FAX **416 769-1524.**

KIPLING-RATHBURN rajone parduodamas centrinio plano 3 miegamųjų "bungalow". Du dideli žaidimų kambariai, sklypas 49x125 pėdų. Jame 18 vaismedžių. Autobusas – tiesiai į Kiplingo požeminį, arti mokyklų ir parko. Tuoj pat galima užimti. Prašoma kaina $229,000.

SĄŽININGAS, GREITAS IR GARANTUOTAI MALONUS VISAPUSIŠKAS PATARNAVIMAS VISAIS PARDAVIMO-PIRKIMO REIKALAIS. NEMOKAMAS NAMŲ ĮVERTINIMAS

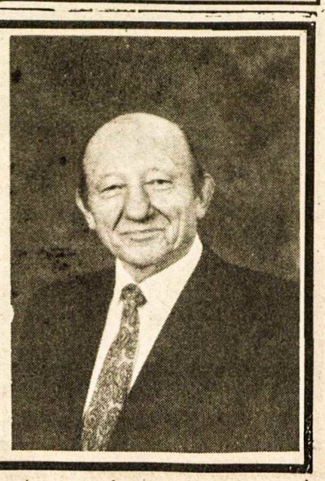

PARAMA LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS

MOKA:

5.25%	už 90-179 dienų term. indėlius
5.50%	už 180-364 dienų term. indėlius
5.50%	už 1 m. term. indėlius
5.75%	už 2 m. term. indėlius
6.00%	už 3 m. term. indėlius
6.25%	už 4 m. term. indėlius
6.50%	už 5 m. term. indėlius
5.50%	už 1 m. GIC mėn. palūk.
5.75%	už 1 m. GIC invest. pažym.
6.00%	už 2 m. GIC invest. pažym.
6.25%	už 3 m. GIC invest. pažym.
6.50%	už 4 m. GIC invest. pažym.
7.00%	už 5 m. GIC invest. pažym.
4.25%	už RRSP ir RRIF ind. (variable rate)
5.75%	už RRSP ir RRIF 1 m. term. ind.
6.00%	už RRSP ir RRIF 2 m. term. ind.
6.25%	už RRSP ir RRIF 3 m. term. ind.
6.50%	už RRSP ir RRIF 4 m. term. ind.
7.00%	už RRSP ir RRIF 5 m. term. ind.
4.00%	už OHOSP (variable rate)
3.75%	už taupymo sąsk. (gyvybės drauda)
5.00%	kasd. pal čekių sąsk. virš 50.000
5.00%	už Amerikos dol. 1 m. GIC
4.00%	už Amerikos dol.kasd.pal.sąsk. (US dol.Sav.Acc.).

IMA:

už asmenines paskolas nuo	8.25%
už nekilnojamo turto paskolas (mortgages): su nekeičiamu nuošimčiu	
1 metų	7.50%
2 metų	7.50%
3 metų	7.75%
4 metų	7.75%
5 metų (fixed rate)	8.25%
su keičiamu nuošimčiu 1, 2 ar 3 metų (variable rate)	7.50%

Asmenines paskolas duodame iki $65,000 ir mortgičius iki 75% įkainoto turto. Kitos paskolos: (Line of Credit) ir antrieji mortgičiai.

Nuošimčiai gali pasikeisti savaitės eigoje.

AKTYVAI per 101 milijoną dolerių

MasterCard ***Kredito kortelė***

*Nemokama narių gyvybės drauda (taupymo sąsk.) pagal santaupų dydį iki **$2,000** ir asmeninių paskolų drauda iki **$30.000.** Nemokamas čekių, sąskaitų, piniginių perlaidų ir kelionės čekių (traveler's cheques) patarnavimas.*

*Gaunama kelionių drauda nariams ir svečiams iš kitų kraštų (The Co-operators & Blue Cross). Nekilnojamo turto paskolų (mortgage) drauda (Credit Union Insurance Services). Persiunčiame pinigus (Wire Transfer) į **LIETUVĄ** ir į kitus kraštus.*

KASOS VALANDOS:

- **Pirmad., antrad. ir trečiad. nuo 9 v.r.-3.30 v.p.p.**
- **Ketvirtadieniais ir penktadieniais nuo 9 v.r.-8 v.v.**
- **Šeštadieniais nuo 9 v.r.-1 v.p.p.**

BŪSTINĖ: Lietuvių namai –

1573 Bloor Street West, Toronto, Ontario M6P 1A6

Telefonas 416 532-1149

SPAUSTUVĖ PRINTING NET

Atliekame visus paruošimo ir spausdinimo darbus.

Prieinamos kainos, aukšta kokybė.

TEL. (416) 252-6741

66 Mimico Ave. Toronto Ont.

Savininkas Jurgis Kuliešius

'SAMOGITIA'

Knygų rišykla "SAMOGITIA"

meniškai įriša knygas bei žurnalus.

A. Plenys

3333 Grassfire Cres., Mississauga, Ont. L4Y 3J8. Tel.(905) 625-2412

Tony Genys **Sutton GROUP**

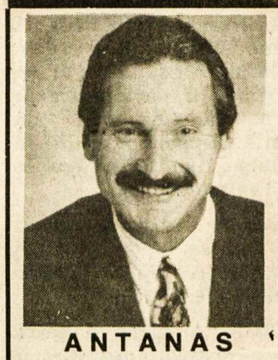

ANTANAS GENYS

PAŽADU JUMS

24 valandų

tarnybines paslaugas, greitą dėmesį, sąžiningumą, išsamią informaciją.

Prašau skambinti šiandien

tel. **416 236-6000**

pirkimo ar pardavimo klausimais

sutton group – assurance realty inc. realtor

5415 Dundas St. West, Suite 300, Etobicoke, Ont. M9B 1B5

MEDELIS CONSULTING

1407 Sarcee St., Oshawa, Ont. L1G 4N2

Tel. 1-905-436-9903 FAX 1-905-728-5745

ALGIS ar STEFA MEDELIAI

Visos paslaugos atsikviečiant jūsų gimines iš Lietuvos. **Kreipkitės visomis savaitės dienomis, išskyrus trečiadienius. Reikalui esant atvažiuojame į namus. Per 7 darbo dienas jūsų giminėms Lietuvoje tiesiai į rankas perduodam amerikietiškus dolerius.**

KELIONĖS Į LIETUVĄ

visuomet geriausiomis kainomis per Amsterdamą, Berlyną, Frankfurtą, Helsinkį, Kopenhagą, Londoną, Paryžių, Prahą, Varšuvą arba per kitus jūsų pageidaujamus miestus ir įvairias oro linijas. Didelis pasirinkimas. *Labai greitai parvežam viešnagei jūsų gimines iš Lietuvos.*

DĖMESIO! NUPIGINTA:

VILNIUS - KAUNAS

Naujos rudens – žiemos sezono kainos – $950 plius mokesčiai.

KELIONĖS Į VISUS KITUS KRAŠTUS.

TEIRAUKITĖS APIE ĮVAIRIUS BILIETŲ IŠPARDAVIMUS.

Dėl smulkesnės informacijos kreipkitės trečiadieniais nuo 11 v.r. iki 5 v.p.p. į Algį Medelį asmeniškai arba kasdien nuo 10 v.r. iki 6 v.v. į Mariją (angliškai, rusiškai arba lenkiškai).

UNITY TRAVEL, 1558 Bloor St. W., Toronto, Ontario M6P 1A4

Tel. 416-538-6570

FAX 416-538-9657

ALGIS MEDELIS

Klaipėdietė dail. RENATĖ LŪŠIS, aktorės Nijolės Narijauskaitės portretas. Akvarelė, 73x73 cm. Nuotr. V. Karaciejaus

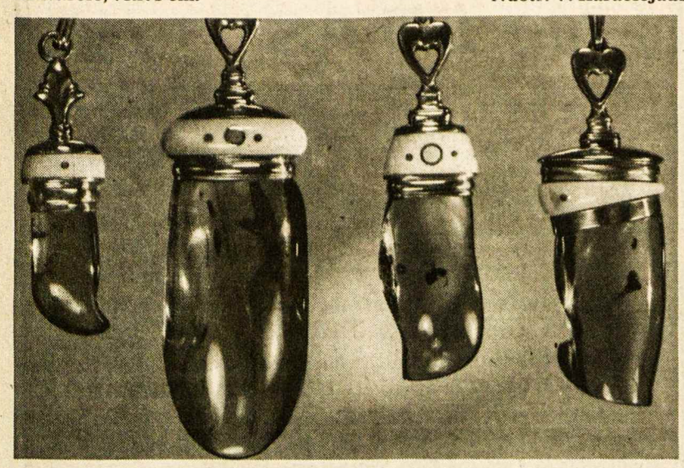

Klaipėdiškio dailininko NIKOLOJAUS ŽOLUDEVO gintaro kūriniai su sidabru ir mamuto kaulu

Skirtingi veidai

Renatė Lūšis (Lūšytė) ir Nikolajus Žoludevas Toronte ir Mississaugoje rodė įspūdingus savo kūrinius dviejose parodose: Anapilio parapijoje Lietuvių muziejaus salėje 1995 m. rugsėjo 24 d. ir Prisikėlimo parapijos parodų salėje spalio 1 d.

Renatės akvareliniai portretai atgaivina priimtą tapybinį siužetą su nauja ir gyva interpretacija. Josios modeliai yra gyvi žmonės, kur aiškiai matome skirtingų nuotaikų ir temperamento asmenis, o Nikolajaus gintaro papuošalai yra labai unikalūs, padaryti meniškai, pasižymi aukštu profesionalumu. Meniškai sukomponuota medžiaga. Priešistorinio mamuto kaulas ir sidabras įrėmina gintarą su intarpais kaip brangakmenį, suteikdamas jam ypatingą taurumo atspalvį.

Jų originalios parodos Kanadoje, pagal Manitobos Steinbeck'o muziejaus ir Winnipeg'o Heritage Centre iškvietimą, suteikė kanadiečiams puikią progą susipažinti su Lietuvos turtingos kultūros dalele.

J. Račkus

● **KŪRYBIŠKO** asmens pesimizmas nėra nuosmukis, bet žmogaus atpirkimo aistra. Poetas net ir linksmindamas ieško amžinųjų tiesų, būties esmės. Savitu būdu jis bando atspėti laiko ir kaitos mįslę, rasti atsakymą į skausmo problemą, atskleisti meilę skriaudų ir žiaurumų bedugnėje (Nobelio laureatas Isaac Bashevis Singer).

SKAITYTOJAI PASISAKO

PAGALBA NELAIMĖJE

MIELI BROLIAI IR SESĖS!

Mūsų šeimą ištiko skaudi nelaimė. Mūsų dukra dailininkė Rasa Staniūnienė, dalyvavusi Toronto mieste surengtoje dailės parodoje Fort York patalpose, 1995 m. rugsėjo 2 d. paslydusi nukrito nuo penkto aukšto namo stogo ir smargiai susižeidė. Apie tai rašė "TŽ" rugsėjo 12 d. Ji norėjo paskutinį kartą pažiūrėti į Fort York ir jų parodą, tą rytą ji turėjo išvykti.

Laimei, Rasa su Dievo pagalba išliko gyva, gydosi katalikiškoje Šv. Mykolo ligoninėje, kur gerų gydytojų ir priežiūros dėka pradėjo sveikti. Mėnesį išbuvusi be sąmonės, pradeda atsigauti ir išeina iš komos, kaulų lūžimai gyja.

Padėtį sunkina tai, kad jos drauda buvo pasibaigusi 2 dienas prieš nelaimę. Dabar Rasai yra reikalingas reabilitacinis gydymas, kuris bus tęsiamas Lietuvoje. Tačiau tiek lėšų mes neturime, todėl, kas gali, prašome padėti.

Mums – tai vienintelė dukra. Ji – iš tų jaunų, kurie ir mus, tėvus, paskatina. Atsimenu, kai 1991 m. sausio 13-sios naktį ir vėliau budėjome Vilniuje prie parlamento, Rasa ir Sigitas buvo su mumis. Sausio 15 d. V. Landsbergiui paprašius Dailės akademijos dėstytojus ir studentus piešti ant betono blokų prie parlamento, Rasa ir Sigitas Staniūnai buvo du iš penkių tada piešusių (jie buvo dar studentai).

Kai būsite Vilniuje, memoriale prie parlamento dar yra Rasos ranka ant betoninio bloko daug kartų užrašyta "Laisvę Lietuvai". Norėtume, kad šios rankelės dar daug dirbtų mūsų Tėviškei . . .

Kas galėtų padėti, prašome aukas siųsti dėdei Vytautui Kvedarui adresu: 1320 Islington Ave., nr. 2504, Etobicoke, Ont. M9A 5C6, Canada. Šios lėšos bus perduotos jos vyrui Sigitui Staniūnui ir paskirtos Rasos reabilitacijai.

Ačiū!

Dalia ir Benjaminas Siaurusaičiai,
architektė ir vaikų chirurgas iš Vilniaus

GRĮŽUS LIETUVON

Mūsų artimųjų dėka karštą 1995 m. vasarą tris savaites viešėjome Kanadoje. Nors laikas vis tolina nuo tų malonių įspūdžių, tačiau jie neblėsta mūsų atmintyje. Ypač gyvi tų mielų tautiečių veidai, su kuriais artimiau teko bendrauti. Išeivijos žilagalviai, tartum tėviškės žiburiai, labai panašūs į Sibiro tremtinius ir kalinius. Vieni ir kiti yra baisios mūsų istorijos aukos, tačiau spindintys dvasine šviesa ir širdžių šiluma.

Bendraudami su lietuviais Kanadoje, ypač pajautėme tėvynės ilgesio gaidą. Didelis noras iš pirmų lūpų daugiau sužinoti apie šiandieninę esamą padėtį Lietuvoje. Ji ypač aktuali ir skausminga. Tai ženklas artėjančių pasikeitimų.

Nuskurdinti Lietuvos žmonės labai jaučia išeivijos dėmesį ir paramą. Teko įsitikinti, koks didžiulis darbas yra atliekamas ruošiant siuntas. Žinome, kad už pasiaukojantį darbą retai gaunamas padėkos laiškelis, bet malda už paramą Lietuvoje kalbama dažnai.

Vykdami privačion kelionėn vasaros metu, nė nemanėme rasti tokį aktyvų lietuvių gyvenimą, į kurį maloniai įtraukti buvome ir mes. Kalbėjome ir dainavome per Hamiltono lietuvių radiją, dalyvavoame puikioje konservatorių vakaronėje ir privačiuose pobūviuose. Esame laimingi, kad taip nuoširdžiai buvo priimtos tremtinių dainos. Apie tai grįžę į namus pasakojome tremtiniams, kurių akyse kaip ir išeivių (besiklausančių tremties ir vargo dainų) dažnai galėjai matyti ašaras.

Nuoširdžiai dėkojame už mums skirtą dėmesį ir aukas. Tesaugo Jus Aukščiausias, mieli mūsų žilagalviai tėviškės žiburiai.

Margarita ir Rimantas Vaičekoniai,
Panevėžio politinių kalinių ir tremtinių choro vadovai

MOKYTOJO LAIŠKAS MOKYTOJUI

Siunčiu laiške seną laišką, rašytą Lietuvoj pradinės mokyklos mokytojo buvusiam mokiniui Kanadoje. Po Pirmojo pasaulinio karo viskas buvo nuteriota, ir Lietuvai atgavus nepriklausomybę buvo skurdas. Buvau priverstas paliktį gimtąjį kraštą. Kanadoje pirmieji metai be anglų kalbos buvo sunkūs. Reikėjo prisiderinti prie naujo gyvenimo. Dažnai apsiverkdavau niekam nematant. Norėjau grįžti kur gimęs. Lietuvoj tik pradinę mokyklą lankiau. Galiu prisipažinti – nebuvau pavyzdingas mokinys. Prisimindamas mokyklos metus ir mokytoją, nutariau parašyti jam laišką. Jau 65 metai praslinko, kai netikėtai gavau atsakymą. Iš mokytojo laiško nesunku spręsti, kodėl rusai užgrobė Lietuvą, stengėsi sunaikinti Lietuvos mokytojus, surusinti tautą. Štai to mokytojo laiško, rašyto Papilėje 1930.VIII.27, ištrauka.

"Gerbiamasis!" Man labai malonu, kad mano buvusieji mokiniai manęs nepamiršta. Dar maloniau man yra, kad tolimoje Kanadoje yra mano mokinių visai susipratusių patriotų lietuvių ir gyvenančių dar ir dabar mūsų tėvynės Lietuvos dvasia. Todėl aš ir toliau palinkėsiu Tamstai likti susipratusiu lietuviu ir būti naudingu Kanados krašto piliečiu ir drauge mūsų tėvynės Lietuvos, o taip pat ir visos žmonijos. Labai gera konstatuoti faktas, kad Tamsta supratai mūsų mokytojų gerus norus išauklėti gerus, padorius ir naudingus žmonijai piliečius. Džiaugtis tik belieka, kad mūsų pasėta sėkla Jūsų širdyse ir prote išaugo į medį...Pr. Šliauteris"

C. Vaivadas,
Kesvick, Ont.

SU MOKYTOJOMIS

1995 m. liepos pradžioje važiavau kartu su Kanados lietuvių švietėjų, anglų kalbos mokytojomis į Lietuvą. Po keturių savaičių darbo buvo suruošta išleistuvių vakaronė, kur kiekviena mokytoja parodė, ką buvo paruošusios. Šiltai sutiko ir įvertino Švietimo ministerija, mokytojos ir visi svečiai. Pasibaigus programai, mokytojos buvo apdovanotos ir laukė gražiai paruoštas vaišių stalas. Teko man visur dalyvauti, daug laiko praleisti su Kanados ir Lietuvos mokytojomis. Esu visoms dėkinga už malonų bendravimą.

M. Juozaitienė,
Stayner, Ont.

Įvairios žinios

Rusijos valstybinė televizija panaikino rašytojo, Nobelio premijos laureato Aleksandro Solženytsino dvisavaitinę laidą "Susitikimai su Solženytsinu". Joje žinomas rašytojas kritiškai samprotaudavo apie Rusijos visuomenės būklę ir ypač apie vyriausybės politines klaidas. Rusijos televizijos pareigūnai teigia, kad laidos nebepatenkino žiūrovų lūkesčių. Solženytsino žmona Natalija priešingos nuomonės. Pasak jos, tai primena komunistinius laikus, kai spauda buvo įrankis viešajai nuomonei palenkti prieš lemtingus išpuolius. Atrodo, kad Rusijos televizijoje prasidėjo valymai. Penktadienį rugsėjo 22 d. buvo panaikinta populiari aktualijų laida "Hipotezės", kurios vedėjas Sergiejus Dorenka taip pat nepagailėdavo kritikos valdžios adresu. Dorenka teigia, kad jo laida buvo panaikinta politiniais sumetimais, nes dažnas jos svečias buvo žmogaus teisų įgaliotinis, Čečėnijos reikalų žinovas Sergiejus Kovaliovas ir kiti demokratai.

Buvęs Rusijos AT-bos pirmininkas Ruslanas Chasbulatovas pranešė per NTV televiziją, kad Rusijos vyriausybės nariai jį pakvietė tarpininkauti Čečėnijos konflikte. Pasak Chasbulatovo, tautų ministeris Michailovas ir vidaus reikalų ministeris Kulikovas pavedė jam daryti visa kas įmanoma Čečėnijos tragedijai sustabdyti.

Vokiečių katalikų žinų agentūra KNA iš Vilniaus pranešė apie Lietuvos vyskupų pareiškimą ryšium su seimo įstatymu, kuriuo bus nustatytos religinių bendruomenių veiklos gairės. Agentūros pranešime rašoma, kad Lietuvos vyskupams seimo įstatymas yra nepriimtinas ir jos vyskupai nori, kad prezidentas jo nepasirašytų. Lietuvos vyskupai pažymi, kad seimas gerokai pakeitė vyriausybės pristatytą įstatymo projektą. Pasak vokiečių žinių agentūros, mokyklų patalpose ir pamokų metu nebebus galima aukoti Mišių. Jos taip pat bus neleistinos karių sielovadai karinės tarnybos metu. Lietuvos vyskupai taip pat būgštauja dėl to, kad naujas įstatymas neskiria tradicinių tikinčiųjų bendruomenių nuo naujai įsikūrusių smulkių grupių, tarp jų ir religinių sektų. Vokiečių katalikų žinių agentūros KNA rugsėjo 27 d. pranešime iš Vilniaus pažymima, kad jei Lietuvos prezidentas atsisakys pasirašyti naują Religinių bendruomenių ir bendrijų įstatymą, seimas turės jį svarstyti iš naujo. Tuo atveju, pagal Lietuvos vyskupų konferencijos pareiškimą, naujose parlamentarų diskusijose turės būti išklausyti ir pagrindinių Lietuvos religijų atstovai.

Metinė "TĖVIŠKĖS ŽIBURIŲ" prenumerata oro paštu – 115 dolerių visuose pasaulio kraštuose, įskaitant ir Lietuvą.

Kanados Lietuvių Fondas
Lithuanian Canadian Foundation
1573 Bloor St. West, Toronto, Ont. M6P 1A6

KL Fondo kapitalas daugiau kaip 2 milijonai dolerių yra neliečiamas. Palūkanos skiriamos lietuviškai veiklai Kanadoje ir Lietuvoje.

Per 30 veiklos metų KLF paskyrė 1.3 milijonus dolerių lietuviškai kultūrai menui ir švietimui.

Testamentuose neužmirškime Kanados lietuvių fondo (Lithuanian-Canadian Foundation).

Visos aukos atleidžiamos nuo valstybinių pajamų mokesčių.

REMKIME KANADOS LIETUVIŲ FONDĄ!

AUDRA travel & CRUISES CORPORATION

Vienintelis Kanadoje lietuviškas kelionių biuras kviečia keliauti kartu!

N A U J O V Ė S!!!

Bendradarbiaujame su valstybine Lietuvos oro linija LAL. Parduodame bilietus visiems LAL skrydžiams. Kviečiame naudotis LAL ir AUDRA TRAVEL paslaugomis!

Naujas, patogus ir greitas skridimas į Vilnių per Paryžių arba Londoną su **AIR CANADA** ir **LAL** arba **CANADIAN** ir **LAL** kaina **$950** (kan.) + mokesčiai. Vasaros metu – **$1200** (kan.) + mokesčiai. Trys skrydžiai per savaitę, 140 svarų nemokamo svorio.

* * * * * * * * * * * * * * * *

* Mūsų įstaigoje galite įsigyti bilietus skridimams su FINNAIR, LUFTHANSOS, KLM, ČEKOSLOVAKŲ, LOT bei kitų planinių bendrovių lėktuvais
* Parduodame ir neplaninius (charterinius) skridimus, kaina į Vilnių gegužės mėnesį pradedant nuo **$699** (kan.)
* Sutvarkome iškvietimus
* Parūpiname vizas
* Parduodame pramogines keliones į šiltus kraštus ir laivais

Kviečiame naudotis mūsų lietuviško biuro paslaugomis

Telefonas 416 533-8443
FAX 416 533-6279

1605 Bloor St. W., Toronto, Ontario M6P 1A6, Canada
Kelionių verslo registracijos nr. 2559030 (retail), nr. 2475066 (wholesale)

RE/MAX Above the Crowd!

Juozas (Joseph) NORKUS

#1 KANADOJE

Re/max West įstaigoje ilgiausiai dirbantis agentas.

Daugiau kaip 10 metų turintis pardavimo bei daugiau kaip 20 metų statybos ir remonto patirtį.
Mielai atsakysiu į namų pirkimo, pardavimo ar remonto klausimus.

RE/MAX West Realty Inc.
1678 Bloor St. West
Toronto, Ont. M6P 1A9

Skambinti bet kuriuo metu
įstaigos tel. 416 769-1616
namų 416 532-5893

Nemokamas namų įvertinimas

AMBER GLOBUS LTD.

2230 Lakeshore Boulevard West
Etobicoke, Ontario M8V 1A5 *(Humber Bay Plaza)*
Tel: (416) 255-8603 Fax: (416) 255-8220

Darbo laikas:
pirm. - penkt. **9 v.r. - 6 v.v.,** šešt. **10 v.r. - 4 v.p.p.**

Mūsų atstovai:
Hamiltone – Alfredas Zorkus, tel. (905) 522-9966
Montrealyje – Žaklina, Maris Kemzane, tel. (514) 637-9495

Siuntiniai laivu:
1 kubinė pėda – $8.00 plius $15 pristatymas
arba
1 kg – $1.50 plius $15 pristatymas

Siuntiniai lėktuvu:
1 kg - $5.50 plius $15 pristatymas
Siuntiniai išsiunčiami kas antrą savaitę.
Siuntiniai **nemuituojami.**

UŽSAKOME KELIONES Į LIETUVĄ IR IŠ LIETUVOS: nuo $1050

Pervedame pinigus – JAV arba Kanados $ $: 5% plius $15 pristatymas
Pigiausiomis kainomis persiunčiame automobilius ir kitus stambius krovinius į Baltijos šalis.
Siūlome paruoštus Kanados ir Vakarų Europos šalių produktų maisto siuntinius.

Registruota masažo terapeutė
Ramona Girdauskaitė, *B.Sc., R.M.T.*
20 High Park Blvd., Toronte.
Gydomasis masažas *("Craniosacral Therapy")*
Priima pacientus pagal susitarimą
Telefonas 416 536-5437
Su gydytojo nurodymu dauguma privačių sveikatos draudos bendrovių (extended health care benefits) gydomąjį masažą padengia pilnai ar iš dalies.

Dantų gydytoja
Gintarė Sungailienė, *D.S., D.D.S.*
1553 Hurontario Street, (į pietus nuo QEW)
Mississauga, Ontario L5G 3H7 **Tel.: (905) 271-7171**
Taip pat gydytoja priima pacientus ketvirtadieniais
1588 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6P 1A7
(Priešais Lietuvių namus) **Tel.: 416 530-1070**

Dantų gydytojai
Dr. J. E. BIRGIOLAS, *D.D.S.*
Dr. S. DUBICKAS, *D.D.S.*
Dr. R. KARKA, *D.D.S. M.S. Dip. Orth.*
(Orthodontist)
2373 Bloor Street West (Prie Jane St.) Telefonas **416 763-5677**

Šeimos gydytojas,
dr. Aleksandras Spudas
šiuo metu priima naujus pacientus.
1448 Lawrence Avenue East, Suite 210,
(prie Victoria Park Avenue)
Victoria Terrace Medical Centre, North York, Ont. M4A 2V6
Tel. 416 751-0082

Advokatas
VIKTORAS E. RUDINSKAS,
B. Eng., M. Eng., B.C.L., LL.B., M.B.A.
27 John St., Second Floor
Weston, Ontario M9N 1J4
(arti Lawrence ir Weston Rd.)
Tel. 416 240-0594
(24 valandas)
FAX 416 248-5922

Advokatas
ALGIS S. PACEVIČIUS, *B.Sc., LL.B.*

2 Jane St., Suite 500
(Bloor ir Jane gatvių kampas)
Toronto, Ontario M6S 4W3
Tel. (416) 762-7393
Fax (416) 763-0674

Atstovybės Lietuvoje naujas adresas: Goštauto 4-78
(kitoje Neries upės pusėje nuo "Lietuvos" viešbučio)
Vilnius
Tel. (3702) 22 78 97
Fax (3702) 22 63 68

DRESHER

DRAUDA
Visi draudos patarnavimai. Lietuvių kalba patarnauja V. Drešeris ir Rima (Petkutė) Drešerienė.

Nekilnojamas turtas
Patarnavimai visose pirkimo ir pardavimo srityse. Kreiptis į Valterį ar Rick Drešerius

Nekilnojamo turto įkainojimas
– mortgičių
– mokesčių
– turto ir kt.
Kreiptis į Rick Drešerį

3830B Bloor St. West, Etobicoke, Ontario M9B 1K8
Tel. 416-233-3334, 416-231-2661
FAX 416-233-0285
Darbo valandos: 9 v.r. – 7 v.v., šeštadieniais – 9 v.r. – 5 v.p.p.
Narys "Better Business" biuro

Patarnavimas - greitas ir tikslus!
V. DAUGINIS – telefonai 416 762-4232, 905 822-7376
Lilija Pacevičienė – telefonai 416 762-4232, 519 853-3652
* GAISRO * AUTOMOBILIŲ * ATSAKOMYBĖS*
*GYVYBĖS * KOMERCINĖ *
DRAUDA - INSURANCE
Walter V. Dauginis Insurance Broker Limited,
2 Jane Street, Suite 204 (kampas Jane ir Bloor), Toronto, Ont. M6S 4W3
416 762-4232 FAX 416 762-5588

Pažeidžiamos tautų teisės

Šv. Tėvo Jono-Pauliaus II pareiškimas Jungtinių Tautų visumos posėdyje Niujorke

1995 m. spalio 5 d. Jo Šventenybė Popiežius Jonas-Paulius II-asis pasakė kalbą Jungtinių Tautų visumos posėdžio 50-toje sesijoje. Joje pakviestasis Svečias gvildeno bendražmogiškojo paveldo, pagarbos skirtybėms, laisvės ir moralės klausimus. Kalbėdamas apie šiame šimtmetyje pažeidžiamas tautų teises, paminėjo Baltijos valstybių, Ukrainos, Gudijos, Armėnijos, Azerbaidžano, Gruzijos įjungimą į Sovietų Sąjungą. Štai ta jo kalbos ištrauka.

"Antroje XX šimtmečio pusėje už laisvę ėmė kovoti ne tik individai, bet ir tautos. Praėjus penkiasdešimčiai metų po Antrojo pasaulinio karo, svarbu yra prisiminti, *jog karas vyko todėl, kad tautų teisės buvo pažeidžiamos.* Daugelis tų tautų skaudžiai nukentėjo tik todėl, kad jos buvo laikomos 'kitokiomis'. Žiaurūs nusikaltimai buvo vykdomi vardan mirtinų doktrinų, laikiusių kai kurias tautas ir kultūras žemesnėmis! Tam tikra prasme Jungtinių Tautų organizacija ir gimė iš įsitikinimo, kad tokios doktrinos prieštarauja taikai, jos chartos nuostata 'ginti ateities kartas nuo karo rykštės' (įžangoje) be abejonės išreiškia moralinį nusistatymą gelbėti kiekvieną tautą ir kultūrą nuo neteisios ir baisios agresijos.

Deja, net pasibaigus Antrajam pasauliniui karui, tautų teisės ir toliau buvo pažeidžiamos. Pavyzdžiui, Baltijos kraštai ir plačios Ukrainos ir Gudijos teritorijos buvo įtrauktos į Sovietų Sąjungą, kaip jau Kaukaze buvo padaryta Armėnijai, Azerbaidžanui ir Gruzijai. Tuo pačiu metu Vidurio ir Rytų Europos vadinamosios 'liaudies demokratijos' prarado savo suverenitetą ir turėjo pasiduoti viso bloko dominuojančiai valiai. Šio dirbtinio Europos padalinimo pasekmė buvo "šaltasis karas" — tarptautinė įtampa, kankinusi visą žmoniją branduolinio sunaikinimo grėsme. Taikos įgyvendinimas, kurio tikėtasi karo pabaigoje, daugeliui tame konflikte nukentėjusių prasidėjo tik Vidurio ir Rytų Europos tautoms atgavus laisvę.

Visuotinėje žmogaus teisių deklaracijoje, priimtoje 1948 metais, įtikinančiai kalbėta apie žmogaus teises, tačiau tautų teisės dar nėra patenkinamai aptartos jokioje tarptautinėje sutartyje".

Popiežius taip pat pabrėžė šios organizacijos svarbą ateinančiame tūkstantmetyje, kuriant naujus viltimi ir tikėjimu grįstus santykius.

Jo Šventenybė kalbą sakė anglų, prancūzų, rusų, ispanų kalbomis, o jos pabaigoje dalyvius pasveikino kinietiškai ir arabiškai. **RSJ**

Mažieji Toronto Maironio mokyklos mokiniai su savo mokytojomis, 1994-95 mokslo metams baigiantis, susirinkę į salę laukia Raseinių Magdelės, kuri juos pakvietė į nepaprastą Kanados lietuvių vaikų šventę 1995 m. spalio 14-15 d.d. Anapilio sodyboje **Nuotr. V. Tamulaičio**

Kanados lietuvių vaikų šventė praeitą savaitgalį, spalio 14-15 d.d. į Anapilio sodybą Mississaugoje, Ont. sutraukė apie 350 vaikų, atvykusių iš įvairių Kanados ir artimesnių JAV vietovių. Pridėjus tėvus, senelius bei kitus švente susidomėjusius svečius, susidarė tūkstantinė minia – savotiškas trijų išeivijos kartų suvažiavimas.

Po trumpo oficialaus šventės atidarymo didžiojoje Anapilio salėje sujudo vaikai savo "Rodom-darom" užsiėmimams. Visi maišėsi iš stoties į stotį – piešė, rašė, skaitė, dainavo, rišo mazgus, mėtė sviedinį. Savo knygutėse rinko antspaudus ir į specialius gražius krepšelius dėjo dovanėles. Gretimoj muziejaus parodų salėje kabojo tikrai puikių piešinių, išskirstytų mokyklos skyriais. Parapijos salėje ūžė svečiai, stovėjo amžina eilė prie Rudnosienės virtuvės. Užsiėmimams pasibaigus, po dovanų įteikimo dainos ir skaitymo varžybų laimėtojams sklandžiai atlikta talentų popietė ir pirmoji šventės diena baigta trankia vakarone su rateliais, šokiais, žaidimais. Vadovavo Inga Pivoriūtė, šoko vaikai, seneliai ir meškiukai.

Antroji šventės diena pradėta Lietuvos kankinių šventovėje Mišiomis, kurias aukojo kun. V. Volertas ir kun. E. Putrimas, pasakęs tikėjimą ir šventės prasmę liečiantį pamokslą. Giedojo muz. D. Viskontienės ir muz. N. Benotienės vadovaujami vaikų chorai, į giesmes įsijungiant ir visiems, gausiai susirinkusiems, pasimelsti už viltingą ateitį. Vargonavo muz. J. Govėdas. Aktyvus vaikų dalyvavimas pamaldose giedant, nešant simbolines aukas, atliekant Mišių skaitinius aiškiai rodė, kad tai jų šventė.

Šventės užsklanda – tai įspūdingas sekmadienio popietės spektaklis žiūrovų perpildytoje didžiojoje Anapilio salėje. Apie šį sutelktinį, daugelį vaikų jungiantį pasirodymą, reikėtų rašyti atskirai. Galima dabar tik paminėti, kad Rudnosienės ir Meškiuko kelionė po pasaulį baigėsi išvada: Lietuvoje geriausia.

Šį įvairiaspalvį renginį suorganizavo KLB pakviestas specialus komitetas, vadovaujamas Rasos Kurienės. Besiruošiant šventei ir jos metu išskirtinį svarbų įsipareigojimą atliko Virginija Našlėnienė-Raseinių Magdelė. Kalbant apie renginius vaikams, prisimintinas ir pirmasis Kanadoje vaikų kongresas, suorganizuotas kun. dr. J. Gutausko ir įvykęs prieš maždaug 30 metų Delhi, Ont. Po jo tuoj sekė antrasis Toronte. Ilgalaikę tuštumą dabar po daugelio metų savo originaliu turiniu su kaupu užpildė ką tik sėkmingai praėjusi Vaikų šventė. **S.**

Toronto Lietuvių namų 44-tasis metinis TRADICINIS BALIUS

įvyks lapkričio 11, šeštadienį, 7 val. vakaro, Karaliaus Mindaugo menėje, 1573 Bloor St. W.

PROGRAMOJE: *Toronto lietuvių vyrų choras "Aras", vadovaujamas muz.* ***Lindos Marcinkutės,*** *Toronto lietuvių jaunimo ansamblio "Gintaras" jaunių grupė, vadovaujama* ***Ramonos Yčienės.***

Šokiams gros **Vaclovas Povilonis** ir **Valdas Ramanauskas.** Kokteiliai 6 v.v. Veiks baras, užkandžiai. Įėjimas $8 asmeniui. Stalai numeruoti. Bilietai gaunami LN raštinėje tel. **416 532-3311** ir sekmadienio popietėse arba pas T. Stanulį tel. **416 769-1616.**

Visus maloniai kviečia – ***Toronto Lietuvių namai ir visuomeninės veiklos komitetas***

VALERIJOS ARMONIENĖS

vaikų ir jaunimo dailės studija:

piešimas, tapyba, skulptūra, kompozicija, meno pagrindai.

Užsiėmimai vyks nuo lapkričio mėnesio, du kartus savaitėje po 1 valandą.

Teirautis telefonu ***416 588-4751***

ALGIMANTO

fotomeno studija

vestuvės, jubiliejai, šeimos šventės, meniniai portretai, peizažai.

Konsultacijos fotografijos klausimais.

Telefonas ***416 588-4751***

TORONTO ONT

Anapilio žinios

— Spalio 22, sekmadienį, Anapilyje pamokslus sakys svečias iš Otavos kun. dr. Viktoras Skilandžiūnas.

— Anapilio moterų būrelio susirinkimas bus spalio 22, sekmadienį, po 11 v.r. Mišių Anapilio antrame aukšte buvusiose bankelio patalpose. Bus tariamasi Kapinių lankymo dienos reikalais.

— Sporto klubo "Vytis" visuotinis narių susirinkimas bus spalio 22, sekmadienį, 2 v.p.p. Lietuvių namuose. Vyks valdybos, revizijos komisijos ir tėvų komiteto rinkimai.

— Rudeninė Kapinių lankymo diena bus spalio 29, sekmadienį. Mišios šventovėje 3 v.p.p. Autobusas važiuos nuo Islington požeminių traukinių stoties Anapilin 2.30 v.p.p., o nuo Anapilio atgal išvažiuos 5.30 v.p.p. Anapilio autobusėlis tą sekmadienio rytą važiuos Anapilin į pamaldas įprasta sekmadienio tvarka.

— Anapilio moterų būrelis ruošpietus Kapinių lankymo dieną Anapilio salėje. Valgyti ten bus galima bet kuriuo dienos metu.

— Kapinių lankymo dienos proga KLK moterų draugijos skyrius rengia meno parodą Anapilio parodų salėje. Senojoje parodų salėje (antrame aukšte) vyks a.a. Raimundo Laurinavičiaus meno paroda jo XXV mirties metinių proga.

— Jaunų motinų-audėjų būrelis kviečia jungtis naujas nares ir dalyvauti kartą į mėnesį vykstančiame susirinkime. Skambinti Julijai tel. (905) 827-8503.

— Mišios spalio 22, sekmadienį, 9.30 v.r. už a.a. Viktorą ir Kazimierą Alseikas, 11 v.r. už parapiją; Wasagoje 11 v.r. už a.a. Feliksą Noreiką.

Lietuvių namų žinios

— Sekmadienio, spalio 15, popietėje dalyvavo 179 asmenys. Svečių knygoje pasirašė Dalia ir Arūnas Zeleckiai iš Vilniaus ir Mindaugas Kuzminskas iš Aliaskos. Pranešimus padarė ir su svečiais supažindino LN narė D. Keršienė.

— LN valdybos posėdis — spalio 19, ketvirtadienį, 7.30 v.v.

— Spalio 21 d. pasilinksminimo vakaras "Octoberfest" atšaukiamas.

— LN moterų būrelio visuotinis narių susirinkimas šaukiamas spalio 22, sekmadienį, 2 v.p.p. seklyčioje.

— Lapkričio 11, šeštadienį, 7 v.v. įvyks LN 44-asis tradicinis pobūvis. (Plačiau — žr. skelbimą "Tėviškės žiburiuose").

— "Lokio" svetainėje muzikinė vakaronė — spalio 27, penktadienį, 9.30 v.v.

— Slaugos namams aukojo $65.46 Rimas Jonas Juodis. Aukos priimamos Toronto ir Hamiltono kredito kooperatyvuose arba siųsti tiesiog: Labdaros fondas, Lietuvių slaugos namai, 1573 Bloor St. W., Toronto, Ontario, M6P 1A6.

— Knygų vajus Lietuvai tęsiamas toliau. Dėkojame K. Lisauskui, Z. Rimšai ir J. Nacevičiui už paaukotas lietuvių autorių ir kitų anglų kalba parašytas knygas. Knygos priimamos Lietuvių namuose darbo metu; informacija teikiama tel. (416) 769-1266.

Prisikėlimo parapijos žinios

— KLK moterų draugijos mūsų parapijos skyriaus narės kiekvieną sekmadienį paradavinėja jų pačių keptus pyragus salėj po Mišių ir kviečia visus pasivaišinti ir tuo paremti jų labdaros veiklą.

— KLK moterų draugijos mūsų par. skyriaus susirinkimas bus spalio 22 d., po 11.30 val. Mišių Parodų salėj. Programoj dr. M. Uleckienė-Arštikaitytės paskaita apie akių ligas ir akių priežiūrą.

— Spalio 10 palaidotas a.a. Vladas Gumauskas, 80 m.; spalio 12 palaidoti a.a. Jonas Stankaitis, 75 m., a.a. Jadvyga Staponaitytė, 89 m.

— Šeimos šventė, kurią organizuoja parapijos tarybos religinė sekcija ir jaunų šeimų sekcija, įvyks lapkričio 5 d. per 9.15 val. ir 10.15 val. Mišias. Ypatingai kviečiamos visos jaunos šeimos su vaikučiais šioje parapijos šeimos šventėje dalyvauti. Bus specialūs pamokslai ir vedybinių pažadų atnaujinimas vedusiems.

— Gimnazistams žiemos kursai pirmą karą ruošiami ne Dainavoje, bet prie Toronto. Kursus organizuoja Moksleivių ateitininkų sąjungos vardu kun. Edis Putrimas, dr. Vytautas Vygantas ir Vėjas Liulevičius. Programoje žiemos sportas (įskaitant slidinėjimą) ir įvairūs, įdomūs pokalbiai. Registraciją tvarkys kun. E. Putrimas 533-0621 ir Dana Grajauskaitė 534-8544.

— Mišios spalio 22 d., sekmadienį, 8.15 v.r. – už a.a. Anastaziją ir Juozą Peseckus; 9.15 v.r. – už a.a. Akveliną Musteikienę; 10.15 v.r. – už a.a. Šmigelskių ir Murauskų šeimų mirusius, a.a. Petrą Gulbinską ir a.a. Leopoldą Balsį; 11.30 v.r. už gyvus ir mirusius parapijiečius.

A. a. Algirdo Jagėlos atminimui pagerbti laidotuvių metu benamių vaikų kaimo "*Vaiko tėviškės namai*" statybai Lietuvoje aukojo: $40 – B. Stalioraitienė, A. L. Stulginskai; $35 – A. Jagėlienė; $30 – J. Bubulienė ir šeima, G. E. Kuchalskiai, M. Tamulaitienė, A. Marcis; $25 – A. R. Trumpos, B. B. Tamošiūnai, K. Budrevičius; $20 – L. G. Vyšniauskai, V. V. Rasiuliai, V. S. Paulioniai, G. Balčiūnienė, I. Kaminskienė, E. J. Čuplinskai, D. V. Karosai, G. Vl. Morkūnai, V. V. Augėnai, D. R. Sonda, T. V. Macai, A. Bražys; $10 – L. Našlėnienė, A. Pukas, B. V. Saulėnai, E. H. Stepaičiai, O. R. Berentai, V. Kobelskis, K. Gaputis, S. V. Vaitkai, B. P. Sapliai, A. J. Sokolovai, D. A. Zakarevičius, V. Akelaitis, M. Vasiliauskienė, J. Z. Mažonai; $5 – A. A. Kuolai.

Tremtinių grįžimo fondui aukojo: $50 – B. Lukošienė; $30 – A. A. Augaičiai; $25 – M. Regina, dr. A. Pacevičius; $20 – V. V. Augėnas, I. Punkrienė, J. Lasys, E. K. Šlekiai, Z. O. Girdauskai, M. V. Vaitkai, V. Dunderienė, J. Pacevičienė, V. A. Bubeliai, V. Balsienė, T. B. Stanuliai, J. Rinkūnienė; $15 – U. Bleizgienė; $10 – L. Našlėnienė, G. A. Valiūnai, A. Olienė, B. K. Čepaičiai, T. Zaleskienė, I. A. Jurcevičiai, Vida Paškus, D. S. Rukšos; $5 – A. A. Kuolai.

Adai Jagėlienei su šeima, visiems aukotojams ir rinkėjoms nuoširdžiai dėkoja šių fondų globėja – **KLK moterų dr-jos centro valdyba**

Baltiečių moterų tarybos metiniai pietūs įvyks spalio 21 d., 12.30 v.p.p. Crowne Plaza viešbutyje (225 Front St. W.). Vietas galima užsisakyti pas lietuvių skyriaus pirmininkę Ireną Vibrienę, tel. 416 762-8414.

Kanados lietuvių katalikų kultūros draugijos "Žiburiai" metinis narių susirinkimas įvyks trečiadienį, spalio 25, 7.30 v.v. "Tėviškės žiburių" patalpose. Visi nariai kviečiami dalyvauti.

Metinis Kanados lietuvių katalikų kunigų suvažiavimas — spalio 25, trečiadienį, 10 v.r. Hamiltono Aušros Vartų parapijos klebonijoje. Kviečiami dalyvauti visi Kanadoje dirbantys lietuviai kunigai. Dabartinė valdyba: pirm. kun. Aug. Simanavičius, OFM, išd. kun. J. Staškus, sekr. kun. E. Putrimas.

Dienos šviesos taupymo laikas baigiasi spalio 29 d. savaitgalyje. Naktį iš šeštadienio į sekmadienį laikrodžių rodyklės atsukamos vieną valandą atgal.

Kapinių lankymo proga spalio 29 d. Anapilio parodų salėje rengiama dailės paroda, kurioje su savo kūriniais dalyvaus šie dailininkai: Valentina Balsienė, Joana Marcinėnienė ir Antanas Supronas. Parodą globoja KLK moterų draugijos Lietuvos kankinių parapijos skyrius.

"Tėviškės žiburių" administracija kapų lankymo dieną, spalio 29, sekmadienį, bus atidaryta po 9.30 v.r. Mišių iki 3 v.p.p.

"Atžalynas" kviečia visus dalyvauti "Monte Carlo" šokių vakare grojant "The Haircuts" orkestrui. Vakaras įvyks lapkričio 4, šeštadienį, 6 v.v. (tęsis iki 1 v.r.), Prisikėlimo parapijos salėje, 1021 College St. Bus šiltas bufetas. Įėjimas $15 asmeniui.

Dalia ir Benjaminas Siaurusaičiai, architektė ir vaikų chirurgas, iš Vilniaus, dail. Rasos Staniūnienės tėvai, spalio 12 d. lankėsi "Tėviškės žiburiuose" ir papasakojo apie juos ištikusią skaudžią nelaimę. Dail. R. Staniūnienė pamažu sveiksta Toronto Šv. Mykolo ligoninėje — atgauna sąmonę, kaulų lūžiai gyja.

Kanados lietuvių žurnalistų sąjunga, susitarus su Vilniaus universiteto žurnalistikos instituto direktorium, skelbia konkursą šių mokslo metų žurnalistikos studentams. Bus skiriamos trys premijos: 1-ma 300 dol., 2-ra 200 dol. ir 3-ioji 100 dol. Straipsniai turi būti parašyti ir išspausdinti Lietuvos laikraščiuose tėvynės meilės ar kita panašia tema. Rašiniai bus atrinkti KLŽ sąjungos trijų asmenų komisijos. **KLŽ sąjunga**

A. a. Broniaus Genčiaus atminimui, užjausdama jo žmoną Marytę, seserį J. Dūdienę ir jos šeimą, Stefa Vyskupaitienė "Tėviškės žiburiams" aukojo $30.

Kanados lietuvių muziejui-archyvui aukojo: $25 – P. Kuras; $500 – a.a. A. Masiulio testamentinis palikimas. Nuoširdus ačiū. **Valdyba**

Lėšų telkimo skyrius Londone, Ont., paskyrė "Tėviškės žiburių" leidybai $200. Prie čekio pridėtame lydraštyje primenama, kad "Londonas visada labai vertino lietuvišką spaudą išeivijoje ir stengėsi ją remti". Už auką "TŽ" nuoširdžiai dėkoja.

Spaudos bendradarbis V. Rociūnas iš Klivlando, dalyvavęs su savo atžalynu Kanados lietuvių vaikų šventėje 1995. X. 14-15 d.d. Anapilyje, aplankė ir "TŽ" redakciją, informavo apie kitų išeivijos laikraščių rūpesčius, "Dirvos" 80 metų sukaktį, kurios iškilmėje pagrindine kalbėtoja pakviesta "Draugo" redaktorė D. Bindokienė. Pokalbyje paaiškėjo, kad visų išeivijos laikraščių skaitytojų skaičius mažėja, ypač dėl amžinybėn iškeliaujančiųjų. Naujausieji ateiviai iš Lietuvos, net ir prasigyvenę, mažai tesidomi išeivijos spauda ir vengia dalyvauti lietuviškoje veikloje. Esama sunkumų ir su redakcijų papildymu naujais asmenimis.

Mindaugas Kuzminskas, geologas alpinistas, šiuo metu gyvenantis Aliaskoje, lydimas Herberto Stepaičio, spalio 13 d. lankėsi "Tėviškės žiburiuose". Pokalbyje papasakojo apie Aliaskos kalnynus, iš viso pasaulio prie jų atvykstančius alpinistus. Šie metai nebuvę sėkmingi — žuvo nemažai tą sportą pamėgusių žmonių. Svečias yra "TŽ" skaitytojas ir bendradarbis. Pažadėjo ir toliau mūsų nepamiršti, auka parėmė laikraščio leidybą. Šioje kelionėje numatęs aplankyti Montrealį bei kitas Kvebeko vietoves. Kaip jau buvo anksčiau rašyta, M. Kuzminskas yra įkopęs į aukščiausią (6240 m) Šiaurės Amerikoje McKinley viršukalnę. Aliaskoje numatęs dar kurį laiką gyventi.

"The Catholic Register" spalio 9 d. laidoje išspausdino pranešimą apie dail. Rasos Staniūnienės nelaimę ir gydymąsi Toronto Šv. Mykolo ligoninėje, kur visa jos slauga ir speciali priežiūra dienai kainuojanti apie $3000. "The Toronto Historical Board", globojanti Stone Powder meno parodą Fort York patalpose, įsteigė specialų fondą pagelbėti į didelius finansinius sunkumus patekusiems dailininkės artimiesiems. Kviečia rašyti čekius adresu: "The Rasa Fund", c/o Toronto Historical Board, 205 Yonge St., Toronto, Ont. M5B 1N2.

Kanados žymūnai

CLARENCE CAMPBELL gimė 1925 m. Lankė universitetą Anglijoje, ten tapo Rhodes stipendininku.

Jo iškilus įnašas Kanados ledo ritulio sporte yra nepamirštamas. Ledo ritulys buvo labai svarbi jo gyvenimo dalis. Ledo ritulį jis žaidė būdamas universitete, o vėliau buvo Valstybinės ledo ritulio lygos teisėjas.

Po Antrojo pasaulinio karo Clarence Campbell, jau to karo veteranas, tapo Valstybinės ledo ritulio lygos pirmininku ir jai vadovavo iki 1960-tųjų jos plėtotės metu. Buvo "Hockey Hall of Fame" pirmininku iki savo mirties 1984 m. birželio mėn.

Chris Korwin-Kuczynski

Aš užaugau mažame Arkansas miestelyje, kuriame gyveno daug lietuvių. Taigi užaugau žinodamas apie Baltijos tautų problemas.
(BILL CLINTON, JAV prezidentas)

MEDICINOS darbuotoja iš Lietuvos ieško darbo. Gali daryti gydomąjį masažą, prižiūrėti senelius arba vaikus. Skambinti tel. 416-233-5996 Barborai.

CLEAN FOREVER. Valome kilimus, minkštus baldus ir automobilių vidų nauju būdu – sausomis putomis. Kilimas išdžiūna per 1-2 valandas. Labai gera kokybė. Skambinti bet kuriuo laiku. tel. 503-1687.

ATLIEKU staliaus, vidaus sienų (drywall), dažymo, plytelių dėjimo, elektros įvedimo, vandentiekio sistemos įvedimo (plumbing) darbus. Įrengiu pirtis (saunas). Skambinti Algiui tel. 905 272-8323.

IEŠKAU auklės 2 vaikučiams, 2,5 metų ir 6 mėnesių, 6 dienom per savaitę, kuri gyventų mūsų namuose. Atlyginimas $185 savaitei. Skambinti tel. 905 770-8906.

ALGIS MEDELIS lapkričio pradžioje važiuoja į Lietuvą. Reikalingi paslaugų kreipkitės telefonu 1-905-436-9903.

EUROPEAN CATERING

Gaminamas maistas visom progom, parūpinama salė, muzika, gėlės, sutvarkomi gėrimų (baro) reikalai. Skambinti bet kuriuo laiku: Antanas Gatavečkas tel. (416) 626-2099, fax (416) 626-4770 Toronte.

MOTERIS laisvai kalbanti lietuviškai bei angliškai ieško darbo. Gali prižiūrėti vaikus arba pagyvenusius asmenis, atlikti namų ruošos darbus. Skambinti tel. 416 761-7490.

BANGA RENOVATIONS, namų remonto bei pataisymų bendrovė, atlieka įvairius staliaus, vidaus sienų (drywall), plytelių klojimo, dažymo darbus. Įrengia rūsius, vonios kambarius. Taiso smulkius vandentiekio bei elektros gedimus. Stato lauko verandas, tvoras. Garantuojamos prieinamos kainos ir darbo kokybė. Skambinti Robertui Melkiui, tel. 416 760-7181.

MONTREAL QUE

Dr. Henriko Nagio, montrealiečio poeto, 75 metų amžiaus sukakties minėjimas įvyks spalio 20, penktadienį, 7 v.v. Seselių namuose. Rengia Montrealio lietuvių akademinis sambūris.

Kun. Juozas Aranauskas, Aušros vartų parapijos klebonas, pradėjo prieškalėdinį toliau gyvenančių parapijiečių lankymą. Kun. Kazimieras Ambrasas lanko Lasalle ir Verdune gyvenančius.

Mergaičių choras "Aušra" vėl pradėjo giedoti Aušros vartų šventovėje sekmadieniais per 10 val. Mišias.

Aušros Vartų šventovėje pertvarkyta garsiakalbių sistema.

Montrealio lituanistinė mokykla šiais mokslo metais turi 28 mokinius. Mokytojauja vedėja Joana Adamonytė, Inga Giedrikienė, Regina Kibirkštienė, Asta ir Silvija Staškevičienės. Mokinių skaičius gali pasikeisti. Dar yra devyni suaugę kursantai, kurie mokosi lietuvių kalbos. Jiems vadovauja Arūnas Staškevičius. Tėvų komitetą sudaro pirm. Kristina Piečaitienė, ižd. Gytis Niedvaras, sekr. Linas Staškevičius ir komiteto narė Dalija Gabrėnaitė.

A.a. Bronius Žilinskas, 75 m. amžiaus, mirė spalio 7 d. Iš Aušros Vartų šventovės spalio 11 d. palaidotas Notre Dame des Neiges kapinėse. Liko giminės Lietuvoje ir pusbrolis Čikagoje. **B.S.**

40 LITAS

Montrealio lietuvių kredito unija

1475, rue De Seve, Montréal (Québec) H4E 2A8

Tel.: 766-5827 FAX: 766-1349

ADAMONIS INSURANCE AGENCY INC.

Namai - Automobiliai - Prekyba - Atsakomybė

3907A Rosemont Blvd., Montreal, Que. H1X 1L7

Tel. 514 722-3545 **FAX 514 722-3546**

JOANA ADAMONYTĖ, A.I.B. *DONNA SVRAKA, A.I.B*

PETRAS ADAMONIS, C.I.B. **Res. 514 256-5355**

Greitas ir tikslus patarnavimas. Pasiteiravimas neįpareigoja apsidrausti.

Lietuvių jaunimo dienos

Kanados lietuvių jaunimo sąjunga, tų dienų rengėja, išsiuntinėjo lankstinuką su registracijos atkarpa, kur pakartotinai išspausdinta renginio programa. Lietuvių jaunimo dienos įvyks Hamiltone ir Toronte gruodžio 26 – sausio 1 d.d. Numatoma: išvykos, pobūviai, meno vakaras, šokiai, žiemos sportas, Mišios, bendradarbiavimo diskusijos, Naujų metų sutikimas. Registracijos mokestis **$380** sumokamas **iki lapkričio 6 d.** Po šios datos bus mokama **$420.** Įmokėjimo kaina **$200** laukiama iki lapkričio 11 d. norint užsitikrinti vietą. Šia kaina apmokamas maistas, transportacija, Naujų metų sutikimo bilietas ir kt.

Rengėjai kviečia registruotis dainininkus, pianistus, aktorius, muzikantus, šokėjus, filmuotojus skambinant Indrei Viskontaitei 416 762-8098 arba Andrianai Karkaitei 416 763-4025. Čekius rašyti Kanados lietuvių jaunimo sąjungos vardu ir siųsti KLJS-gos valdybai, 1573 Bloor St. W. Toronto, Ont. M6P 1A6. Visais šio renginio reikalais informuoja Matas Stanevičius, 1324 2nd Cancession Rd. W., Lynden, Ont. L0R 1T0, tel. 905 627-0624. **Inf.**